

Motion till riksdagen 2006/07:Fi7

av **Lars Ohly m.fl. (v)**
med anledning av prop. 2006/07:100

2007 års ekonomiska vårproposition

1 Sammanfattning

Vänsterpartiets motion är en skarp kontrast till den ekonomiska vårproposition som regeringen presenterat. Den som jämför vår ekonomiska politik med regeringens kommer att se en dramatisk skillnad. Vi väljer att förstärka välfärden och genomför reformer för en rättvis fördelning.

Den svenska ekonomin präglas av en stark tillväxt. Vi står oss väl i internationell konkurrens och de offentliga finanserna ser starka ut. Trots detta lider svensk ekonomi av många allvarliga problem. Arbetslösheten är hög, kvinnor diskrimineras, klyftorna i inkomst och förmögenhet ökar, bristen på bostäder är stor och miljöproblemen är ödesfrågor.

Det är kloka investeringar i samhällets infrastruktur och i offentliga trygghetssystem som håller ihop samhället och gör Sverige till ett välfärdssamhälle. Det krävs fortsatta kraftfulla investeringar för att möta samhällets behov. Vi föreslår därför satsningar på såväl förskolan som förnybar energi. Tyvärr sätter regeringen stopp för viktiga investeringar i nya hyreslägenheter och i energiomställningen. Det är en omodern och bakåtsträvande politik som fördjupar problemen.

En rättvis fördelning av resurser mellan länder bidrar till att minska spänningarna i världen. Vänsterpartiet var tidigare med och höjde det internationella biståndet till enprocentsmålet; nu urholkar den borgerliga regeringen biståndet.

Regeringen är dock konsekvent. Den politik som presenterades i högeralliansens första budget ökar klyftorna i samhället. Förslagen i vårpropositionen går längre i samma riktning. Drivkraften är att gynna de redan gynnade. Skattepolitiken är träffsäker och berikar de allra rikaste, medan de som har lite får ännu mindre. Regeringens vårproposition innehåller en politik för de 4 procent som betalar förmögenhetsskatt. Vänsterpartiet presenterar en budgetmotion för oss andra 96 procent.

Vänsterpartiet föreslår en ekonomisk-politisk linje för jobb, rättvisa och hållbar utveckling. I den här motionen utvecklar vi de förslag som presentera-

Fel! Okänt namn på

des i Vänsterpartiets budgetmotion Ekonomisk politik för jobb, rättvisa och hållbar utveckling (2006/07:Fi245).

- ? *Trygga jobb med en lön att leva på!* En röd tråd i Vänsterpartiets förslag är att jobben skall bli fler. Vi satsar på fler anställda i välfärden genom ett stöd till kommuner och landsting som anställer, till avtalsenliga löner, där behoven finns. Vi skapar utrymme för 150 000 nya jobb under tre år. Satsningen innebär en nettokostnad för offentlig sektor på 6,4 miljarder kronor 2008. Satsningar på miljö, bostäder, forskning och mindre företag innebär också minskad arbetslöshet. Vänsterpartiet föreslår dessutom en särskild satsning på anställningsstöd för nyanlända flyktingar.
- ? *Full sysselsättning är det prioriterade målet!* Den marknadsliberala syn som dominerar debatten leder till arbetslöshet och en orättvis fördelning. Vänsterpartiet ifrågasätter detta och vill demokratisera den ekonomiska politiken. Minskad arbetslöshet skall vara det främsta målet för den ekonomiska politiken. Vi kritiserar systemet med en ”fristående” riksbank och ifrågasätter utgiftstak för staten, vilket försvårar välfärdssatsningar men tillåter ofinansierade skattesänkningar. Överskottsålet bör ersättas med en politik för god hushållning och långsiktig hållbarhet.
- ? *Levande skogar och levande hav!* Vänsterpartiet tillför omfattande resurser för en ekologiskt hållbar framtid. Vi anslår över 1 miljard kronor mer än regeringen för skydd av biologisk mångfald de kommande tre åren. Dessutom satsar vi 1 miljard kronor på havsmiljön genom ett nytt havsinvesteringsprogram (HIP), vilket är dubbelt så mycket som regeringen.
- ? *Framtiden kräver kloka klimatinvesteringar!* Vi vill stärka klimatarbetet i kommunerna genom att förlänga och utöka Klimatinvesteringsprogrammet (Klimp). Vidare vill vi bidra till minskade utsläpp utomlands genom Sveriges internationella klimatinvesteringsprogram (Siclip). Vi storsatsar på kollektivtrafik och järnväg och inför klimattaxa, det vill säga avgiftsfri kollektivtrafik. Tolv miljarder kronor mer avsätts till nya järnvägar, 3 miljarder kronor för att minska tåg förseningar samt 1 miljard kronor för att rädda nedläggningshotad järnväg. För att underlätta satsningarna föreslår vi att staten får lånefinansiera dessa, vilket i princip kräver en förändring av budgetlagen.
- ? *Vi tar fajten för att höja kvinnors löner!* Kvinnor tjänar fortfarande mindre än män. Rätten till heltid och tillsvidareanställning är därför prioriterat. Föräldraförsäkringens utformning är avgörande för att nå målet om jämställda löner. Vänsterpartiet menar att det är dags att införa en modern, individualiserad föräldraförsäkring. Vi satsar 10 miljarder kronor i statsbidrag till kommuner som höjer kvinnors löner.
- ? *Ingen skall sakna bostad!* Vänsterpartiet föreslår en långsiktig satsning på billiga och energisnåla bostäder. Vi vill inrätta en bostadsfond som ger bidrag till byggande av nya hyreslägenheter. Målet är att bygga 40 000 lägenheter varje år i tio år – minst hälften skall vara hyresrätter. Lägenheterna skall ha rimliga hyror som förhandlas fram i förväg. 100 miljarder kro-

Fel! Okänt namn på

nor (10 miljarder per år) avsätts i en fond. Fonden finansieras med medel från Riksgäldskontoret och hanteras utanför statsbudgeten. Staten betalar fondens amorterings- och räntekostnader under 30 år.

- ? *Reformer för rättvis fördelning!* Rikedomarna i Sverige är orättvist fördelade. Trots att tillväxten är hög kommer den inte alla till del. Vi driver därför flera stora och viktiga reformer som ökar välfärd och rättvisa. Vi vill återställa och förbättra a-kassan. Vi föreslår även att studiemedlet för högskolestuderande höjs med 1 200 kronor i månaden. En höjning av garanti-pensionen tidigareläggs och vi förstärker pensionärens ekonomiska situation. Sådana satsningar på rättvisa är produktiva, eftersom grupper med knapp ekonomi kan efterfråga varor och tjänster om de får mer pengar i plånboken. Vi presenterar samtidigt skatteförslag för att öka statens inkomster och skapa utrymme för en nödvändig fördelningspolitik.

Fel! Okänt namn på

2 Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	1
3	Förslag till riksdagsbeslut.....	7
4	Det ekonomiska läget – nuläge och historisk tillbakablick.....	9
4.1	Stark tillväxt men skev fördelning.....	9
4.2	Systemskifte och normpolitik.....	11
4.3	Löner och vinster.....	12
4.4	Ojämn inkomst- och förmögenhetstillväxt.....	13
5	Regeringens politik.....	14
5.1	En politik för låga löner och hög arbetslöshet.....	14
5.2	En antifeministisk politik.....	16
5.3	De försuttna möjligheternas politik.....	17
5.4	En bakåtsträvande politik.....	18
5.5	En ekologiskt ohållbar politik.....	18
5.6	En osynlig klimatpolitik.....	19
5.7	En politik för nedmontering av den svenska modellen.....	19
5.8	En politik för växande samhällsklyftor.....	20
5.9	En politik som fördjupar utanförskapet.....	20
6	Den offentliga sektorn måste få växa.....	21
6.1	Skatter.....	23
6.2	Det gemensamma ägandet.....	24
7	En social bostadspolitik.....	25
8	Trygga jobb för välfärd, jämställdhet och hållbar tillväxt.....	28
8.1	Jobsbsatsning för ökad välfärd.....	28
8.2	Jämställd arbetsmarknad.....	30
8.3	Demokrati och trygghet i arbetslivet.....	30
8.4	Aktiv arbetsmarknadspolitik.....	31
8.5	A-kassa för trygghet i förändring.....	31
8.6	Arbetsmiljö och arbetslivsforskning.....	32
9	Klimatpolitik.....	32
9.1	Klimatinvesteringar.....	32
9.2	Energiinvesteringar.....	33
9.3	Trafikinvesteringar.....	34
9.3.1	Klimattaxa i kollektivtrafiken.....	34
9.3.2	Framtidsplan för järnvägar.....	36
9.3.3	Citybanan.....	36
9.3.4	Mer lokal spårtrafik.....	37
9.3.5	Minskade tågförseningar och ökat underhåll.....	37
9.4	Internationella klimatinsatser.....	37
10	Ekologiskt hållbar utveckling.....	38
10.1	Havsmiljö.....	38
10.2	Biologisk mångfald.....	39
10.3	Gröna jobb – arbetstillfällena och biologisk mångfald.....	39
10.4	Stärkt djurskydd.....	40
10.5	Miljöstöd.....	40

11 Ny budgetlag för långsiktiga investeringar	40
11.1 Ny budgetlag	41
11.2 OPS-investeringar är en dålig affär	43
11.2.1 OPS flyttar makt bort från folket och de folkvalda	43
11.2.2 OPS leder till effektivitetsförluster	43
11.2.3 OPS leder till ökade kostnader	44
12 Integrationspolitik för lika rättigheter och möjligheter	45
13 Riktlinjer för skattepolitiken	45
13.1 Regeringens skatteförslag	45
13.1.1 Jobbskatteavdraget	46
13.1.2 Värnskatten	46
13.1.3 Bidrag till hushållstjänster.....	46
13.1.4 Avdrag för privat pensionssparande.....	47
13.1.5 Skatt på pensionssparande.....	47
13.1.6 Bolagsskatten	47
13.1.7 Moms	48
13.1.8 3:12-företag.....	48
13.1.9 Fastighetsskatten	48
13.1.10 Förmögenhetsskatt	49
13.2 Vänsterpartiets skattepolitik.....	49
14 Riktlinjer för budgetpolitiken.....	51
15 Kommunal ekonomi.....	54
15.1 Kommunerna har en nyckelroll för välfärden	54
15.2 Regeringen urholkar den kommunala välfärden	54
15.3 Solidarisk kostnadsutjämning	55
16 Fördelning av utgifter.....	56
16.1 Statliga myndigheter och pris- och löneomräkningen.....	57
16.2 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	58
16.3 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	58
16.4 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution.....	59
16.5 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet.....	59
16.6 Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	60
16.7 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.....	60
16.8 Utgiftsområde 8 Migration.....	61
16.9 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	62
16.10Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp.....	63
16.11Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	64
16.12Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	65
16.13Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad	65
16.14Utgiftsområde 14 Arbetsliv.....	67
16.15Utgiftsområde 15 Studiestöd.....	68
16.16Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	69
16.17Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	70
16.18Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik.....	71
16.19Utgiftsområde 19 Regional utveckling.....	72

Fel! Okänt namn på

16.20	Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	73
16.21	Utgiftsområde 21 Energi	74
16.22	Utgiftsområde 22 Kommunikationer	75
16.23	Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringsar	76
16.24	Utgiftsområde 24 Näringsliv	76
16.25	Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	77
17	Tilläggsbudget för 2007	78
17.1	Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	79
17.2	Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	79
17.3	Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	80
17.4	Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	80
17.5	Utgiftsområde 8 Migration	81
17.6	Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	81
17.7	Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad	82
17.8	Utgiftsområde 14 Arbetsliv	83
17.9	Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	83
17.10	Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	83
17.11	Utgiftsområde 24 Näringsliv	84

3 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen beslutar att godkänna utgångspunkterna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken i enlighet med vad som anförs i motionen (avsnitt 4–16 i motionen).
2. Riksdagen beslutar avslå regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (avsnitt 1 i propositionen).
3. Riksdagen beslutar avslå förslaget om att fastställa målet för det finansiella sparandet i den offentliga sektorn till i genomsnitt 1 % av bruttonationalprodukten över en konjunkturcykel (avsnitt 4.1.3 i propositionen).
4. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till hur 22–23 §§ budgetlagen kan ändras så att huvudprincipen för en infrastrukturinvestering sker genom lån hos Riksgäldskontoret i enlighet med vad i motionen anförs (avsnitt 11:1 i motionen).
5. Riksdagen beslutar avslå regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2004:773) om kommunal ekonomisk utjämning (avsnitt 3.2 och 8.6.3 i propositionen).
6. Riksdagen beslutar avslå den föreslagna ändringen av ändamål och verksamheter som ska innefattas i utgiftsområdena 7 Internationellt bistånd, 5 Internationell samverkan och 20 Allmän miljö- och naturvård (avsnitt 6.6.4 i propositionen).
7. Riksdagen beslutar avslå regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:716) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. (avsnitt 3.1 och 6.9 i propositionen).
8. Riksdagen beslutar avslå den föreslagna ändringen av ändamål och verksamheter som ska innefattas i utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad, 1 Rikets styrelse, 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, 8 Migration samt 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid (avsnitt 6.6.7 i propositionen).
9. Riksdagen beslutar avslå den föreslagna ändringen av ändamål och verksamheter som ska innefattas i utgiftsområdena 14 Arbetsliv, 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg samt 13 Arbetsmarknad (avsnitt 6.6.9 i propositionen).
10. Riksdagen beslutar avslå regeringens förslag om att godkänna den föreslagna ändringen av ändamål och verksamheter som ska innefattas i utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik respektive utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn (avsnitt 6.6.10 i propositionen).
11. Riksdagen beslutar om ändrade ramar för utgiftsområden i enlighet med vad i motionen anförs och anvisar med följande ändringar av anslagen i förhållande till regeringens förslag enligt uppställning i tabell 7 (avsnitt 17 i motionen).

Fel! Okänt namn på

12. Riksdagen beslutar avslå förslaget att bemyndiga regeringen att under 2007 för anslag 6:2 Materiel och anläggningar besluta om beställningar av materiel och anläggningar som inklusive tidigare gjorda beställningar medför behov av framtida anslag på högst 45 250 000 000 kr efter 2007 (avsnitt 7.2.5).
13. Riksdagen beslutar avslå förslaget att bemyndiga regeringen att under 2007 besluta om beställning av ombyggnad av upp till 31 stycken JAS 39 A/B till JAS 39 C/D och ett demonstratorprogram för eventuell vidareutveckling av JAS 39 Gripen samt om luftvärnsrobotsystem till korvett av Visbyklass (avsnitt 7.2.5 i propositionen).
14. Riksdagen beslutar avslå den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet uppförda anslaget 6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser, m.m. (avsnitt 7.2.5 i propositionen).
15. Riksdagen beslutar avslå regeringens förslag om att godkänna den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 8 Migration uppförda anslaget 12:2 Ersättningar och bostadskostnader i den del som rör förslag till finansiering genom minskning av det under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd uppförda anslaget 8:1 Biståndsverksamhet samt förslag om återetableringsstöd (avsnitt 7.2.7 i propositionen).
16. Riksdagen beslutar avslå den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg uppförda anslaget 16:6 Bidrag till utrustning för elektronisk kommunikation (avsnitt 7.2.8 i propositionen).
17. Riksdagen beslutar avslå den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 13 Arbetsmarknad uppförda anslaget 10:3 Kommunersättningar vid flyktigmottagande i den del som rör extra ersättning till kommuner som under 2007 träffar avtal om flyktigmottagande samt förslag till finansiering genom minskning av det under utgiftsområde 13 uppförda anslaget 10:2 Integrationsåtgärder (avsnitt 7.2.10 i propositionen).
18. Riksdagen beslutar avslå den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 14 Arbetsliv uppförda anslaget 23:2 Arbetslivsinstitutet i den del som rör minskning av det under utgiftsområde 14 uppförda anslaget 23:1 Arbetsmiljöverket (avsnitt 7.2.11 i propositionen).
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att medel bör ställas till förfogande redan under 2007 för att kompensera kostnader med anledning av utlokaliseringen av Riksutställningar och Riksantikvarieämbetet till Visby på Gotland.

4 Det ekonomiska läget – nuläge och historisk tillbakablick

4.1 Stark tillväxt men skev fördelning

Den svenska ekonomin uppvisar imponerande höga tillväxttal. Prognoserna har fått revideras uppåt av de flesta prognosmakare. Förändringen i faktisk BNP för 2006 antogs i höstbudgeten hamna på höga 4,0 procent men beräknas i vårbudgeten ha blivit hela 4,4 procent. Man måste gå tillbaka till början av 1970-talet för att hitta en så hög årlig tillväxttakt. Också tillväxtprognosen för 2008 har skrivits upp, från 3,1 procent till 3,3 procent. Därefter väntas en snabbare utplaning till en tillväxttakt strax över 2 procent. Produktivitetstutvecklingen i näringslivet har varit mycket stark: 4,0 procent 2006. Även om också denna utveckling förväntas vara något mindre stark de närmaste åren, har de senaste årens produktivetsökningar varit betydande. När det gäller såväl tillväxttakt, produktivitetstutveckling som en rad finansiella indikatorer har Sverige i huvudsak hållit en mycket hög klass i internationell jämförelse.

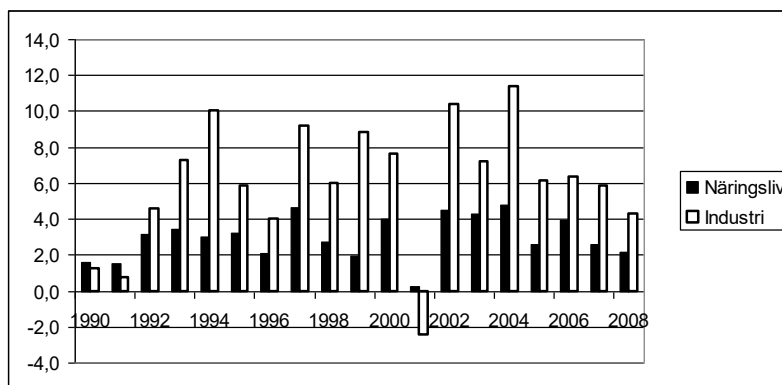
Det svenska näringslivets framgångar har burits fram inom ett komplext nätverk av sociala strukturer. Summan av tidigare, välgenomtänkta investeringar på bred front ger en samhällelig avkastning som sträcker sig bortom den kalkylmässiga räntabiliteten i varje enskild ekonomisk enhet. Den svenska arbetsmarknadsmodellen har relativt den i jämförbara industrinationer varit framgångsrik i att upprätthålla hög arbetsproduktivitet, stor flexibilitet och stor innovationsförmåga – såväl tekniskt som organisatoriskt – i olika branscher. Utbildningspolitiken har haft som ambition att ge tillträde till större grupper och höja den allmänna kunskapsnivån i samhället, i stället för att vara en strikt sorterande mekanism. Kombinationen av en utbildningspolitik med en hög ambitionsnivå och en aktiv arbetsmarknadspolitik ökar den sociala rörligheten och en verklig flexibilitet i arbetslivet – en som inte endast ses ur arbetsgivarens synvinkel. För att den ekonomiska politiken skall kunna kvalificeras som ansvarsfull är det nödvändigt att se hur den kan bidra till fortsatta framtidsinvesteringar som kan generera en god ekonomisk utveckling och framför allt till att inrikta tillväxten på ett sådant sätt att den allmänna välfärdsnivån i samhället höjs.

Även om Sverige på många sätt har haft en internationellt sett mycket god ekonomisk utveckling, såväl i historiskt perspektiv som under senare år, är det givetvis så att svensk ekonomi och svenskt samhällsliv kraftigt påverkas av globala utvecklingstendenser. De västerländska ekonomiernas utveckling efter andra världskriget kan mycket grovt delas in i två faser. De dryga tre decennierna efter kriget utgjorde grovt sett en skördetid för folkliga krafter och innebar en stark ekonomisk tillväxt ackompanjerad av en rättvisare fördelning av samhällets resurser och enorma sociala framsteg, som särskilt i Europa systematiserades i olika välfärdsmodeller med varierande men generellt sett växande samhällligt, solidariskt ansvar. Sedan slutet av 1970-talet eller början av 1980-talet har de krafter som stod emot kapitalet och tvingade fram politiska och ekonomiska förändringar varit på reträtt i många länder, i

Fel! Okänt namn på

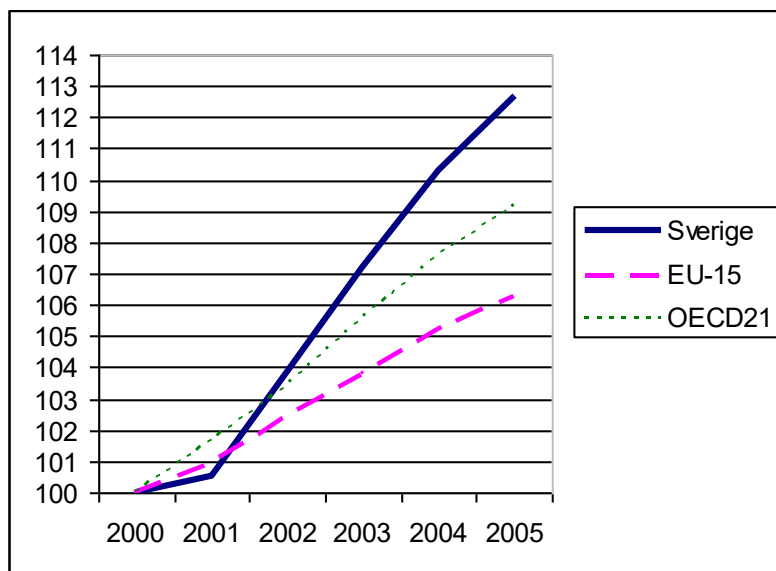
en process som var sammanvävd med å ena sidan sviktande ekonomiska resultat och å andra sidan växande inkomst- och förmögenhetsklyftor. Dessa politiska framsteg för kapitalets företrädare har på olika sätt institutionaliserats i olika länder. Det har inneburit en situation där arbetskraften pressats i global skala samtidigt som utvecklingen är destruktiv och ohållbar också ur ett långsiktigt perspektiv för vinster i det privata näringslivet som helhet.

Figur 1. Årlig produktivitet utveckling, procent

Källa: SCB och Konjunkturinstitutet.

Figur 2. Arbetsproduktiviteten, internationell jämförelse, index: 2000 = 100¹

Källa: OECD.

¹ BNP-tillväxt per arbetad timme. EU15 = alla EU-länder som också är OECD-medlemmar. OECD21 inkluderar även Nafta, Nya Zeeland och Australien.

4.2 Systemskifte och normpolitik

Sverige kunde, tack vare en stark välfärdsmodell och en aktiv arbetsmarknadspolitik, på ett förhållandevis skonsamt sätt klara de ekonomiska chocker som i mitten av 1970-talet ledde till massarbetslöshet och allvarlig stagnation i många andra västländer. Med normpolitikens införande under andra halvan av 1980-talet inleddes dock en annan era i svensk ekonomisk politik, med ett systemskifte som intensifierades under de borgerliga regeringsåren 1991–1994 och som ledde till en mycket djup ekonomisk kris. Växande klyftor i löner och förmögenheter hänger tydligt samman med att den offentliga sektorns andel av den totala ekonomin slutade att växa och skattesatserna inte längre ökade som de trendmässigt gjort under hela efterkrigstiden. Den stora skattereformen i början av 1990-talet bidrog kraftigt till detta.

Detta strukturella skifte förde framför allt med sig helt andra arbetslöshetsnivåer än tidigare under efterkrigstiden. Den borgerliga regeringen lyckades genom sin nyliberalt inspirerade politik försätta svensk ekonomi i fritt fall och generera massarbetslöshet. Centralt i sammanhanget är att det samtidigt skedde ett skifte i synen på den ekonomiska politikens övergripande mål – bort från full sysselsättning. Med normpolitiken har i stället ett koncept om ”jämviktsarbetslöshet” introducerats som bärande i utformning och analys av den ekonomiska politiken. Denna teoretiska modell korresponderar med den neoklassiska nationalekonomins beskrivning av verkligheten,² och betyder att arbetsmarknaden betraktas som vilken marknad som helst, där utbud och efterfrågan bestämmer priset på varan. Av en sådan syn följer att det finns en nivå för arbetslösheten ”i jämvikt” mot vilken ekonomin ”strävar efter” på ”lång sikt”. Arbetslösheten blir enligt ett sådant synsätt så låg som möjligt om det finns så lite som möjligt som hindrar en ”marknadsmässig” prissättning, så att utbud och efterfrågan kan mötas på arbetsmarknaden. I en sådan marknadsmodell är det naturligt att fackförningars krav på goda, kollektivt framförhandlade lönevillkor, eller en arbetsrättslagstiftning som skyddar arbetstagare från godtycke, utgör ”stelheter” som ”stör” den fria prisbildningen och därmed höjer nivån på ”jämviktsarbetslösheten”. En sådan beskrivning av arbetsmarknaden pekar därmed ständigt ut ”strukture reformer”, och reformer som antas påverka arbetsmarknadens utbudssida, som de på lång sikt enda möjligheterna att öka sysselsättningen. Den ekonomiska politikens uppgift blir i detta perspektiv att släppa fram de ”fria” marknadskrafterna. Efterfrågan på arbetskraft, liksom fördelningen mellan vinster och löner, får inte någon vikt i en sådan beskrivning. Detta är naturligtvis ett fundamentalt *politiskt* ställningstagande om hur samhället skall organiseras.

Samtidigt har Riksbanken avdemokratiserats och fått ensidig inflationsbekämpning som mål. Utgiftstak och balanskrav försvårar möjligheterna att stabilisera ekonomin eller expandera det offentligas roll. Medlemskapet i EG och EU:s normbundna politik har drivit på utvecklingen.

² Se till exempel avsnittet ”Allmän jämvikt” s. 32–33 i Riksbanken, *Penningpolitisk rapport* 2007:1.

Fel! Okänt namn på

Det är i detta perspektiv vi måste se det faktum att arbetslösheten visserligen, med ett mödosamt saneringsarbete, bringats ned från det tidiga 1990-talets katastrofnivåer, men till nivåer som ändå ligger strukturellt högre än under den tid då Sverige förde en aktiv politik för full sysselsättning. Det är de problem som vi möter i dag, och som en långsiktig ekonomisk politik måste ta sikte på att överkomma. Regeringens politik visar knappast några ansatser till detta, utan inriktas tvärtom på att förstärka de rigida ramverk som leder till ett upprätthållande av höga arbetslöshetsnivåer och som bidrar till en strukturell maktförskjutning på den svenska arbetsmarknaden, till nackdel för alla arbetande.

4.3 Löner och vinster

Parallellt med denna utveckling har vi sett att löneökningarna varit mycket beskedliga i jämförelse med produktivitetstillväxten på senare år. För svensk del konstaterar regeringen själv att ”lönerna har ökat i måttlig takt de senaste fyra åren”. Detta är en mer allmän och långsiktig trend, som har lett till att den andel av den samlade produktionen som går till vinster är mycket hög i ett historiskt perspektiv, medan löneandelen är låg.³

Som nämndes ovan bidrar det (finans- och) penningpolitiska ramverket till att konservera sådana ojämnheter genom sin konstruktion. Löneökningar ”hanteras” som samhällsekonomiska problem, till skillnad från växande vinstandelar. I regeringens finansplan återfinns samma utgångspunkt. De ansträngningar som från samlat fackligt håll gjorts under den allra senaste tiden, för att höja lägstälönerna och bekämpa kvinnors strukturellt lägre löneläge, betraktas i praktiken som orostecken i regeringens lägesanalys.

Växande klyftor när det gäller löners och vinsters andelar återspeglas i ekonomin som helhet. På individnivå har det inneburit att skiktet med de allra högsta inkomsterna har dragit ifrån kraftigt. Detta mönster följer precis det ovan beskrivna – i början av 1900-talet fick den bäst avlönade tiondelen av befolkningen nära hälften av totalinkomsterna i landet. Denna andel minskade trendmässigt fram till början av 1980-talet för att därefter skjuta uppåt igen. Den allra rikaste procenten har en än mer dramatisk utveckling längs samma linjer. Den svenska utvecklingen är på så sätt en parallell till läget i framför

³ Tillförlitlig och internationellt jämförbar statistik är svår att hitta i bearbetat skick. Men den övergripande trenden noteras i olika sammanhang. I Ehrenberg & Ljunggren (2006) *Ekonomihandboken*, diagram 47, presenteras vinstandelen i svenska företag 1953–2008 baserat på bruttovinst i förhållande till förädlingsvärde (från Nationalräkenskaperna). Två tydliga trender kan urskiljas – sjunkande 1953–1980, växande 1980–2008. Vad lönerna beträffar konstaterade Pockettidningen R 1/1998 att Sverige var nere i löneandelar som gällde i början av 1900-talet. Morgan Stanleys chefsekonom Stephen Roach sammanfattar det internationella läget: ”Kapitalet har tagit hand om vinsterna på löntagarnas bekostnad. Och det kan skapa växande politiska spänningar framöver. Vinsternas andel av BNP är rekordhög, löneandelen rekordlåg” (SvD 070103).

allt de anglosaxiska länderna, tydligast USA, där de rikastes inkomster är tillbaka på de nivåer som rådde före andra världskriget.⁴

Inkomstskillnader bidrar till (men förklarar inte uteslutande) växande skillnader i förmögenheter. Betraktar man de svenska hushållen som en helhet har förmögenhetsutvecklingen där varit formidabel flera år i rad. Under 2006 växte hushållens finansiella nettoförmögenhet med 185 miljarder kronor, eller drygt 11 procent.⁵ Nordea rapporterade i augusti 2006 att hushållssektorns nettoförmögenhet sedan 2002 vuxit med närmast ofattbara 1 200 miljarder kronor.⁶ Förmögenheten är dock mycket ojämnt fördelad. Enligt SCB:s senaste totalsammanställning av förmögenheten var år 2004 den genomsnittliga nettoförmögenheten för Sveriges invånare 392 000 kronor, medan medianen var 28 000 kronor. Medan en tredjedel av hushållen hade en mycket låg eller till och med negativ förmögenhet ägde den mest förmögna tiondelen av befolkningen motsvarande 60 procent av den samlade nettoförmögenheten. På individnivå är skillnaderna ännu större (10 procent äger 71 procent), vilket pekar på stora skillnader mellan mäns och kvinnors förmögenheter. Kvinnors förmögenheter uppgick till ungefär 75 procent av männens.

4.4 Ojämn inkomst- och förmögenhetstillväxt

En skev förmögenhetsansamling får både mer kortsiktiga sociala effekter och långsiktiga ekonomiska implikationer. Två fenomen i dagens svenska ekonomi uppträder som indikationer på den beskrivna utvecklingen.

Vi har sett en exceptionell börsutveckling som delvis kan förklaras av växande vinstandelar, men också av det faktum att det finns stora mängder ansamlat kapital som ”söker” mer eller mindre kortsiktiga investeringar. Hushållens aktieäggande är särskilt ojämnt fördelat. Det är med andra ord de rikaste som investerar i aktier och som också gynnas av stigande aktievärden. Det galopperande börsvärdet kan samtidigt få negativa realekonomiska konsekvenser genom förkortade investeringshorisonter och allvarliga skadeverkningar vid ”punkteringen” av finansiella bubblor.

Ett mer handfast fenomen är den mycket kraftiga prisstegringen på fastighetsmarknaden, särskilt i attraktiva storstadsområden. Också här finns ett växelspel. Inkomstutvecklingen för förmögna grupper söker sig fram till en efterfrågan av sådana produkter där stora värden kan lagras och prisförändringarna bli stora. Samtidigt innebär detta att de som haft den finansiella styrkan att ta sig in på ett mer exklusivt segment av marknaden kan tillgodogöra sig en snabb förmögenhetstillväxt, som också kan omsättas på olika sätt. Den

⁴ Roine & Waldenström (2006) ”Svenska toppinkomsters utveckling 1903–2004”, *Ekonomisk Debatt*, 8/2006. Piketty & Saez (2003) ”Income inequality in the United States, 1913–1918”, *Quarterly Journal of Economics*, 118:1–39. Piketty & Saez (2006) ”The evolution of top incomes: a historical and international perspective”, *American Economic Review Papers and Proceedings*, 96:200–205.

⁵ Finansinspektionen, *Sparbarometern*, fjärde kvartalet 2006.

⁶ Nordea, Förmögenhetskällan – de svenska hushållens förmögenhetsutveckling, 2006.

Fel! Okänt namn på

sammantagna effekten är en minskad social rörlighet: dels på grund av att inkomstspridningen överlagras i trögrörliga förmögenheter, dels för att den ekonomiska skiktningen cementeras fast i själva boendestrukturen.

Bilden kompletteras av ett tryck på en anpassning av förhållandena på arbetsmarknaden till den framväxande förmögenhets- och inkomststrukturen. Visstidsanställningarnas andel av alla anställningar har på 15 år ökat med 75 procent. Osäkra anställningar är särskilt vanliga inom tjänstesektorn. En starkt ojämlig inkomst- och förmögenhetsstruktur i samhället pockar på en ännu skarpare tudelning av arbetsmarknaden, där tjänster med lågkvalificerad och lågavlönad personal efterfrågas av penningstarka grupper som själva har en mycket stark position på arbetsmarknaden. Det är mot bakgrund av denna utveckling som regeringens arbetsmarknadspolitik måste ses. (Se vidare avsnitt 5.1.)

Den finansplan som regeringen presenterar i vårpropositionen väjer för en analys av de bredare dragen i den samhällsekonomiska utvecklingen. Vi redogör i följande avsnitt för hur regeringens politik fördjupar problemen i svensk ekonomi.

5 Regeringens politik

Regeringens politik skapar svåra problem för svensk ekonomi, i synnerhet på medellång och lång sikt. I Vänsterpartiets budgetmotion (2006/07:Fi245) med anledning av budgetpropositionen för 2007 konstaterade vi att regeringen presenterade riktlinjer för en bakåtsträvande politik, en jobblös politik, en politik för nedmontering av den svenska modellen, en politik för växande samhällsklyftor och en antifeministisk politik. De långsiktiga riktlinjer som presenteras i den ekonomiska vårpropositionen stärker skälen till oro för att nämnda drag i politiken förstärks och ytterligare systematiseras. Alldeles särskilt märks detta i de mer utvecklade resonemangen kring arbetsmarknaden och dess funktionssätt.

5.1 En politik för låga löner och hög arbetslöshet

Den makroekonomiska situationen är bättre än på mycket länge. De offentliga finanserna går med stora överskott och det starka konjunkturläget gör att arbetslösheten sjunker i snabbare takt än antagandena i budgetpropositionen för 2007. Antalet nyanmälda lediga platser till arbetsförmedlingen ökar och nyanställningar planeras i många branscher och på många håll i landet. Trots det gynnsamma läget räknar regeringen med att arbetslösheten kommer att ligga kvar på oacceptabelt höga nivåer under perioden 2008–2010. Regeringen räknar med en total arbetslöshet på 6,2 procent, varav 4,2 procent öppen arbetslöshet, år 2010.

Förklaringen till denna mycket blygsamma minskning av arbetslösheten i ett exceptionellt gott läge är att regeringen inte har några ambitioner att föra

en politik för full sysselsättning. Den ensidiga inflationsbekämpningen är det överordnade målet med den ekonomiska politiken, vilket gör att regeringen endast förmår åstadkomma en marginell justering av nivån på den så kallade jämviktsarbetslösheten.

I avsaknad av en politik för full sysselsättning inriktas regeringens så kallade jobbpolitik helt på arbetsmarknadens funktionssätt. I finansplanen blir det mycket tydligt vad regeringen anser är problemen på den svenska arbetsmarknaden: de lägsta lönerna ligger på en för hög nivå, ersättningarna från arbetslöshetsförsäkringen och socialförsäkringssystemen är för höga och kraven på de arbetssökande för låga och anställningsskyddet är för strikt. Regeringen är också bekymrad över att allt fler unga väljer att studera innan de etablerar sig på arbetsmarknaden.

Därmed tydliggör regeringen också syftet med sin politik på arbetsmarknadsområdet: sänkta ersättningsnivåer, en kraftig minskning av de arbetsmarknadspolitiska programmen och krav på arbetssökande att acceptera första bästa jobb skall öka konkurrensen om varje ledigt jobb och pressa ned de lägsta lönerna. Särskilt anmärkningsvärt är det att unga skall pressas hårdare än äldre, genom särregler i arbetslöshetsförsäkringen och exceptionellt låg ersättning för deltagande i den så kallade jobbgarantin. Därtill skall färre unga få högskolebehörighet genom reformerna av gymnasieskolan samtidigt som möjligheterna att läsa in bristande gymnasiekompetens beskär genom kraftiga besparingar på komvux. Regeringens tydliga ambition att sänka utbildningsnivån och levnadsstandarden för den unga generationen måste betraktas som historisk.

I syfte att öka efterfrågan på arbetskraft satsar regeringen på omfattande subventioner av arbetskraftskostnaderna. Så kallade hushållsnära tjänster blir i stort sett helt skattebefriade, arbetsgivare får rabatt för att anställa personer under 25 år och längre fram avser regeringen att subventionera utvalda delar av den privata tjänstesektorn. Anställningstryggheten urholkas kraftigt i och med de ändrade reglerna för visstidsanställning. Nedsikringarna av arbetsmiljöarbetet och arbetslivsforskningen bidrar ytterligare till en generell sänkning av kvaliteten i arbetslivet.

När dessa reformer får fullt genomslag kommer fackföreningsrörelsen att få allt svårare att hålla emot en utveckling där löner och arbetsvillkor befinner sig i fritt fall. Regeringens ambition är tydlig: att stimulera framväxten av en improduktiv låglönearbetsmarknad i den privata tjänstesektorn. Det är en typ av arbetsmarknad som sedan länge är etablerad i länder som Storbritannien och USA, där inkomstklyftorna är väsentligt större än här. I denna sektor återfinns de personer som brukar betecknas som "working poor", alltså personer vars inkomster är så låga att de är fattiga trots att de arbetar heltid. En majoritet av dem är lågutbildade kvinnor och/eller invandrare. Med tanke på kvinnors och invandrades relativt svaga ställning på den svenska arbetsmarknaden är risken uppenbar att det är just de grupperna som kommer att hänvisas till den framväxande låglönesektorn också här. Regeringens politik riskerar därmed att stärka och öka redan existerande orättvisor relaterade till kön och etnicitet i arbetslivet.

Fel! Okänt namn på

Det är en orättvis och destruktiv politik som dessutom är samhällsekonomiskt oansvarig. Vidgade klyftor, ökad ohälsa och utslagning skapar mänsklig misär och social oro. Men otryggare villkor på arbetsmarknaden riskerar också att leda till minskad rörlighet, protektionism och stagnation i ekonomin. Högre ekonomisk risk och minskade möjligheter till omställning vid arbetslöshet riskerar att göra arbetstagarna och de fackliga organisationerna mer negativa till förändring. Det öppnar för fler konflikter på arbetsmarknaden, hämmad produktivitetsökning och försämrad internationell konkurrenskraft. Om stora grupper får sänkta inkomster minskar dessutom den inhemska efterfrågan. Regeringens politik ökar därmed risken för långvarig depression i en framtida konjunkturedgång.

De individer som omedelbart betalar det högsta priset för den förda politiken är dock de cirka 890 000 personer i arbetsför ålder som enligt regeringens egna beräkningar kommer att befinna sig i vad regeringen kallar utanförskap år 2010. Det är de personer som är beroende av ersättning från a-kassan, socialförsäkringssystemen eller socialtjänsten för sin försörjning. Mot den bakgrunden framstår regeringens så kallade jobbpolitik som utomordentligt cynisk. Den marginella minskning av arbetslösheten regeringen räknar med nås till priset av kraftigt försämrade livsvillkor för den stora grupp som alljämt beräknas stå utanför arbetskraften.

5.2 En antifeministisk politik

Bristen på insikt om och vilja att förändra de strukturella missförhållanden som upprätthåller ojämlikheter mellan könen visar sig tydligt såväl i argumentation som i de förslag regeringen presenterar i den ekonomiska vårpropositionen.

Att regeringen presenterar jobbvdraget som en reform som skall lösa problemet med kvinnors deltidsarbete genom att det ger kvinnor incitament att gå från deltid till heltid illustrerar tydligt regeringens bristande analys av problemet. Argumentationen bygger på en förenklad och ekonomistisk syn på ett problem som i själva verket är mycket komplext. Kvinnors lägre arbetskraftsdeltagande är sammankopplat med fördelningen av det obetalda arbetet i hemmet och de diskriminerande strukturer i arbetslivet som kvinnor drabbas av i form av deltidsarbetslöshet, otrygga anställningar, lägre löner och sämre arbetsvillkor. Regeringen har inga lösningar på de här problemen, tvärtom riskerar flera av dem att fördjupas som en effekt av den förda politiken.

Det är väl känt att skatter och transfereringar omfördelar från män till kvinnor, vilket bland annat kan utläsas i de jämställdhetsbilagor som följt budgetpropositionerna genom åren. Regeringens skattesänkningar gynnar framför allt högavlönade män på bekostnad av lågavlönade kvinnor. Regeringen är tydlig med att man planerar för ytterligare erodering av skattebaserna framöver, samtidigt som transfereringar via socialförsäkringssystemen skärs ned. Vi kan tydligt se en bakvänd jämställdhetspolitik som bygger på en omfördelning av makt och resurser från kvinnor till män. En generell välfärd och en väl fungerande offentlig sektor är en grundläggande jämställdhetspolitisk fråga. Omvänt

drabbar nedskärningar kvinnor, dels genom högre arbetslöshet, dels genom ökat arbetstempo, mer stress och ökat krav på obetalt omsorgsarbete.

Regeringen förenklar problematiken med den könssegregerade arbetsmarknaden genom att angripa den offentliga sektorn. Detta är en, i vissa fall avsiktlig, feltolkning. En omfattande, gemensamt finansierad, offentlig sektor har varit och är alljämt avgörande för möjligheten att skapa ett jämställt samhälle, genom att det omvandlar obetalt arbete till betalt. Kvinnors höga andel förvärvsarbete i Sverige har byggt upp den välfärd och det sociala trygghets-system vi har i dag, och fortfarande är det till stor del kvinnors arbete som bär upp den offentliga sektorn som också är en grundbult för kvinnors möjlighet till egen försörjning. För kvinnor innebär det ett minskat ekonomiskt beroende av enskilda män och för ensamstående mödrar en möjlighet till egen försörjning kombinerat med förvärvsarbete.

Att regeringen använder förmenta jämställdhetsargument för att legitimera sina privatiseringar av viktig välfärdsverksamhet är osakligt och fräckt. Tvärtemot vad regeringen hävdar visar erfarenheterna av tidigare privatiseringar av skattefinansierad verksamhet att effekten för de anställda blir minskad bemanning, sämre arbetsvillkor och minskat löneutrymme. De stora vinnarna blir inte de underbetalda kvinnorna som arbetar i offentlig sektor, utan stora bolag som får en ny marknad att verka på, där skattebetalarnas pengar blir vinster till aktieägarna.

Skattesubventionerna för hushållsjobb i privata hem utgör en bromskloss för jämställdhetsarbete. Lågvärlönde kvinnor skall ta hand om hushållet för välvärlönde kvinnor och män, vilka slipper betala fullt pris för tjänsterna. De lågvärlönde kvinnorna fortsätter att dubbelarbeta och slita ut sig utan möjlighet till den karriärutveckling som privilegierade kvinnor förutspås om de slipper hemarbetet. Förslaget bortser helt från mäns roll i hemarbetet och cementerar på så sätt den ojämlika fördelningen av detta.

Det aviserade vårdnadsbidraget på 3 000 kronor i månaden kan inte betraktas som något annat än en kvinnofälla. Stick i stäv med regeringens retorik om minskat bidragsberoende och ökade incitament till arbete, lanserar man ett nytt, renodlat bidrag som syftar till att hålla kvinnor borta från arbetsmarknaden. Vårdnadsbidraget innebär att skattemedel används för att uppmuntra kvinnor att göra sig ekonomiskt beroende av män och axla rollen som hemmafru. Reformen riskerar dessutom att fördjupa problemen med statistisk diskriminering i arbetslivet, som är nära förknippade med det redan ojämna uttaget av föräldraledighet, och därmed drabba alla kvinnor negativt.

Regeringen aviserar också en så kallad jämställdhetsbonus som skall belöna hushåll där mannen tar ut föräldraledighet. Vi menar att det är en missriktad och ineffektiv metod som befäster föräldraskapet som obligatoriskt för kvinnor, medan män skall lockas att ta sitt ansvar med ekonomisk stimulans.

5.3 De försuttna möjligheternas politik

Vi lever i en tid av viktiga vägval. Som framgått av beskrivningen i avsnitt 4 har en övergripande, nyliberalt inspirerad trend haft stora negativa effekter för

Fel! Okänt namn på

svensk ekonomi och påverkat den ekonomiska politikens utgångspunkter och räckvidd. Det är såväl nödvändigt som möjligt att slå in på en annan väg. Sammanfattningsvis kan konstateras att det i dag finns såväl ett mycket stort behov av, som betydande utrymme för en medveten och stark fördelningspolitik och en social investeringspolitik med sikte på de stora framtidsfrågorna. I stället presenterar regeringen genomgående förslag som minskar omfördelningen i olika samhällssystem och förslösar investeringsmöjligheterna.

5.4 En bakåtsträvande politik

Regeringens politik tar inte sikte på att göra Sverige till ett starkare välfärds-samhälle i en tid av global omvandling. Det saknas krafttag för en nödvändig miljöomställning. Det saknas en strategi för hållbar modernisering av industri- och tjänstesektorerna som inte bygger på lönekonkurrens. Tvärtom driver regeringen en utbildningspolitik som bygger på utsortering och sänkta ambitionsnivåer. Färre ges möjlighet till högre utbildning, och en otidsenlig uppdelning mellan praktiska och teoretiska kunskaper cementeras fast tidigt i utbildningssystemet. Studenters ekonomiska situation har försämrats kraftigt sedan 1990-talets början. Den rödgröna majoriteten började under slutet av mandatperioden ett arbete med att höja studiemedlen, men nuvarande regering har helt negligerat detta behov. En sådan politik förstärker den sociala snedrekryteringen och gör sammantaget Sverige sämre rustat att möta framtida behov.

Behandlingen av de statliga finanserna bygger på en medveten föresats att minska den gemensamt kontrollerade och demokratiskt påverkbara delen av den samlade ekonomin och därmed överlämna alltfler viktiga beslut om framtida vägval till det privata kapitalet. Den jättelika utförsäljning av statliga företag som regeringen driver fram innebär att vinsterna från svenska folkets gemensamma egendom omfördelas till de rikaste och att det från demokratiskt inflytande avskärmade, privatkapitalistiska fätalsägandet stärks. Företagen underkastas helt och hållet en kortsiktig marknadslogik och kan inte tas i anspråk för att nå viktiga långsiktiga mål. Vänsterpartiet avvisar utförsäljningsförslagen och menar i stället att de statliga företagen skall utvecklas och fungera som spjutspetsar i olika branscher genom att stödja avancerad teknikutveckling och möjliggöra forskning och innovationer som leder till produktion. Statliga företag levererar också årligen in stora vinster till staten, vilka kan användas till välfärden på ett förnuftigt och framåtsyftande sätt.

5.5 En ekologiskt ohållbar politik

Regeringens insatser på miljöområdet har sedan hösten 2006 främst bestått av yrvakna åtgärder som genomförts utan riktiga konsekvensanalyser eller med hänsyn till väl etablerad kunskap inom miljöforskning och vetenskap. Vi är djupt oroad av att den politik regeringen aviserar för området leder åt helt fel håll och inte kan nå flertalet av riksdagens 16 miljö kvalitetsmål. Vi kan också

konstatera att regeringen inte alls tagit intryck av Sterns rapport eller IPCC:s klimatrapport. Konsekvenserna av regeringens politik hittills innebär bland annat ökad vägtrafik med ökade utsläpp av växthusgaser. Regeringens minskade anslag till skydd av biologisk mångfald kommer att leda till att oersättliga naturvärden och arter för alltid kommer att förloras i vårt land. Regeringen har i strid med FN:s konvention om biologisk mångfald och EU:s habitatdirektiv öppnat för jakt på den utrotningshotade vargstam som lever i Sverige. Djurskyddet urholkas genom att Djurskyddsmyndigheten läggs ned och Jordbruksverket återtär ansvaret för området – trots att utredningar pekar på det olämpliga i detta. Därtill värnar regeringen den plågsamma och omoderna pälsdjursuppfödningen.

5.6 En osynlig klimatpolitik

Inför valet 2006 prioriterade allianspartierna inte miljö- och klimatfrågorna. Detta har blivit oroväckande tydligt i en tid då klimatförändringarnas effekter stått i fokus internationellt och i Sverige. Det åtgärder som regeringen presenterat har främst gått i motsatt riktning – regeringen lägger ned det framgångsrika svenska klimatinvesteringsprogrammet 2009 och satsar intäkterna från trängselskatten i Stockholm på motorvägar i stället för på kollektivtrafik. Regeringen vill överlag att mer pengar skall gå till vägar och mindre till järnvägar och kollektivtrafik, vilket knappast leder till minskade koldioxidutsläpp. Regeringens förslag till miljöbilspremie är tveksamt från miljösynpunkt eftersom det är en kostsam och ineffektiv åtgärd. Det är bättre att subventionera bränslet i stället för bilen.

5.7 En politik för nedmontering av den svenska modellen

Genom en kombination av åtgärder undergrävs effektivt fundamenten för den nordiska välfärdsmodellen som, sina begränsningar till trots, i internationell jämförelse levererat stora och breda framsteg för människors livsvillkor. Arbetsmarknadens funktionssätt förändras till arbetstagarnas nackdel genom försämrade möjligheter för fackföreningarna att verka och att upprätthålla kollektivavtal. Hårda angrepp mot socialförsäkringssystemen aviseras. De svenska socialförsäkringssystemens styrka är deras allmängiltighet och höga grad av inkomstbortfallstäckning. Genom systemet kan de allra flesta inkomstgruppers behov av trygghet tillgodoses, samtidigt som försäkringarna på övergripande samhällelig nivå omfördelar resurser till de mest behövande. Systemet är på samma gång kostnadseffektivt och socialt robust. När regeringen föreslår försämrade ersättningsvillkor och sänkta tak i försäkringarna, samtidigt som skattesänkningar kompenserar dem med högst inkomster, är det en öppning för att undandra såväl legitimitet som finansiering från systemet. Välbeställda skikt uppmuntras till att teckna privata försäkringar, medan

Fel! Okänt namn på

de som har en utsatt position i samhället kommer att få svårt att alls täckas av någon försäkring.

5.8 En politik för växande samhällsklyftor

Regeringens politik leder till ökade klyftor när det gäller inkomst, förmögenhet och inflytande. Det gäller även regionala skillnader. De skatteförslag som presenteras i samband med vårpropositionen innebär på ett övertydligt sätt gåvopaket till de rikaste samhällsskikten. Redan alltför stora klyftor vidgas därmed ytterligare. Uteblivna eller minskade satsningar på tågtrafiken drabbar särskilt områden utanför storstäderna. En stor del av de faktiska samhälls-ekonomiska kostnaderna för urholkade försäkringssystem kommer att få bäras av fattiga kommuner som ofta finns i glesbygden. Fastighetsskatteförslaget gynnar tydligt kommuner med en hög andel invånare som bor i dyra villor. Dessa kommuner ligger företrädesvis i norra Storstockholmsområdet. I praktiken får landsbygdskommuner med många arbetslösa bära en extra tung börda för att betala det skattebortfall som uppkommer genom denna politik. Regeringen tar nu ytterligare steg mot vidgade ekonomiska och regionala klyftor genom förändringar i det kommunalekonomiska utjämningsystemet. Vi ser med oro på att utjämningsystemet kan bli föremål för fler och större förändringar, som på ett fundamentalt sätt kan hota möjligheten att nå nationella välfärdsmål och jämlika levnadsvillkor.

5.9 En politik som fördjupar utanförskapet

Trots att Sveriges ekonomi är mycket stark ökar klyftorna och orättvisorna. En allt större andel av landets fattiga har utländsk bakgrund. Enligt LO ligger medellönen för anställda födda utomlands i genomsnitt 2 000 kronor lägre än för anställda födda i Sverige⁷. Regeringens politik förstärker dessa skillnader. En del blir rikare och får mer makt medan andra hålls utanför och förblir maktlösa. Detta visar sig genom diskriminering och genom utestängningen från arbetsmarknaden av personer med utländsk bakgrund.

Regeringens tal om att bekämpa utanförskapet innebär ett misstänkliggörande av personer med utländsk bakgrund. Att denna grupp anses vara särskilt ”bidragsberoende” används av regeringen som argument för fortsatta systemförändringar. Regeringen tar därmed som utgångspunkt för integrationspolitiken att det som krävs är att ställa hårdare krav på dem som invandrat.

Vänsterpartiet är mycket kritiskt till den föreslagna inriktningen av integrationspolitiken. En del av de insatser som påbörjades under förra mandatperioden får visserligen fortsätta. Det gäller satsningen för att öka kvaliteten på sfi, en förlängning av de satsningar som påbörjats vad gäller validering och yrkesbedömning och medel till hyresgarantier. Detta är självklart välkommet.

⁷ Lön efter födelseland, LO 2006.

I övrigt saknas emellertid insatser för att stärka möjligheterna på arbetsmarknaden för nyanlända och personer med utländsk bakgrund. Regeringen avvecklar viktiga arbetsmarknadspolitiska insatser och sätter sitt hopp till att jobben skall komma ändå. I stället väljer man att satsa på något man kallar för en politik för företagande. Man har också dragit in alla insatser som handlar om att bekämpa strukturell och annan diskriminering och man har valt att slopa stöd för viktig verksamhet i arbetet mot rasism och diskriminering i en tid då rasistiska partier växer sig allt starkare.

Den inriktning av integrationspolitiken regeringen valt riskerar att leda in människor på sidospår, bort från rätten till lika villkor på den reguljära arbetsmarknaden. Detta gäller till exempel förslaget att upprätta så kallade nystartscentrum, vilka skall engagera alternativa aktörer i den arbetsmarknad som riktar sig särskilt till personer med utländsk bakgrund. Detsamma gäller förslaget om att prioritera satsningar på invandrades företagande och de föreslagna instegsjobbets utformning som särskilda invandrarjobb.

Med fler otrygga visstidsanställningar och skattesubventionerade hushållsnära tjänster utvecklas en arbetsmarknad särskilt anpassad för att nyanlända och andra personer med utländsk bakgrund skall pressas in i ett B-lag på arbetsmarknaden – med sämre löner och arbetsvillkor.

6 Den offentliga sektorn måste få växa

Sverige behöver en ekonomisk politik för att långsiktigt säkra och utveckla välfärden. En bärande del av en sådan politik måste vara att successivt överföra resurser till gemensamma lösningar inom den offentliga sektorn, så att denna kan växa i den mån som behövs för att tillgodose behovet av välfärdstjänster av många olika slag.

I motionens kapitel 4 och 5 har vi beskrivit en sammanhängande problematik med växande klyftor, ackumulerade privata förmögenheter som används på ett långt ifrån samhällsekonomiskt optimalt sätt och en bakåtblickande arbetsmarknadspolitik som anpassar sig till de växande klyftorna. Detta är ett problemkomplex som återfinns i de flesta välfärdsstater och som kommer att fördjupas så länge det inte sker ett brott med den i dag förhärskande nyliberalt inspirerade ekonomisk-politiska huvudlinjen. Detta är en utgångspunkt för Vänsterpartiets ekonomiska politik och borde i långt högre utsträckning än i dag vara det i en bredare samhällsdebatt för att tydliggöra framtida vägval och utmaningar.

I moderna samhällen finns en inneboende tendens till att tjänster generellt sett blir allt dyrare relativt industriprodukter. Det beror på produktionens karaktär. ”Rationaliseringar” kan och skall inte ske på samma sätt inom tjänstesektorn som i industriproduktion. Tjänster blir mer arbetsintensiva i relation till varuproduktion. Det är därmed naturligt att en växande del av de samlade resurserna i ekonomin går till produktion av så kallade humantjänster. Det är också just sådana tjänster som efterfrågas i välfärdssamhällen när inkomsterna ökar.

Fel! Okänt namn på

Det borde framstå som självklart att denna utveckling inte i sig utgör ett problem. Om exempelvis äldreomsorgstjänster fördyras i relation till produktion av tv-apparater är det orimligt att framhärda i den större effektiviteten i att konsumera fler tv-apparater i stället för att tilldela en större andel av en växande inkomst åt äldreomsorgstjänster.

Om inte resurserna till den offentliga sektorn – som just tillhandahåller centrala tjänster i välfärdssamhället – i allmänhet, och antalet anställda i denna sektor i synnerhet, växer påtvingas en tillbakarullning av verksamheter som är viktiga för ett utvecklat och utvecklande samhälle. De äldres möjligheter att få stöd till mer än det nödvändigaste ”rationaliseras” bort. Skolbibliotek och fritidsledare anses vara för mycket av en lyx och försvinner från många skolor. Samlingslokalerna blir färre och dyrare i stället för att erbjudas som självklar samhällsservice till medborgarna. Exempelen kan mångfaldigas. Vi hamnar som samhälle i den besynnerliga situationen att vi anses ha blivit alltför rika för att gemensamt ordna konsumtionen av sådant som vi behöver och vill ha!

Det är dock just denna situation vi befinner oss i vad den ekonomisk-politiska samhällsdebatten beträffar. Det är också dessa utgångspunkter som slår igenom i vårpropositionens resonemang om den svenska ekonomins utveckling på medellång sikt. Det gäller exempelvis synen på den offentliga konsumtionens och produktionens andel som antas och planeras att sjunka successivt när det borde vara tvärtom.

Det ”alternativ” som lyfts fram till en tillväxt av offentlig sektor är att omdisponeringen i mycket högre utsträckning sköts genom den enskildes hushållskassa, alltså att fler välfärdstjänster helt eller delvis efterfrågas på marknaden. Men det innebär *inte* att tjänsterna i sig blir billigare att producera – snarare visar erfarenheterna från exempelvis sjukvården det motsatta – utan att *fördelningen* blir annorlunda.

Vänsterpartiet menar att ett anständigt välfärdssamhälle måste fortsätta att förbättra välfärdssektorn och definitivt inte ransonera dess tjänster efter plånbokens tjocklek. Därför behövs det betydligt fler anställda och mer resurser i offentlig sektor som avdelas dit genom statsbudgeten. Till skillnad från de avgiftsfinansierade tjänsterna, som kan växa genom ökad marknadsefterfrågan, krävs det politiska beslut för att det ekonomiska utrymmet för välfärdstjänster skall växa. En sådan nödvändig omfördelning utgör en av grundtanorna bakom Vänsterpartiets jobbpaket, som presenteras i avsnitt 8.1.

Förstärkningen av välfärdssektorn behöver gå utöver det nödvändigaste. Vi vill sikta på en utveckling där lärartätheten i skolorna är högre än den varit förut, där det finns tid för förebyggande arbete och inte bara vård i efterhand, och där alla som blir gamla kan känna en trygghet i att de kommer att få all hjälp de behöver. Ett modernt välfärdssamhälle behöver fler arbetstimmar i biblioteken, på fritidsgårdarna, i föreningslivet, i folkbildningen, i kulturverksamheterna och i public service-företagen.

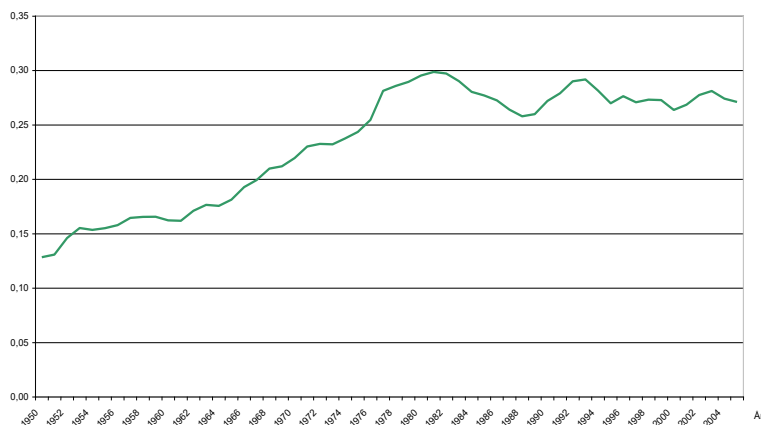
Att bygga ut den skattefinansierade välfärden handlar om att investera långsiktigt för att stärka produktionsförmågan och höja levnadsstandarden. Generellt sett förmår inte privatkapitalet att på allvar höja blicken från, i bästa

fall, de närmaste årens resultatrapporter, vilket resulterar i att många samhällsekonomiskt betydelsefulla verksamheter blir eftersatta.

Genom att skattefinansiera välfärdstjänsterna kan de fördelas efter behov, så att så få som möjligt underkonsumerar till exempel vård eller utbildning. Starka samhällen, där insikten om att alla människor på samma gång är ömtåliga och har en väldig potential, förutsätter ett heltäckande välfärdssystem där varje människas kunskaper och arbetsförmåga bidrar till samhällets välbefinnande. Avgiftsfinansieringen behöver generellt sett minska.

Vänsterpartiet ser det alltså som en viktig uppgift för en långsiktigt hållbar ekonomisk politik att förändra relationen mellan ökningstakten i privat och offentlig produktion och konsumtion så att den bättre passar behoven i ett modernt välfärdssamhälle. En sådan omorientering kan ske på olika sätt och i praktiken är det nödvändigt med en kombination av olika typer av åtgärder och åtaganden.

Figur 3. Offentlig konsumtion som andel av BNP, 1950–2005

Källa: Nationalräkenskaperna (via RUT).

6.1 Skatter

I princip alla utvecklade industrinationer har under efterkrigstiden kraftigt höjt skatterna. En komplex ekonomi blir mer samhällslik till sin karaktär, vilket driver fram krav på en förstärkt fysisk och social infrastruktur och större samordning. Samtidigt har de arbetande krävt mer av de resurser de tillsammans skapar. När denna trend under senare decennier har övergått i stagnerande eller sänkta skatter har resultatet blivit en omfördelning till de rikare skikten och en pressad situation i välfärdssektorn.

Om den offentliga sektorns andel⁸ av BNP "bara" skulle tillåtas växa till samma nivå som 1981 skulle det i den offentliga sektorn ha funnits närmare

⁸ Offentlig konsumtion och investeringar.

Fel! Okänt namn på

250 miljarder kronor mer per år för att anställa fler, höja kvinnors löner och investera. Detta bortfall förklaras i stor utsträckning av förändrad beskattning.⁹

Det är fullt möjligt att ta in något högre skatter. Att vi skulle ha nått ett ”skattetak” är något som ofta upprepas som ett mantra, men detta är ett historielöst och intellektuellt ohederligt påstående. Beskattning är nödvändig för de moderna välfärdssamhällenas rationella omfördelning av ekonomiska resurser – mellan sektorer och individer. Beroende på vilken sorts välfärdsmodell man valt har också skatteuttaget varierat. En generell välfärdsmodell som den svenska förutsätter relativt höga skatter.

Ett högre skatteuttag innebär inte att utrymmet för privat konsumtion generellt sett blir mindre. Under välfärdens uppbyggnadsfas ökade såväl skatteintaget som nettoreallönerna successivt. I en växande ekonomi är detta förstuds fullt möjligt. Det som behövs är en *relativ* omfördelning från den privat kontrollerade sfären till den gemensamt styrda. I motionens avsnitt 13.2 redogör vi närmare för Vänsterpartiets konkreta skattepolitik.

6.2 Det gemensamma ägandet

Det gemensamma ägandet kan ses som alternativ eller komplement till omfördelning via skatter. Beskattningen blir nödvändig för att ekonomins uppdelning mellan varu- och tjänsteproduktion i hög utsträckning sammanfaller med uppdelningen mellan privat och offentligt. Som vi påpekat ovan är den borgerliga strategin för att möta denna situation, att överföra mer av de tjänster som i dag utförs inom den gemensamma sektorn till den privata. Det innebär kraftigt försämrade möjligheter till allmän tillgång till dessa tjänster. På motsvarande sätt kan man säga att behovet av växande resurser till välfärdstjänster i gemensam regi pockar på ett förstärkt gemensamt ägande i andra verksamheter, varifrån marknadsvinsterna i högre utsträckning kan överföras till de välfärdstjänster som passar särskilt illa för marknadsutsättning. Detta är givetvis en diametralt motsatt politik till den utarmningsstrategi som regeringen i dag följer med aviserade massiva utförsäljningar av inkomstbringande statligt ägande. Regeringen har även aviserat¹⁰ kommande lagstiftning som skall försvåra för kommuner att bedriva olika typer av verksamheter och därmed marknadsutsätta ännu större delar av det som brett betraktat är väl-

⁹ Det som gick under namnet ”århundradets skattereform” och genomfördes 1990–1991 var sett ur flera perspektiv ett monumentalt misslyckande. De farhågor som Vänsterpartiet hade besannades med råge. Reformen var kraftigt underfinansierad. Det visade sig också att höginkomsttagare gynnades ännu mer än vad som var tänkt. (Se till exempel ”Skattereformen 1990–1991. En utvärdering”, SOU 1995:104.) De positiva effekter på arbetsviljan (utbudet) som utlovades uteblev. En studie visar till exempel ingen eller negativ effekt på arbetsutbudet allmänt. (Selén, ”Förändringar i taxerad inkomst vid skatteförändringar – en panelanalys utifrån 1990/1991 års skattereform”, FIEF Working Paper #177, 2002.) Studien visar en liten positiv effekt om endast de med de högsta inkomsterna beaktas. Sammanfattningsvis påpekas det att inkomsterna inte tycks särskilt känsliga för skatteförändringar samt att resultaten liknar dem som erhållits för Norge och Kanada.

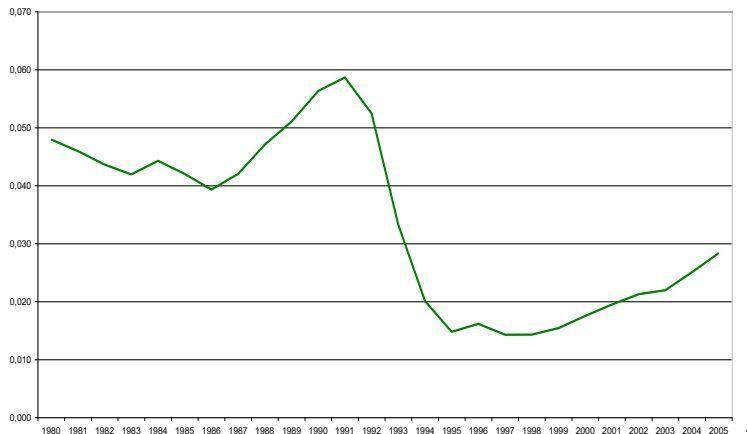
¹⁰ Näringsminister Maud Olofsson på DN Debatt 070202. Skrivningar i samma riktning finns också i vårpropositionens avsnitt 1.7.

färdssektorn. Vi anser, bland annat mot bakgrund av det ovan anförda, att det i stället är naturligt att det offentliga ägandet ökar i omfattning och bredd.

7 En social bostadspolitik

En god bostad till en rimlig kostnad är en grundläggande social rättighet och fundamentalt för ett välfärdssamhälle. Redan på 1940-talet beslutade den svenska riksdagen att bostadsförsörjningen skulle påverkas genom politiska beslut. Fram till i dag har detta beslut inneburit att vi haft en relativt hög standard och liten trångboddhet i Sverige. Grupper som haft det svårt att hävda sig på bostadsmarknaden har historiskt sett fått ett starkt stöd och underhållsåtgärder som förhindrat förfall och kapitalförstörelse i fastighetsbeståndet har prioriterats. När bostadsbristen var som störst i mitten av 1900-talet visade staten sin handlingskraft genom att bygga en miljon bostäder på tio år. Balans på bostadsmarknaden uppkom och den generella boendestandarden höjdes avsevärt. Den statliga bostadspolitikerna påverkar alltså utan tvekan bostadsmarknaden och människors möjligheter att välja boende.

Figur 4. Bostadsinvesteringar som andel av BNP, 1980–2005

Källa: Nationalräkenskaperna (via RUT).

Lågkonjunkturen under 1990-talet ledde till kraftiga neddragningar av stödet till bostadsproduktionen och politiken riktade alltmer in sig på helt marknadsbaserade lösningar. Det minskade statliga engagemanget har haft negativ inverkan på nyproduktionen av bostäder, på underhållet av det redan byggda och på den sociala bostadspolitikerna.

Den nuvarande regeringen har försämrat förutsättningarna ytterligare. Dagens bostadspolitik saknar alla sociala ambitioner. Man har inga lösningar för hur samhället skall klara en nyproduktion av hyresrätter på en acceptabel nivå och inte heller hur en tillfredsställande omfattning av underhåll och ombyggnation i det redan byggda skall tryggas. Bristen på politiska ambitioner inom området drabbar alla som inte har mycket goda ekonomiska förutsättningar.

Fel! Okänt namn på

Regeringen har avskaffat de produktionsstöd som fanns för nyproduktion av hyresrätter, man har valt att avtrappa räntebidraget utan att föreslå något nytt bostadsfinansieringssystem och samtidigt för man en aggressiv kamp för utförsäljningar av allmännyttiga bostadsföretag. Åtgärderna har redan hunnit påverka hyresmarknaden negativt, vad gäller både tillbakadragandet av tidigare planerade nybyggnationer och planerade renoveringar av hyresrätter. Det blir allt tydligare hur möjligheterna minskar för dem med lägst inkomster att finna en god bostad till rimlig hyra. Tvärtom riskerar boende i hyreslägenheter nu att få kraftigt höjda hyror. Situationen för ungdomar och andra som inte har kapital eller önskan att efterfråga bostäder utanför hyresmarknaden blir alltmer ohållbar.

Mer än hälften av Sveriges befolkning bor i dag i en kommun med bostadsbrist, och främst är det hyresbostäder som saknas. Samtidigt står vi inför enorma renoveringsbehov i det befintliga beståndet. Av dagens låga investeringar i ny- och ombyggnad följer att förslitningarna till sist överstiger investeringarna, vilket ger ett sjunkande realkapital (bostadens värde). Om inte bostadsstandarden skall sjunka ytterligare och trångboddheten på sikt skall öka måste det produceras fler nya bostäder, och tre gånger så många hyresrätter som i dag måste renoveras årligen. Annars hotar en hämmad ekonomisk tillväxt, liksom ökad segregation och minskad rörlighet på bostads- och arbetsmarknaden.

En bostadspolitik som helt nedmonterat produktionsstödet och samtidigt lägger om konsumtionsstödet i en riktning som ytterligare kommer att drabba dem med lägst inkomster kommer aldrig att bidra till en mångfasetterad och rättvis bostadsmarknad. Segregation och utanförskap är det enda resultat som uppnås med dagens politik.

Vänsterpartiet anser att bostadspolitiken skall bygga på ett statligt ansvar för ekonomiska och juridiska styrmedel och ett kommunalt ansvar för bostadsförsörjning och fysisk utveckling av bostäderna och deras närmiljöer. Staten har stora möjligheter att bidra till ökad ny- och ombyggnad, lägre boendekostnader och ökad kvalitet i boendet. På staten vilar även ett stort ansvar för lagstiftningen kring allas rätt till en god bostad, planering, ägande, allmännytta och den enskildes rätt till inflytande. Bostadspolitiken skall inte isoleras från andra politiska områden. Exempelvis finns det stora miljö- och energikonsekvenser av bostadsbyggandet, vilka är genuina samhällsangelägenheter. Bostaden är en trygghet och den oftast enskilt största utgiftsposten för hushållen. Det fulla ansvaret för denna kan aldrig fullt ut överlätas på den fria marknaden.

Vi föreslår att en ny långsiktigt hållbar bostadspolitik med början den 1 januari 2008 införs. Det övergripande målet är att det skall tillkomma minst 40 000 lägenheter per år de närmaste tio åren, av vilka hälften skall vara hyresrätter. Under samma period bör antalet renoveringar tredubblas.

Grunden i förslaget är införandet av en statlig bostadsfond med medel som utgår till fastighetsägare i form av investeringsbidrag för ny- och ombyggnation av hyresrätter. Stöden skall innehålla krav på tak för produktionskostnaden samt rimliga hyror som förhandlats fram i förväg. Vid nybyggnad och ombyggnad av bostadshus skall bästa miljöteknik användas för energiom-

Fel! Okänt namn på

ställning och energieffektivitet i boendet. Detta skall också vara ett krav för att få ta del av Vänsterpartiets förslag till bostadsfinansiering:

- ? 100 miljarder kronor (10 miljarder per år) avsätts i en bostadsfond i tio år framåt.
- ? Fonden finansieras med medel från Riksgälden och hanteras därmed utanför statsbudgeten.
- ? Staten betalar fondens amorterings- och räntekostnader under 30 år via exempelvis Statens bostadskreditnämnd (BKN).

Detta innebär alltså en rejäl samhällsinvestering. Vi menar att den är nödvändig. Bostadssituationen är för många grupper akut, samtidigt som de långsiktiga behoven också är stora. Det är oansvarigt att i det läget inte ta stora och verksamma grepp för att förändra situationen. Den investeringslösning som Vänsterpartiet skisserar här utgår från denna insikt och möjliggör, förutom uppnående av det övergripande volymmålet på 40 000 lägenheter per år, också en reell möjlighet att förverkliga eftersatta sociala ambitioner med bostadspolitiken.

Nedan presenteras ett räkneexempel för investeringskostnaderna. Den bygger på en räntesats på fyra procent. Den aktuella räntesatsen för en 10-årig obligation låg i april strax under detta. Kostnaderna för satsningen blir som högst efter tio år. I vårt exempel uppgår de då till 5,27 miljarder kronor. Med en ränta på tre procent skulle denna siffra bli 4,48 miljarder kronor och med fem procents ränta 6,07 miljarder. Mot dessa kostnader skall ställas de sociala vinster som följer av minskad ekonomisk stress och minskad segregation, men också de svårberäknade men uppenbara samhällsekonomiska vinsterna av att öka den geografiska rörligheten och åtgärda trängseffekterna i storstäder och på universitetsorter.

Fel! Okänt namn på

Tabell 1. Boinstitutets/BKN:s kostnader per år, 4 procents ränta, miljarder kronor

År	Brutto-upplåning	Amortering	Nettoskuld	Räntekostnad, 4 %	Boinst. kostnad	Budgetundersk.	Ack. stats-skuld
2008	10,00	0	10	0	0,00	-10,00	10,00
2009	10,00	0,33	19,67	0,40	0,73	-10,40	20,40
2010	10,00	0,66	29,01	0,79	1,44	-10,84	31,24
2011	10,00	0,97	38,04	1,16	2,13	-11,27	42,51
2012	10,00	1,26	46,79	1,52	2,78	-11,68	54,20
2013	10,00	1,52	55,27	1,87	3,39	-12,08	66,28
2014	10,00	1,73	63,54	2,21	3,95	-12,47	78,75
2015	10,00	1,91	71,63	2,54	4,45	-12,84	91,60
2016	10,00	2,03	79,60	2,87	4,89	-13,21	104,80
2017	10,00	2,09	87,51	3,18	5,27	-13,56	118,37

8 Trygga jobb för välfärd, jämställdhet och hållbar tillväxt

Full sysselsättning är det överordnade målet med Vänsterpartiets ekonomiska politik. Villkoren på arbetsmarknaden skall präglas av trygghet och goda möjligheter till inflytande och utveckling i arbetet. Sveriges konkurrenskraft och välfärd skall säkras genom hög generell utbildningsnivå, god omställningsförmåga och kloka investeringar. Vår budget innehåller en rad offensiva reformförslag som leder till fler hållbara och välståndsskapande jobb inom de offentliga välfärdsverksamheterna, i miljö- och energisektorn samt i byggsektorn.

8.1 Jobsatsning för ökad välfärd

Vårt enskilt största förslag som presenterades i budgetmotionen för 2007 är en särskild jobsatsning som utformas som ett riktat sysselsättningsstöd med full kompensation till kommuner och landsting. Satsningen kvarstår men flyttas fram i tid. Vi visar på en finansiering av satsningen under hela den treårsperiod som överblickas i budgeten. Volymerna är växande över denna tid. Vi bedömer att 40 000 personer kan anställas i kommuner och landsting redan under 2008. För att behoven i den offentliga verksamheten bättre skall kunna täckas och kvaliteten förbättras behövs betydliga ytterligare satsningar, och vi tillför därför medel för ytterligare 50 000 respektive 60 000 anställda kommande år. Kostnaderna för stödet beräknas alltså på den totala, växande volymen.

De budgeterade kostnaderna för minskade behov av a-kassa baseras på en utväxlingsfaktor på 0,5. Vi räknar alltså med att antalet personer som är i behov av utbetalningar från arbetslöshetsförsäkringen minskar med 20 000,

när 40 000 nya arbetstillfällen bereds. Givetvis är det många som genom jobsatsningen kommer att komma in på arbetsmarknaden från annan sysselsättning, exempelvis studier. Den som rör sig till en ny, offentlig anställning från en position på den reguljära arbetsmarknaden bidrar till en omsättning.

Vi redovisar här de volymer som vår satsning baseras på och de beräknade effekterna på statens finanser:¹¹

Tabell 2. Vänsterpartiets särskilda jobsatsning, kostnader i miljarder kronor

	2008	2009	2010
Beräknad volym	40 000	90 000	150 000
<i>varav från öppen arbetslöshet</i>	<i>20 000</i>	<i>45 000</i>	<i>75 000</i>
Kostnad total lönesumma	15,1	35,3	61,2
<i>Beräknade kommunala skatteintäkter</i>	<i>2,1</i>	<i>4,9</i>	<i>8,7</i>
(1) Lämnad skattekredit	-13,0	-30,4	-52,6
(2) Ökade intäkter från arbetsgivaravgifter, m.m. ¹²	3,0	7,1	12,3
(3) Minskade kostnader för betalningar från arbetslöshetsförsäkringen	3,6	8,2	13,6
Nettoeffekt på det offentliga sparandet	-6,4	-15,2	-26,6

I ovanstående uppställning budgeteras alltså (1) som en skattekostnad på budgetens intäktsida, medan (2) innebär en förstärkning av de beräknade intäkterna. De minskade kostnaderna för utbetalningar från arbetslöshetsförsäkringen beräknas som ovan anförts på hälften av jobsatsningens volym. Siffrorna i rad (3) minskar alltså de beräknade kostnaderna på utgiftsområde 13.

¹¹ Beräkningarna bygger på antagande om månadslön på 21 000 kronor i månaden 2006, vilket ungefärligen motsvarar medianlön i offentlig sektor. På denna lön räknas en årlig löneglidning på 4 procent per år. Kostnaderna för a-kassa beräknas utifrån en genomsnittlig ersättning som är 620 kronor per dag. Den genomsnittliga nettoeffekten på det offentliga sparandet för en person som övergår till fullt subventionerad anställning blir cirka 214 000 kronor, och för en person som övergår från a-kassa till anställning cirka 106 000. Som synes är samtliga grundantaganden mycket försiktiga. Det finns till exempel anledning att tro att många nyanställda initialt kommer att ha löner under median. Det är alltså troligt att nettoeffekten för den offentliga sektorns finanser även på kort sikt blir väsentligt mindre än det som tas upp i budgetförslaget.

¹² Vi är medvetna om att denna effekt i själva verket till viss del går via ålderspensions-systemet. I det här sammanhanget budgeteras effekterna aggregerat som ökade intäkter för arbetsgivaravgifter. Nettoeffekten för det offentliga sparandet korresponderar på ett riktigt sätt med de angivna siffrorna, varför kostnaderna beskrivs rättvisande.

Fel! Okänt namn

8.2 Jämställd arbetsmarknad

Vänsterpartiets politik syftar till att bryta med könsdiskriminerande strukturer i arbetslivet och skapa förutsättningar för både kvinnor och män att förvärvs-arbeta och vara föräldrar på lika villkor.

Vi bibehåller vår satsning på ett löneutjämningsystem för kommunsektorn som presenterades i budgetmotionen för 2007. Vi avsätter 10 miljarder kronor under en fyraårsperiod för att inrätta en modell med viktade statsbidrag som ekonomiskt stimulerar offentliga arbetsgivare som har framgång i att systematiskt reducera osakliga löneskillnader mellan könen. Vi avsätter 2 miljarder kronor 2008 och 2009 samt 3 miljarder kronor 2010 och 2011. Fördelningen av statsbidraget skall baseras på ett jämställdhetsindex som omfattar hela kommunsektorn.

Deltidsarbete är en avgörande orsak till att kvinnor har lägre inkomster, sämre löneutveckling och sämre arbetsvillkor. Vi vill lagstifta om rätt till heltid, med deltid som en möjlighet, för att ge kvinnor samma möjligheter i arbetslivet som män.

Vänsterpartiet menar att en individualisering av föräldraförsäkringen är den konkreta reform som mest handgripligt skulle kunna rucka inte bara på det ojämlika uttaget av föräldraledigheten utan även på de könsorättvisor som finns på arbetsmarknaden. Vänsterpartiet satsar därför 900 miljoner kronor från 2008 på att individualisera föräldraförsäkringen.

Vänsterpartiet avser att återkomma med förslag på lagstiftning och organisation på diskrimineringsområdet med anledning av Diskrimineringskommitténs förslag. Oavsett framtida organisering av den verksamhet JämO bedriver anser vi att insatserna mot könsdiskriminering i arbetslivet är en högt prioriterad fråga, och att mer resurser bör avsättas för det arbetet.

8.3 Demokrati och trygghet i arbetslivet

Vi värnar om kollektivavtalsmodellen och de fackliga organisationernas möjligheter att företräda löntagarna i arbetslivet. Vi återställer den av regeringen slopade avdragsrätten för medlemskap i facket. Vi vill öka de anställdas trygghet och inflytande i arbetslivet och förstärka anställningsskyddet på flera punkter.

Vi ser särskilt allvarligt på den urholkning av anställningstryggheten som de allt vanligare visstidsanställningarna utgör, och som regeringen vill göra än värre med sitt förslag om utökad rätt till tidsbegränsade anställningar. Vi vill begränsa de otrygga anställningarna genom att införa en allmän visstidsanställning som efter sammanlagt 12 månaders anställning inom en femårsperiod övergår till tillsvidareanställning och vikariat som efter sammanlagt 24 månaders anställning under en femårsperiod övergår till tillsvidareanställning.

8.4 Aktiv arbetsmarknadspolitik

Arbetsmarknadspolitikens roll är att underlätta strukturomvandling i arbets- och näringsliv, förbättra matchningen på arbetsmarknaden och minska avståndet till jobb för dem som står långt bort från arbetsmarknaden.

Vi menar att arbetsmarknadsläget motiverar intensifierade satsningar på arbetsmarknadsutbildning och riktade anställningsstöd till dem som har särskilda svårigheter att hitta arbete. Arbetsmarknadsutbildningen bör uppgå till 15 000 månadsplatser och utbildningen bör utgå från det som är arbetsmarknadspolitiskt motiverat.

Även med högre sysselsättningsgrad kommer det att behövas särskilda insatser för långtidsarbetslösa. Vi avser därför att behålla plusjobben, anställningsstöden och utbildningsvikariaterna som skattekrediteringar på inkomstsidan. Vi vill också återinföra programmet Gröna jobb för långtidsarbetslösa och utöka antalet platser till 6 000, av vilka en tredjedel skall reserveras för unga långtidsarbetslösa. Vi vill utöka arbetsförmedlingens samarbetspartner till att förutom Skogsstyrelsen också omfatta Fiskeriverket och Naturvårdsverket.

Funktionshindrade och personer med nedsatt arbetskapacitet skall beredas goda möjligheter att delta i arbetslivet genom lönebidrag och Samhall.

Invandrades alltför höga arbetslöshetstal måste bemötas med både insatser mot diskriminering och riktade åtgärder för att stärka invandrades möjligheter att delta i arbetslivet på lika villkor. Bland annat vill vi satsa på förbättrad sfi-undervisning som kan kombineras med anställningsstöd och bättre möjligheter att få yrkeskunskaper och examina översatta och värderade.

Kulturarbetarna är en speciellt utsatt grupp som drabbats av förändringarna i a-kassan mer än många andra. För att skapa större trygghet på deras arbetsmarknad har tidigare inrättats allianser inom olika områden, vilka ger kulturarbetare ekonomiskt stöd mellan uppdragen. Teateralliansen och Dansalliansen är redan igångsatta. Musikeralliansen är under upprättande. Vi vill gå vidare och även inrätta en bildkonstnärallians.

Arbetsmarknadsverket behöver rejäla resurstillskott för att kunna erbjuda bättre service till såväl arbetssökande som arbetsgivare. Om den förestående omorganisationen av AMV skall ha förutsättningar att leda till förbättringar i arbetsförmedlingens arbete krävs ytterligare extra anslag till myndigheten.

8.5 A-kassa för trygghet i förändring

En solidariskt skattefinansierad arbetslöshetsförsäkring som ger löntagarna inkomstrygghet vid arbetslöshet är en central del i den gemensamma välfärden och för en väl fungerande arbetsmarknad. Vi avser att återställa regeringens samtliga församringar av a-kassan. För att återupprätta legitimiteten i arbetslöshetsförsäkringen vill vi också höja den högsta dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet den 1 januari 2008 från 680 till 880 kronor per dag de första 100 dagarna, därefter till 830 kronor per dag. Från

Fel! Okänt namn på

den 1 januari 2009 höjs grundbeloppet från dagens 320 till 420 kronor per dag. Ersättningsnivån i aktivitetsstödet höjs på motsvarande sätt.

8.6 Arbetsmiljö och arbetslivsforskning

Förebyggande arbetsmiljöarbete för att motverka ohälsa och olycksfall i arbetslivet är centralt. Arbetsmiljöfrågor är dessutom i hög grad jämställdhetsfrågor, eftersom de arbetsplatser och yrken som är kvinnodominerade genererar mer arbetsrelaterad ohälsa. Vänsterpartiet vill stärka och utveckla arbetsmiljöarbetet och ge Arbetsmiljöverket och skyddsombuden mer resurser och bättre verktyg i deras arbete. Vi anser också att en nollvision för dödsfall i arbetslivet bör uppställas.

Vänsterpartiet avvisade regeringens omotiverade nedläggning av Arbetslivsinstitutet (ALI) i budgetpropositionen för 2007. Nedläggningen innebär en forskningsring av kunskaper och en viktig informationskälla för såväl arbetsmarknadens parter som myndigheter och beslutsfattare. Vänsterpartiet anser att de resurser som ALI förfogat över även i framtiden bör avsättas till arbetslivsforskning och informationsinsatser om forskningsfältet. Vi avser att återkomma med konkreta förslag på hur denna verksamhet skall organiseras i höstbudgetmotionen.

9 Klimatpolitik

Temperaturen på jorden blir högre. Den snabba temperaturökningen innebär stora påfrestningar på ekosystemen. Att minska utsläppen av växthusgaser är i dag den största utmaningen mänskligheten har ställts inför. Vi har ännu möjlighet att påverka hur stora effekterna av klimatförändringarna blir och hur snabbt de kommer.

Utifrån nya forskningsrapporter som presenterats av FN anser Vänsterpartiet att Sverige och EU till år 2020 måste minska utsläppen med minst 35 procent jämfört med 1990 års nivå. Det är en viktig signal att Sverige, som är ett av de länder som står för de största utsläppen per person, tar ansvar och visar att det är möjligt att minska utsläppen utan försämrad levnadsstandard. För att uppnå klimatmålet behövs många olika åtgärder.

9.1 Klimatinvesteringar

Sternrapporten, *Stern Review – The Economics of Climate Change 2006*, pekar på att det för att stabilisera den internationella nivån av växthusgaser på 500–550 ppm koldioxidekvivalenter krävs åtgärder motsvarande cirka 1 procent av den globala bruttonationalprodukten (BNP). Vänsterpartiet anser att det är rimligt att Sverige som ett rikt land strävar mot att 1 procent av vår nationella BNP avsätts som en klimatförsäkring för framtiden. Vi föreslår i

den här motionen flera omfattande åtgärder som leder mot detta mål. Vi avser att återkomma med ett förslag i höstbudgeten med närmare beskrivning av vad Vänsterpartiet anser skall ingå i sådana klimatåtgärder.

Vänsterpartiet är initiativtagare till klimatinvesteringsprogrammet (Klimp) som infördes 2003. Programmet innebär att kommuner och andra lokala aktörer kan få bidrag till långsiktiga investeringar som minskar växthuseffekten. Enligt Naturvårdsverket beräknas de åtgärder som beviljats bidrag under 2003–2006 minska utsläppen med 567 000 ton per år. Erfarenheterna har hittills varit mycket goda och vi motsätter oss regeringens förslag att fasa ut detta stöd till 2009. Vi fortsätter vår satsning för att stödja kommunernas framgångsrika klimatarbete genom att garantera Klimp ett årligt anslag på 700 miljoner kronor.

Klimatförändringarna har stor inverkan på ekosystemet. Det är viktigt att förstärka kunskapen om vad dessa klimatförändringar innebär för svenska förhållanden för att om möjligt kunna förhindra att arter helt försvinner. Vi avsätter därför mer resurser till klimatforskning inom Forskningsrådet för areella näringar och samhällsbyggande (Formas).

9.2 Energiinvesteringar

Vi är inne i en avgörande strukturomvandlingsprocess, från ett olje- och kolbaserat energisamhälle till ett samhälle som tar sin energi från sol, vind, vatten och skog, från ett samhälle som skapar miljöproblem till ett samhälle som är miljömässigt hållbart, från en industriell struktur till en globaliserad marknad för arbete, produkter och tjänster. För att föra vidare det svenska välfärds-samhället till nästa generation krävs att det redan i dag påbörjas stora långsiktiga investeringar.

Vänsterpartiets ambition är att under hösten 2007 utveckla handlingsplanen för energiomställning – en handlingsplan som visar att vi både kan utveckla kärnkraften och trygga elförsörjningen och klara högt ställda klimatmål. Vänsterpartiet har tidigare visat på hur antalet arbetstillfällen kan öka genom ett utvecklat miljö- och energiarbete. Det är en handlingsplan som visar vägen till tusentals nya jobbtillfällen, inte minst utanför storstäderna. Sverige kan till år 2020 minska växthusgaserna med minst 35 procent och uppemot 80 procent till år 2050.

Vänsterpartiet kommer att föreslå en genomgripande satsning för att göra energianvändningen i bostäder och lokaler effektivare och mer ekonomiskt och ekologiskt hållbar. Vi har i denna motion under rubriken ”Social bostadspolitik” närmare beskrivit de förslagen. Färre transporter och mer kommunikation är centralt för att minska bruket av fossila bränslen. Detta åstadkoms bland annat genom att den svenska fordonsparken görs energieffektivare, bränslesnåla transporter premieras, fordon drivs med förnybara drivmedel och kollektiva transporter liksom godstransport på järnväg och med sjöfart används i ökad omfattning.

På kort sikt kan industrin effektivisera energianvändningen med relativt enkla medel, som byte av pumpar, varvtalsstyrning av fläktar, energieffekti-

Fel! Okänt namn på

vare motorer etcetera. På längre sikt kan industrin minska sin energianvändning genom att byta ut delprocesser och komplettera med nya som exempelvis bättre utnyttjar energin. Alla fabriker/produktionstekniker har ett bäst-före-datum, och detta gäller även våra basindustrier. I samband med att gamla fabriker läggs ned och nya byggs kommer också betydande energieffektiviseringsmöjligheter att göra sig gällande.

Sverige har goda möjligheter att öka elproduktionskapaciteten baserad på inhemska resurser, vattenkraft, vind och biobränsle. Även våg- och solkraft kan på längre sikt bli lönsamma.

Formerna för det statliga stödet för förnybar energi bör utvecklas, exempelvis när det gäller ny produktion av förnybar el genom elcertifikat. Gratis tilldelning av utsläppsrätter skall inte påverka konsumenternas elpriser. Elpriserna måste vara rättvisa och inte ensidigt belasta konsumenterna.

9.3 Trafikinvesteringar

I Sverige är transportsektorns andel av koldioxidutsläppen cirka 45 procent. Vägtransporterna står för cirka en tredjedel av Sveriges koldioxidutsläpp och 96 procent av vägtransporternas klimatpåverkan kommer från växthusgasen koldioxid. Riksdagen har fastlagt att utsläppen av koldioxid från transporter i Sverige 2010 bör ha stabiliserats på 1990 års nivå. Men i stället har utsläppen ökat med 9 procent. Om inget görs visar prognoser att det kommer att ske en ökning med 2 procent per år.

Men trafiken leder också till lokala utsläpp av partiklar, kväveoxider och cancerogena ämnen. Utifrån lokala och globala hänsynstaganden är det viktigt att ställa om till ett hållbart transportsystem och låta spårbinden trafik ta en större andel av transporterna för både person- och godstrafik. En satsning på tåg- och spårtrafik leder till ett effektivare, miljövänligare, energisnålare och mer jämställt samhälle. Det ligger i hela samhällets intresse och är därmed en viktig fråga för statsbudgetens inriktning.

9.3.1 Klimattaxa i kollektivtrafiken

Vi vill ha en trafikpolitik där kvinnor och män har bra kommunikationer oavsett var de bor och som leder till att vi får ett hållbart transportsystem som minskar miljöpåverkan både lokalt och globalt. Vi tror att en av de absolut viktigaste åtgärderna för att lyckas med det är att det finns en utbyggd, tillgänglig, prisvärd och väl fungerande kollektivtrafik i hela landet.

Som en del i att vrida utvecklingen mot en radikal omställning av miljöanpassade transporter vill Vänsterpartiet därför att det genomförs ett storskaligt försök med klimattaxa i två län, det vill säga att länsinvånarna utan kostnad kan använda sig av kollektiva färdmedel. Om vi verkligen menar allvar med att försöka minska privatbilismen och få fler att resa kollektivt måste vi vidta kraftfulla åtgärder.

De flesta tycker att det är självklart att staten satsar miljardbelopp på infrastruktur. Men vi tycker det är lika självklart att staten också investerar i kol-

ektivtrafiken. Det är en investering för framtiden. Inom många andra områden tillhandahåller kommuner eller landsting service utan avgift. Det kan vara skolundervisning, biblioteksutlåning eller vägunderhåll. Det finns ingen absolut gräns för vad som skall finansieras via skatter eller vad som skall finansieras med avgifter. Men om samhället vid en given tidpunkt vill stimulera en viss verksamhet, till exempel av klimatskäl, är det också rimligt att se över priset, för prisnivån är ett ekonomiskt styrmedel. Med det som bakgrund är det inte märkligt att se kollektivtrafiken som en avgiftsfri service. Fördelarna med kollektivt resande framför privatbilism är många: minskade utsläpp av koldioxid, partiklar och kväveoxider, minskat buller, färre trafikskadade, bättre folkhälsa samt att jämställdhet och jämlikhet ökar. Även arbetsutbud och regional utveckling påverkas.

Redan i nuläget finansieras en stor del av kollektivtrafiken av samhället via skattemedel. 2005 finansierades den lokala och regionala kollektivtrafiken i genomsnitt med cirka 42 procent via skatten, cirka 42 procent genom biljettintäkter och cirka 15 procent av övriga intäkter (avrundade siffror). Men siffrorna redovisar bara det som kallas för allmän kollektivtrafik. Uppgifterna omfattar alltså inte den särskilda kollektivtrafiken, vilket är färdtjänst, sjukresor och skolskjuts. Skulle dessa uppgifter räknas med skulle skatteandelen öka betydligt. I till exempel Örebro län och i Region Skåne motsvarar kostnaderna för färdtjänsten cirka 25 procent av de totala kollektivtrafikkostnaderna. Detta är viktigt att ha med i beräkningarna, eftersom det i viss mån går att samutnyttja den allmänna och särskilda kollektivtrafiken vid ett försök med klimattaxa och på så sätt minska kostnaderna.

Dagens avgifter uppfattas av många som höga, inte minst av pensionärer, låginkomsttagare och ungdomar. Och är det dyrt att ta bussen till jobbet jämfört med den egna bilen är det inte så konstigt att många väljer att inte åka kollektivt, vilket spär på utsläppen av föroreningar.

Utgångspunkten är att det skall vara frivilligt för varje län att delta i försöket. Länen ansöker därför om att få vara med, och regeringen beslutar sedan om vilka län det blir. Vi kan därför inte i dag peka ut var i landet dessa försök skall ske. Men två län som kan vara lämpliga är Region Skåne och Örebro län.

Om vi utgår ifrån dessa två län skulle kostnaden för staten uppgå till cirka 1 350 miljoner kronor, i det fall staten täcker samtliga biljettintäkter för trafikhuvudmännen. Det är i 2005 års siffror 1 215 miljoner kronor för Region Skåne och 136 miljoner kronor för Örebro län. Till det kommer kostnader för forskning och utvärdering, vilket vi uppskattar till cirka 50 miljoner kronor per år. Det behövs även i viss mån ett stöd till inköp av nya fordon, vilket vi beräknar till en kostnad av 200 miljoner kronor per år. Allt som allt skulle det då innebära en statlig kostnad på 1 600 miljoner kronor per år.

Försöken skall pågå under en längre tidsperiod. De skall vara kopplade till forskning, där effekterna i vid mening skall studeras och analyseras utifrån det vi nämnt här ovan om eventuella effekter av ökad kollektivtrafik. Med ett brett och djuplodande beslutsunderlag är det sedan lättare att framöver fatta lämpliga beslut.

Fel! Okänt namn på

Det finns en rad kritiska röster mot att införa klimattaxa i kollektivtrafiken. Men ingen kan i dag veta vilka effekterna blir, eftersom det aldrig tidigare gjorts några långvariga försök på länsnivå. Vi hoppas och tror att utfallet kan bli mycket positivt och vara en viktig del i att öka kollektivtrafikens andel av antalet resor och därmed vara en åtgärd som är socialt och ekologiskt hållbar.

9.3.2 Framtidsplan för järnvägar

Vänsterpartiet har tidigare (i samarbete med Socialdemokraterna och Miljöpartiet) fått igenom att 107 miljarder kronor skall investeras i nya järnvägar mellan 2004 och 2012 (Framtidsplan för järnvägen). Det är en omfattande och framåtsyftande satsning.

Regeringen har gett Banverket i uppdrag att revidera framtidsplanen. Nyligen har Banverket återkommit med ett remissförslag som leder till stora nedskärningar av investeringarna. I remissen föreslås att ett antal objekt i framtidsplanen utgår eftersom de anvisade medlen inte räcker på grund av ökade byggkostnader. Totalt saknas 12 miljarder kronor fram till 2015. Om dessa medel inte tillförs innebär det till exempel att Ostlänken och Norrbotniabanan förskjuts till efter 2015. Av samma skäl kommer också flera andra viktiga åtgärder som möjliggör utveckling av det regionala resandet med tåg att senareläggas. Det gäller exempelvis utbyggnaderna Malmö–Trelleborg, Ängelholm–Maria, Mölnlycke–Rävlanda och Furuvik–Skutskär. I Stockholm och Göteborg föreslås att viktiga utbyggnader av spårvägssystemen senareläggas, vilket innebär att det kollektiva resandet inte kan öka i den takt som nu gällande plan innebär. Det är cirka 70 investeringsobjekt som flyttas till 2016 eller senare.

Vänsterpartiet vill inte sänka ambitionsnivån i Framtidsplanen och tillser därför att investeringsvolymen ökar med 12 miljarder kronor under en åttaårsperiod, vilket höjer investeringsramen med 1,5 miljarder kronor per år. Vi vill understryka att det inte betyder att alla objekt som redovisas i planen bör byggas. Det är den totala ramen på investeringar på 107 miljarder kronor som vi vill säkerställa. Vi avser att återkomma med konkreta förslag på vilka objekt som skall rymmas inom den anvisade ramen. Våra förslag kommer sannolikt att redovisas i samband med att regeringen under 2008 presenterar sin proposition om ändrade infrastrukturplaner för 2010–2019.

9.3.3 Citybanan

Citybanan genom centrala Stockholm är en nationell angelägenhet. Med ökad spårkapacitet förbättras självklart kommunikationerna i Stockholm men hela landet tjänar på denna investering.

Riksdagen har avsatt 6,7 miljarder kronor för själva Citybanan. Därtill skall Stockholmsregionen skjuta till 4,1 miljarder kronor för stationer i centrala Stockholm. Studier visar dock att projektet kan komma att kosta cirka 5 miljarder kronor mer. Regeringen vill därför att kommuner och landsting i Mälardalen, Stockholm, Östergötland och Örebro län skall vara med och finansiera den ökade kostnaden. Vi ser ingen som helst anledning att vissa medborgare i Sverige skall stå för de extra kostnaderna för något som så

uppenbart är en nationell investering. Vi föreslår därför att den ökade kostnaden om 5 miljarder kronor skall hanteras inom ramen för statsbudgeten.

9.3.4 Mer lokal spårtrafik

Det finns ett behov att från statlig sida stimulera inköp av lokala spårfordon eller viss lokal spårinvestering. Förutom en viss summa i Framtidsplanen ligger det ansvaret i dag på trafikhuvudmännen. Vi vill avsätta 550 miljoner kronor under tre år för detta ändamål och avser i höstbudgeten 2008 att återkomma med ett mer konkret förslag för fördelning av detta anslag.

9.3.5 Minskade tågförseningar och ökat underhåll

Banverket har i den ännu gällande Framtidsplanen för 2004–2012 redogjort för att det under planperioden saknas 8 miljarder kronor till investeringar i banunderhåll om man vill minska tågförseningarna med 50 procent. För att komma till rätta med förseningar har vi tidigare föreslagit att denna summa tillförs Banverket fram till 2015.

Regeringen har tidigare skurit ned banunderhållet med 160 miljoner kronor och ignorerat att Banverket har flaggat för att 17 järnvägssträckor under en fyraårsperiod skall läggas ned på grund av bristande anslag till underhåll. Vi avsätter därför 250 miljoner kronor i fyra år för att säkerställa att dessa banor finns kvar.

9.4 Internationella klimatinsatser

Klimatförändringarna är ett stort hot mot utvecklingsländer och ett enormt hinder för fortsatt fattigdomsbekämpning. Redan fattiga länder kommer att drabbas värst, exempelvis bedömer FN:s klimatpanel att vissa delar av Afrika kommer att drabbas av minskad matproduktion med upp till 50 procent redan till 2020. Rika länder har ett ansvar att hjälpa fattiga länder att anpassa sig till klimatförändringarnas effekter. Vänsterpartiet avser att återkomma med förslag på ökade satsningar på klimatrelaterat bistånd till höstbudgeten för 2008.

Utöver detta skall Sverige stödja fattiga länder att få en miljömässigt hållbar utveckling. Vi vill öka anslaget till det svenska internationella klimatinvesteringsprogrammet (Siclip). Programmet innebär att svenska staten i samarbete med statliga myndigheter i andra länder investerar i olika miljöprojekt som minskar utsläppen av växthusgaser. De utsläppsminskningar som sker inom programmet skall inte räknas in i det nationella klimatmålet. I stället skall de räknas in i ett nytt svenskt klimatmål: ”Begränsad klimatpåverkan i andra länder”. Till skillnad från regeringen, som avsätter 18,1 miljoner kronor per år, föreslår vi att anslaget uppgår till 100 miljoner kronor per år 2008–2010.

Rika länder som vägrar att delta i det internationella klimatsamarbetet skall betala klimattullar. USA och Australien har inte antagit Kyotoprotokollet trots att de står för en betydande del av världens utsläpp och dessutom ökar sina utsläpp. Efter år 2012 skall sannolikt ett nytt klimatavtal träda i kraft. Det är

Fel! Okänt namn på

varken etiskt eller ekonomiskt rimligt att dessa länder skall få fortsätta att vara utanför. Sverige skall vara drivande för att länder snarast skall kunna införa klimattullar gentemot i-länder som inte avser att delta i det kommande klimatavtalet. Intäkterna av tullarna kan användas till klimatrelaterade åtgärder, exempelvis en klimatfond.

10 Ekologiskt hållbar utveckling

Det står nu klart att det är den hotade skogen som får betala regeringens två hårdlanserade ”miljösatsningar”, havsmiljön och miljöbilspremien. Vi finner detta helt oacceptabelt. Anslagsminskningen till biologisk mångfald sker i en tid då utrotningen av arter globalt och i Sverige sker snabbare än någonsin och situationen för våra skogar är kritisk. Denna skrämmande utveckling kräver att vi i stället intensifierar arbetet och ökar skyddet.

10.1 Havsmiljö

Östersjön räknas som ett av världens mest hotade ekosystem, och kraftiga åtgärder för att livrädda havet är nödvändiga. De viktigaste källorna till övergödningen är jordbruket, trafiken och utsläppen från avlopp. De akuta satsningar som behöver göras på havsmiljön skall inte göras på bekostnad av hotad biologisk mångfald och skyddsvärd skog som regeringen beslutat.

Vi finansierar vår satsning på havet genom nya utökade ramanslag till havsmiljön. I vår budgetmotion (2006/07:Fi245) med anledning av budgetpropositionen för 2007 inrättade vi en ny anslagspost, ”Åtgärder för sjöar hav och kust”, där vi avsatte medel för att genomföra de 30 konkreta åtgärder för havsmiljön som presenterades i Naturvårdsverkets aktionsplan för havsmiljön 2006. Vi finansierade även en fond för lokala samförvaltningsprojekt samt för test av syresättningsprojekt i Östersjön.

Vi utökar nu denna post till förmån för ett havsinvesteringsprogram (HIP) till 1 miljard kronor år 2008–2010, vilket är mer än dubbelt så mycket som regeringens aviserade belopp till havsmiljön dessa år. Denna satsning gör vi samtidigt som vi förstärker anslaget till biologisk mångfald. Syftet med det nya Havsinvesteringsprogrammet är att i likhet med Klimatinvesteringsprogrammet (Klimp) i Naturvårdsverkets regi erbjuda medfinansiering för miljömässigt kostnadseffektiva åtgärder för minskade utsläpp till havsmiljön. Åtgärderna skall gynna miljömålen Hav i balans, Levande kust och skärgård, Ingen övergödning, Myllrande våtmarker och Giftfri miljö.

Vi avsätter även resurser till Naturvårdsverket för sanering och återställande av förorenade områden samt ökar resurserna till Kemikalieinspektionens arbete med att minska användningen av giftiga bottenfärger på båtar. Dessutom vill vi införa högre skatt på kväve i handelsgödsel och på bekämpningsmedel. Intäkterna av dessa skatter skall återföras till miljöåtgärder inom jordbruket. Vidare vill vi även införa ett flertal åtgärder för miljöanpassad

sjöfart samt för att minska utsläppen från vägtrafiken på land. Ny forskning visar att utsläppen från vägtrafiken har större negativ påverkan på havsmiljön än vad som tidigare varit känt.

10.2 Biologisk mångfald

Hälften av Sveriges hotade arter finns i skogen och enligt alla experter behövs det ökade resurser till skogen för att bevara de hotade arterna. Runt 2 000 skogslevande arter är upptagna på den så kallade rödlistan, vilket innebär att de är hotade eller missgynnade. För att många av dessa arter skall finnas även i framtiden måste vi skydda de skogar som har de högsta skyddsvärdena. I miljömålet Levande skogar finns målsättningen att 900 000 hektar skall skyddas till år 2010. Utifrån nya inventeringar är experter eniga om att den skyddsvärda hektaren måste öka och minst uppgå till 1 000 000 hektar, vilket vi stödjer.

Vänsterpartiet anslår cirka 1,1 miljard kronor mer än regeringen till skydd av biologisk mångfald de kommande tre åren. Det behövs utökade satsningar för att nå de skogspolitiska målen och miljömålet Levande skogar. Vi anser därutöver att insatser för skogsbruket skall stärkas för att skydda den biologiska mångfalden i skogen genom naturvårdsavtal och biotopsskydd och avsätter 50 miljoner kronor per år 2008–2010.

Enligt EU:s habitatdirektiv och FN:s konvention om biologisk mångfald har Sverige som nation en förpliktelse att skydda utrotningshotade djur i landet. Vargstammen i Sverige är hotad. För att värna djurägares möjlighet att skydda tamboskap mot rovdjursangrepp anslår vi 10 miljoner kronor per år 2008–2010.

10.3 Gröna jobb – arbetstillfällena och biologisk mångfald

Den moderna arbetsmarknadsåtgärden Gröna jobb har visat sig ha en avgörande betydelse för naturskyddet i landet. Projektet har bedrivits inom Skogsvårdsstyrelsen och i AMS regi och är en del av de många åtgärder som genomförs för att nå de skogspolitiska målen. Därför är det anmärkningsvärt att regeringen lägger ned ett framgångsrikt projekt som sysselsatt upp till 3 000 personer över hela landet med viktigt naturvårdsarbete. Enligt Skogsvårdsstyrelsen innebär avvecklingen minskad möjlighet att arbeta med natur- och kulturmiljövård, som röjning av hagar, slåtterängar och betesmarker i naturreservat och nationalparker. Detta innebär att flera skogspolitiska mål inte kommer att nås då naturreservat kommer att förfalla, både när det gäller biologiska värden och tillgänglighet.

Vi vill i stället öka antalet Gröna jobb till 6 000, av vilka en tredjedel skall riktas till långtidsarbetslösa ungdomar. Vi vill förutom Skogsvårdsstyrelsen inkludera Naturvårdsverket samt Fiskeriverket i verksamheten för att skapa arbeten som leder till att miljömålen också under dessa myndigheter underlättas. Vi tillför

Fel! Okänt namn på

medel på anslagen till dessa myndigheter för detta. Vi anser att det finns en stor samhällsnytta i att satsa på en verksamhet som har god statistik på antalet långtidsarbetslösa som gått vidare ut i arbetslivet efter att ha deltagit i projekt samtidigt som viktiga miljö kvalitetsmål får stöd till uppfyllelse.

10.4 Stärkt djurskydd

Vi vidhåller vår kritik mot regeringens beslut att lägga ned Djurskyddsmyndigheten och att från den 1 juli 2007 överlåta ansvaret för djurskyddsfrågorna till Jordbruksverket. Det är viktigt att särskilja djurskyddet från näringsintresset, vilket lyftes fram i utredningen Jo 2000:2. Utredningen pekade på flera brister i den dåvarande organisationen av djurskyddet när samma myndighet (Jordbruksverket) hade i uppdrag att både handlägga frågor om djurskyddet och jordbrukets produktivitet. Myndigheten kunde därmed misstänkas för bristande objektivitet. Att backa tillbaka till denna redan utdömda hantering av djurskyddet är inte försvarbart. Vänsterpartiet vill återinrätta Djurskyddsmyndigheten och avsätter därför 96 miljoner kronor 2008, 98 miljoner kronor 2009 samt 99 miljoner kronor 2010.

10.5 Miljöstöd

Av demokratiska skäl är det av stor vikt att miljö rörelsen får rimligt stöd för sin verksamhet. Miljöorganisationer har en viktig roll att fylla i opinionsarbete, information och kunskapsförmedling. Därutöver har de viktiga funktioner i egenskap av remissinstanser och representation i nämnder och beredningar. Vi anser att en höjning av stödet till miljöorganisationer är befogad.

En viktig styreffekt mot miljövänligare verksamhet och beteenden nås genom att sätta rätt pris på miljöpåverkan. Men vissa miljöskatter kan slå fördelningspolitiskt fel. Vi vill utarbeta ett system som kan kompensera de grupper som saknar eller har låga inkomster. Vi avser därför att återkomma i frågan i budgetpropositionen för 2008.

11 Ny budgetlag för långsiktiga investeringar

För att möjliggöra stora satsningar på nya spår och öka underhåll av järnvägarna krävs ett ändrat tänkesätt kring investeringar. Statens nuvarande budgetsysteem ser inte en investering som något långsiktigt, utan som kortsiktig konsumtion. Investeringar i väg och järnväg sker i regel genom att staten tar upp kostnaden för investeringen under ett utgiftsområde. Det betyder en direktavskrivning, vilket är ett ganska ovanligt förfaringssätt jämfört med vad som är brukligt i andra sektorer.

11.1 Ny budgetlag

Grunderna för hur statens investeringar i anläggningstillgångar med mera skall finansieras finns i lagen om statsbudgeten (1996:1059). Enligt 22 § skall andra tillgångar än sådana som används i statens verksamhet finansieras med anslag på statsbudgeten och således i sin helhet belasta statsbudgetens utgifts-sida under samma period som investeringen genomförs. Här inberäknas infrastruktur i form av vägar och järnvägar. När infrastrukturinvesteringar finansieras med anslag innebär det att anslag tas i anspråk i takt med att utgifterna uppstår. Det finns därmed även en risk för att projekt drar ut på tiden och ökar totalkostnaden om staten anser att inte hela summan kan tillföras under ett och samma år.

Men det är inte alltid en investering skrivs av under ett och samma år. Budgetlagen öppnar i 23 § för att riksdagen kan besluta om att finansiera infrastrukturinvesteringar genom lån i Riksgäldskontoret. Lånefinansiering används för att kunna tidigarelägga vissa projekt.¹³

Lånen återbetalas sedan med anslag över en förutbestämd amorteringsperiod, vilken kan variera. Kostnader för planering av projektet täcks som regel av anslag och lånen börjar oftast återbetalas när vägen/järnvägen tas i drift.

Vi anser att huvudregeln för en investering skall vara att staten lånar till summan. Det är ett system som används av företag, kommuner, landsting, bostadsrättsföreningar m.m. Ja, så gott som alla utom staten delar upp sin budget i en drift- och en investeringsdel. Även hushåll agerar så i praktiken, eftersom det är få som kan betala av sitt hus eller sin bil samma dag som köpet görs.

Det är märkligt att alla utom staten har en särskild investeringsbudget. En investering skall ses som något man kan konsumera under en längre tid. Hus, vägar och järnvägsspår är typiska investeringar. Löner, livsmedel och dryck är exempel på konsumtionsvaror som naturligtvis tas upp i en driftbudget.

Det finns de som hävdar att om man låter investeringar finansieras genom lån i stället för anslag lämnar man en skuld till nästa generation. Det är en bakvänd syn. Det är snarare så att om man betalar hela investeringskostnaden under ett och samma år låter man dagens generation stå för hela kostnaden, fast det är uppenbart att ett hus eller en järnvägssträcka kan användas av många generationer framöver. Vill man ha en rättvis fördelning av kostnader skall dagens generation betala för allt som konsumeras upp i dag, medan det som kan konsumeras under en längre tid, det vill säga en investering, skall delas upp under en längre amorteringstid.

Vi vill mot bakgrund av ovan, förändra budgetlagen så att huvudprincipen för en infrastrukturinvestering sker genom ett lån hos Riksgäldskontoret. Konsekvensen för statens offentliga finanser förändras inte eftersom Riksgäldskontorets lån för investeringar påverkar statens totala låneram. Men utrymmet under utgiftstaket ökar eftersom investeringssumman flyttas från en

¹³ Till exempel väg E 18/20 delen Örebro–Arboga; väg E 4 delen Stora Åby–Väderstad; E 22 delen Söderåkra–Hossmo, Grödingebanan; Södra länken i Stockholm. Även Öresundsbron och Botniabanan är exempel på lånefinansierade projekt.

Fel! Okänt namn på

utgiftspost till ett lån. Investeringarna får då även ses som del i en expansiv finanspolitik, vilket bland annat leder till ökad sysselsättningsgrad och minskad arbetslöshet.

Den beräknade investeringsplanen för Vägverket, enligt budgetpropositionen för 2007, uppgår till 8,7 miljarder kronor för 2008 och till 8,0 miljarder kronor för 2009. Av dessa är 6,7 respektive 6,3 från anslag (resten är alltså redan i dag lån). För Banverket är samma siffror 9,7 för 2008 och 9,4 för 2009, varav 7,1 respektive 7,0 är anslag. Vi räknar bort den delen som redan upptas som lån och får då en möjlig lånesumma för både vägar och järnvägar som ligger strax över 13 miljarder kronor varje år. Denna summa används under alla de tre kommande åren, vilket betyder att ramen för utgiftsområde 22 kan sänkas med motsvarande summa. Det tillkommer dock en merkostnad i form av avskrivningar och räntor under samma utgiftsområde.

Tabell 3. Budgeteffekter med anledning av upplåning till investeringar i stället för anslagsfinansiering

	Beskrivning av budgetpåverkan	2008	2009	2010
A	Beräknad investeringsnivå järnväg ¹⁴	- 9 700	- 9 400	x ¹⁵
B	varav utgör beräknat anslag ¹⁶	- 7 100	- 7 000	x
C	Beräknad investeringsnivå väg ¹⁷	- 8 700	- 8 000	x
D	varav utgör beräknat anslag	- 6 700	- 6 300	x
E	SUMMA beräknat anslag (B+D)	- 13 800	- 13 300	- 13 000
F	V:s minskning av anslag UO22 ¹⁸	13 000	13 000	13 000
G	Lån i Riksgälden	-13 000	-13 000	-13 000
H	Utgift för lånens ränta + avskrivning ¹⁹	0	-780	-1 544
I	Saldoeffekt per år	-13 000	-13 780	-14 544
J	Ackumulerad statsskuld	-13 000	- 26 780	- 41 324

De resonemang som här redovisas angående investeringsbehovet i spårtrafik är också giltiga mer allmänt. De bostadssatsningar som vi presenterar i denna motion följer samma ekonomisk-politiska logik. Det är samhällseliga investeringar som behöver komma till stånd för en rationell hantering av statens

¹⁴ Budgetproposition 2007, s. 66.

¹⁵ För A, B, C och D finns ännu ej uppgifter på aviserad investeringsvolym för 2010 och dess fördelning mellan beräknade lån och anslag. Utgångspunkten för sänkningen av utgiftsramen motsvarar därför samma nivå som 2008 och 2009, det vill säga 13 000 mnkr.

¹⁶ Med anslag menas den del som inte redan är avsedd för lån. För till exempel 2008 omfattar järnvägsinvesteringar 9 700 mnkr, men av det utgör redan 2 600 mnkr lån. Följaktligen är anslaget på 7 100 mnkr.

¹⁷ Budgetproposition 2007, s. 44.

¹⁸ Anslaget till utgiftsområde 22 Kommunikationer minskas med detta belopp. Samtidigt tas motsvarande belopp upp som lån hos Riksgäldskontoret.

¹⁹ Summan förs upp som en kostnad under utgiftsområde 22 Kommunikationer. Den är beräknad på 3,5 %, enligt uppgifter från riksdagens utredningstjänst. Avskrivningstiden motsvarar 40 år, enligt Banverkets och Vägverkets uppgifter om driftlängd. Det betyder 325 mnkr per år. 455 mnkr i ränta + 325 mnkr för avskrivning = 780 mnkr. 780 mnkr avser ränta och avskrivning för år 2009. Sedan tillkommer 439 mnkr (ränta) + 325 mnkr (avskrivning) för lån avseende 2008. 764 + 780 = 1 544 mnkr.

resurser nu och på medellång sikt. En budgetprocess där någon form av investeringsbudgetering är en integrerad del öppnar i sig för en rimligare och mer långsiktigt inriktad demokratisk debatt kring prioriteringar och en syn på ekonomisk politik som en del av ett samhällsbyggande snarare än en kameral hushållning.

Mot bakgrund av ovanstående bör regeringen återkomma med förslag till hur budgetlagens 22–23 §§ kan ändras så att huvudprincipen för en infrastrukturinvestering sker genom lån hos Riksgäldskontoret. Detta bör riksdagen begära.

11.2 OPS-investeringar är en dålig affär

I bakvattnet av debatten om bristande resurser till investeringar av infrastruktur förs en diskussion om att hitta alternativa finansieringslösningar genom offentlig-privat samverkan (OPS). Det är ett samarbete mellan stat och privata intressen, där privata aktörer bygger och driver en väg/järnväg under en viss överenskommen tid. Finansiering av verksamheten sker genom att den privata aktören får ta ut avgifter eller att staten ger en ersättning beroende på olika parametrar, till exempel antalet fordon på en väg. Efter en viss tid återgår ansvaret för vägen/järnvägen till staten. Regeringen har både i budgetpropositionen för 2007 och i den ekonomiska vårpropositionen tydligt tagit ställning till att OPS är en framtidsväg och har aviserat sådana finansieringslösningar framöver. Motivet är att vi annars inte har råd med alla de investeringar vi tycker är nödvändiga. Vi visar här nedan att det i princip bara är budgetlagen som behöver ändras för att frigöra resursutrymme och att OPS därför inte behövs.

11.2.1 OPS flyttar makt bort från folket och de folkvalda

I dag är det folket via de folkvalda som bestämmer vilka investeringar som är viktiga och nödvändiga för hela landet. Med OPS-lösningar sker en glidning i inflytande och kontroll över infrastruktursatsningar. Även om staten i sista hand faller avgörandet för vilka investeringar som blir OPS, kommer privata aktörer att trycka på för vissa projekt. Tid, resurser och kostnader för upphandlingsprocessen ”stjäl” utrymme från projekt som inte är lika intressanta för privata aktörer. Risker är stora att det är storstadsregionerna som blir vinnare i OPS-karusellen. Medborgare, medier och folkvalda har dessutom inte någon som helst insyn i privata företags verksamheter, till skillnad från vad som gäller inom den statliga eller kommunala sfären.

11.2.2 OPS leder till effektivitetsförluster

En privat aktör har inte och kan inte förväntas ha ett helhetsperspektiv på effektivitetsvinster för hela samhället. En privat aktör ser till företagsekonomiska möjligheter till hög avkastning. Privata intressen väger inte in vad som är samhällsekonomiskt intressant eller effektivt. Då infrastruktursatsningar är av stor samhälls- eller betydelse är det mer effektivt att låta staten ansvara för

Fel! Okänt namn på

och sköta dessa. Risken är annars att en privat aktör förhindrar en optimal resursanvändning.

Arlandabanan är ett exempel som tydliggör detta problem. Banan ägs av konsortiet A-Train AB. För att maximera vinsten har A-Trains profil varit att rikta in sig på resenärer med hög betalningsförmåga. Den höga avgiften har lett till att bussar till Arlanda fortfarande har en hög marknadsandel och att även taxiresor till flygplatsen står sig i konkurrensen med tåget. Detta ger vare sig minskade miljövinster eller minskad trängsel på vägbanorna. Det höga priset är också lätt att behålla, eftersom konsortiet byggde tre stationer och inte en som Banverket förordade. Eftersom resenärer med A-Train inte träffar övriga resenärer är det mycket lättare att ta ut ett högt pris. Men det är även så att konsortiet tar en extra avgift av andra tågforetag som stannar vid Arlanda. Det gör de för att resenärerna med Arlandabanan inte skall välja ett billigare fjärrtåg. Det leder naturligtvis till att andelen tåg som stannar vid Arlanda är färre än vad det kunde vara. Allt detta leder till ett dåligt resursutnyttjande av järnvägskapaciteten och att miljöeffekterna uteblir eller förminskas.

11.2.3 OPS leder till ökade kostnader

Vissa hävdar att OPS ger effektivitetsvinster på 15–20 procent eftersom det är privata intressen som styr. Man kan ifrågasätta om det verkligen är sant eftersom det knappast är driftformen som avgör effektivitetsgraden för en verksamhet. Men om vi för tillfället skulle acceptera påståendet är det ändå så att den totala kostnaden för en OPS-lösning inte blir billigare än om staten sköter verksamheten. För det första ökar kostnaderna för upphandlingsprocessen i ett OPS-förfarande och kostnader bör bli betydande med tanke på omfattningen av ett infrastrukturprojekt. För det andra kan en privat aktör inte låna pengar billigare än vad staten kan hos Riksgäldskontoret. För det tredje finns ett vinstintresse hos privata aktörer, vilket leder till en högre totalkostnad i och med behovet av avkastning. Dessutom går det bara att spekulera i om OPS verkligen leder till minskade kostnader, eftersom det saknas utvärderingsbara objekt.

Mycket talar därför för att OPS-lösningar leder till ökade samhällskostnader, samtidigt som makten över projekten skjuts från den offentliga sfären till den privata. Vänsterpartiet anser att infrastrukturinvesteringar skall beslutas av demokratiska organ och förvaltas av statliga eller kommunala myndigheter med en öppen insyn i verksamheten.

Om staten vill öka investeringstakten av infrastruktur är det möjligt att göra så med en ändrad budgetlag. På så sätt behövs inte OPS, men vi kan fortfarande göra kraftfulla och nödvändiga satsningar av nya spår och en ökad investering i banunderhåll.

12 Integrationspolitik för lika rättigheter och möjligheter

En bra integrationspolitik är en politik för allas rätt till arbete, bostad och utbildning och för allas rätt att omfattas av den generella välfärden. Detta kräver en politik för full sysselsättning och en arbetsmarknadspolitik som omfattar alla. Det handlar till exempel om att tillsvidareanställning skall vara norm och om att lagen om anställningsskydd skall stärkas. Det kräver kraftfulla insatser för att bekämpa diskriminering, inte minst för att rensa upp utestängande mekanismer i rekryteringsprocesserna. Det handlar till exempel om obligatoriska kravprofiler vid anställningar och om att lagen om allmän platsanmälan måste skärpas för att det skall finnas jobb för arbetsförmedlingen att erbjuda.

Konsekvenserna av de växande klyftorna avspeglas mycket tydligt i boendet. Här syns människors ekonomiska och sociala villkor öppet. Den bostadsbrist och trångboddhet som finns i många kommuner skall bekämpas genom en offensiv social bostadspolitik. Vänsterpartiet lämnar därför förslag för kraftiga investeringar i byggandet av billiga hyresrätter till god kvalitet. För att garantera rättvisa i boendet krävs också att alla kommuner har minst ett allmännyttigt bostadsföretag, liksom en avgiftsfri bostadsförmedling som begär in lediga lägenheter från både allmännyttiga och privata bostadsföretag.

I fokus för utformningen av integrationspolitiken står också frågan om flyktingmottagande. Människor drivs på flykt på grund av krig och förföljelse. En del av dessa söker fristad i Sverige. Detta ställer krav på ett värdigt mottagande och på garantier för rätten till en bra start i Sverige. Vänsterpartiet riktar skarp kritik mot att det fortfarande finns många välmående kommuner som inte tar emot några eller väldigt få flyktingar. Detta sätter upp svåra hinder för människors fortsatta möjligheter i Sverige. Vi anser att alla kommuner skall vara skyldiga att ta emot flyktingar. Samtidigt skall kommunersättningen för flyktingmottagandet höjas för att ge de ekonomiska förutsättningar som krävs.

All kraft skall inriktas på att ge nyanlända ett bra bemötande och en introduktion med hög kvalitet. Vi föreslår till exempel inom våra satsningar på anställningsstöd en särskild inriktning på nyanlända från 2008. Dessa insatser skall bygga på rätten och möjligheten till lika villkor som den som tidigare är bosatt i Sverige och fokusera på den enskildes egen initiativkraft och förmåga.

13 Riktlinjer för skattepolitiken

13.1 Regeringens skatteförslag

Det finns anledning att kommentera några av de skattefrågor som regeringen tar upp i den ekonomiska vårpropositionen utifrån Vänsterpartiets syn på

Fel! Okänt namn på

skatternas roll för att finansiera statlig och kommunal verksamhet, fungera omfördelande och styrande för resursanvändningen.

Stora, tunga skatteförändringar som regeringen redan genomfört eller aviserar i vårpropositionen urholkar stabila skattebaser. Detta är i sig bekymmersamt. Dessutom uppvisar både genomförda och planerade skatteförändringar allt annat än en rättvis fördelningsprofil. Att använda skatterna som ett redskap i fördelningspolitiken har fått en helt annan innebörd i och med alliansregeringen. Numera handlar det om att omfördela från dem som har små ekonomiska resurser till dem som har stora. Alltså en omvänd fördelningspolitik som saknar motstycke i svensk skattepolitik. Ett antal av regeringens skatteåtgärder är dessutom inriktade mot grupper av individer och sektorer av näringslivet på ett sådant sätt att en mängd undantag från ordinarie skatteregler uppstår. Det kommer att leda till gränsdragningsproblem och att skattesystemet blir svårt att överblicka.

13.1.1 Jobbskatteavdraget

Regeringen aviserar att ett förstärkt jobbskatteavdrag kan införas 2008 samt att en ytterligare utbyggnad av jobbskatteavdraget kan bli aktuellt under mandatperioden. Vänsterpartiet avvisar utvidgningar av avdraget med samma motivering som vi angav i vår budgetmotion för 2007 om jobbskatteavdraget i nuvarande form.

13.1.2 Värnskatten

Regeringen aviserar även ett slopande av den så kallade värnskatten. Detta är ett av många exempel på att regeringens ambition är att öka klyftorna i samhället. Värnskatt betalas av dem med höga inkomster. Vi avvisar ett slopande av värnskatten eftersom den ökar inkomstklyftorna och minskar rättvisan i skattesystemet.

Vänsterpartiet anser dessutom att det utöver en bibehållen värnskatt finns utrymme att öka inkomsterna från statlig inkomstskatt genom att begränsa möjligheten att göra grundavdrag vid högre inkomster. Vi menar att detta är en viktig fördelningspolitisk åtgärd.

13.1.3 Bidrag till hushållstjänster

Regeringen aviserar vidare att den skall återkomma hösten 2007 med en utvidgning av det nyligen lagda förslaget om skattereduktion vid anlåtande av hushållstjänster så att reduktion även skall kunna utgå för hushållstjänster som utgör löneförmån för anställda.

Vänsterpartiet har i motion 2006/07:Sk10 avvisat förslagen i proposition 2006/07:94 Skattelättnader för hushållstjänster, m.m. Förslaget leder till begränsade sysselsättningseffekter och att skattesmitning bekämpas med skattebefrielse. Det leder inte heller till förbättrade villkor för kvinnor och män att kombinera familjeliv och arbetsliv.

När regeringen talar om åtgärder för att få vardagspusslet att gå ihop är det uppenbart endast välbeställda familjer som avses. För hushåll med mycket

god ekonomi och höga inkomster öppnar sig en mycket stor skattesänkning. Eftersom skattesänkningen i praktiken fungerar som ett bidrag innebär en utvidgning enligt regeringens avisering i vårpropositionen att en välbärgad familj kan få ett bidrag på upp till 100 000 kronor per år för att ha någon anställd i sitt hem en stor del av året. Vänsterpartiet avvisar med bestämdhet det nyligen lagda förslaget i proposition 2006/07:94 samt aviseringen om utvidgning av skattereduktionen för hushållstjänster.

13.1.4 Avdrag för privat pensionssparande

När det gäller avdragsrätt för privat pensionssparande avser regeringen att under innevarande år återkomma med förslag om att begränsa det allmänna pensionssparsavdraget till 12 000 kronor per år från och med 2008. Regeringen anger att begränsningen behövs för att minska risken för förlust av skatteintäkter samt för att finansiera avskaffandet av förmögenhetsskatten.

Vänsterpartiet föreslog i sin budgetmotion för 2007 slopade pensionsavdrag med över ett halvt basbelopp från och med år 2007, det vill säga maximalt 20 150 kronor för år 2007. Vårt förslag i budgetmotionen för 2007 ligger fast.

13.1.5 Skatt på pensionssparande

Vänsterpartiet vill i detta sammanhang även ta upp avkastningsskatten på pensionssparande. Den är ett tydligt exempel på en skatteavvikelse och därmed ett avsteg från likformighetsprincipen. En översyn av beskattning av pensionssparande är därför nödvändig. I en översyn måste den skattemässiga behandlingen av de pensionssystem som kompletterar den allmänna pensionen, tjänstepensioner och privatpensionssparande ses över. Eventuella förändringar måste anpassas så att arbetsutbud och tillväxt gynnas. I detta bör ingå att förbättra och förenkla reglerna och att öka likformigheten och neutraliteten i beskattningen. Det är viktigt att fördelningspolitiska överväganden görs.

13.1.6 Bolagsskatten

I fråga om bolagsskattesatsen menar regeringen att det på sikt kan vara motiverat att se över skattesatsen i syfte att stimulera investeringar och företagande. Regeringen åberopar att många länder under senare år har förändrat sina företagsskatte regler, främst genom sänkning av bolagsskattesatserna. Vänsterpartiet föreslog i sin budgetmotion hösten 2006 att bolagsskatten skulle höjas från 28 till 30 procent. Vår bedömning i budgetmotionen står fast eftersom bolagsskatteförändringarna inom EU:s 25 medlemsstater under perioden oktober 2006 till mars 2007 varit få. En höjning av bolagsskattesatsen försämrar inte påtagligt Sveriges konkurrenskraft. Förslaget om höjning motiveras också av att vi i vår budgetmotion hade förslag som huvudsakligen riktade sig till mindre företag. Det gällde bland annat slopade sjuklönekostnader för mindre företag, slopad medfinansiering i sjukförsäkringen och stimulanser för ökade forskningsinsatser. Även dessa förslag ligger fast.

Fel! Okänt namn nå

13.1.7 Moms

Regeringen avser att återkomma under innevarande år med förslag om att förlänga redovisningsperioden för mervärdesskatt till tre månader för företag med en omsättning som uppgår till högst 40 miljoner kronor per år. Vänsterpartiet har ingen invändning mot ett kommande förslag enligt ovan. Men det är anmärkningsvärt att inte näringslivet självt kan lösa problemet med att underleverantörer till större företag inte får sina fakturor betalade i tid och därmed hamnar i en ansträngd likviditetssituation.

13.1.8 3:12-företag

När det gäller beskattningen av 3:12-företag aviserar regeringen en promemoria senare i vår med förslag om att beskattningen av kapitalvinster under en övergångsfas åren 2007–2009 skall bygga på samma hälftenindelning av vinsten mellan kapital och tjänstebesättning som gällde före 2006. Vänsterpartiet vill avvakta ett skarpt förslag inför ett ställningstagande. Regeringen aviserar även att en utvärdering skall göras efter genomförda och i vårpropositionen aviserade förändringar. Även Vänsterpartiet anser att olika slag av organisationsformer bör ges så skattemässigt lika villkor som möjligt så att inte en organisationsform missgynnas jämfört med en annan. Därför är det bra att en utvärdering görs.

13.1.9 Fastighetsskatten

Vänsterpartiet avvisar av flera skäl regeringens förslag att ersätta fastighetsskatten med en låg kommunal avgift. Förslaget innebär att välbeställda och förmögna fastighetsägare i attraktiva områden i våra storstäder och längs några av våra kuststräckor får oerhört stora sänkningar av sina boendekostnader medan en majoritet av fastighetsägare får måttliga eller ingen sänkning alls. Förslaget är också oacceptabelt från regionalpolitisk synpunkt, eftersom fastigheter med mycket höga taxeringsvärden i stort sett är koncentrerade till en handfull områden i Sverige.

Fastighetsskatten är en stabil skattebas men dagens system har tyvärr brister. Vänsterpartiet har därför tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet i omgångar korrigerat skatten för att undvika oönskade effekter. Vänsterpartiet anser att fastigheter är tillgångar som skall beskattas. Mot bakgrund av de brister som fortfarande finns i systemet anser vi att dagens fastighetsskattesystem måste reformeras och att en utvärdering av gällande begränsningsregler bör göras. I en översyn av fastighetsskatten bör olika alternativ prövas. Till exempel skulle fastighetsskatt kunna tas ut med två basvärden, ett på byggnaden och ett på marken. Byggnadens värde kan vara geografiskt neutralt, det vill säga att samma hus får samma värde oavsett var det är beläget. Eventuellt kan detta kombineras med ett tak för markvärdet. Vi är också öppna för att diskutera andra lösningar. Översynen skall också omfatta beskattningen av bostadsrätter. Vi föreslår att varje bostadsrätt skall värderas för sig och att den samlade värderingen blir underlag för bostadsrättsföreningarnas fastighetsskatt. Fastighetsskatten på hyresfastigheter bör på

sikt fasas ut. Våra bedömningar och ställningstaganden i budgetmotionen för 2007 står således fast.

13.1.10 Förmögenhetsskatt

Även systemet för uttag av förmögenhetsskatt har visat sig ha en del brister. Vänsterpartiet avvisar dock regeringens förslag att avskaffa den helt och hållet. Det finns en föreställning om att bara man tar bort förmögenhetsskatten kommer det att finnas tillgång till mycket mer riskvilligt kapital. Vi tror att det sambandet är starkt överdrivet. Vänsterpartiet vill ha en översyn av förmögenhetsskatten med syfte att rätta till de nuvarande bristerna.

13.2 Vänsterpartiets skattepolitik

Målsättningen med Vänsterpartiets skattepolitik är att säkerställa välfärden på kort och lång sikt samt förbättra den på områden som är eftersatta. Målet är även att skapa förutsättningar för en hållbar utveckling för miljö och klimat. Hög sysselsättning är en förutsättning för att få resurser till den offentligt finansierade välfärden och för miljö- och klimatsatsningar. Därför formar vi vår skattepolitik så att den bidrar till att få fler människor i arbete.

Den välfärd vi hittills byggt upp i Sverige har möjliggjorts tack vare relativt höga skatteinkomster. Dessa inkomster har kommit från breda, stabila skattebaser. Vi vill bygga vidare på denna modell.

De demografiska förändringarna de närmaste decennierna kommer att vara omfattande. Ur demografisk synvinkel råder dock en andhämtningspaus i Sverige ett antal år framöver. Enligt SCB kommer den ”riktiga” åldringsboomen först mot slutet av 2010-talet då antalet personer över 80 år ökar kraftigt. Därför är det viktigt att redan nu säkerställa välfärdsåtaganden på sikt. För detta behövs en varaktig finansiering med breda, stabila skattebaser med så få undantag från ordinarie regler som möjligt. Vänsterpartiets mål är att forma ett stabilt skattesystem som genererar de skatteintäkter som är nödvändiga för att säkerställa välfärden på sikt samt främja en hållbar ekologisk utveckling.

Det demografiska argumentet används allt oftare som ett osakligt skrämvelverkyg för att motivera privatiseringar och nedskärningar. Att vi lever längre och att det finns variationer mellan storleken på olika ålderskohorter, är ingen ny företeelse. Den produktivitetsutveckling som sker i samhället gör det fullt möjligt att både bevara och utveckla välfärden i framtiden. Frågan är, som vi pekat på flera gånger i denna motion, hur välfärden skall organiseras och vad det får för fördelningseffekter. Den viktigaste garanten för goda välfärds- och pensionsvillkor i framtiden är en politik för full sysselsättning kombinerad med en framsynt samhällelig investeringspolitik. Därför är det av yttersta vikt att de överskott som i dag genereras används till produktiva investeringar som kan ge avkastning i framtiden. Detta står i bjärt kontrast till den skatte- och finanspolitik som regeringen för, med stora skattesänkningar och konsumtions- och sparstimulanser till de rikaste. Den argumentation som

Fel! Okänt namn på

regeringen i dag för kring de offentliga finansernas hållbarhet skall till exempel ses i ljuset av pensionssystemets förändring.

Varje pensionssystem är i själva verket ett fördelningssystem. Betalningarna från det kommer alltid från de resurser som vid tillfället finns tillgängliga i ekonomin. Hur mycket resurser som finns att fördela i hela ekonomin beror *inte* på vilket pensionssystem man haft. Pensionssystemet bestämmer i stället *vilka* som skall få pengar, och *hur mycket*. Det nuvarande pensionssystemet begränsar det gemensamma ansvaret för framtida generationer. Det ger privata aktiespekulanter tillgång till enorma mängder riskkapital, som annars hade kunnat disponeras av samhället. Det är ett system där man räknar med att ett stort antal människor får mycket låga pensioner medan de som är rika under sitt aktiva yrkesliv också därefter kan klara sig väl med privat sparande. Systemets effektivitet minskar drastiskt – de sammanlagda administrationskostnaderna har redan mångdubblats. När också andra delar av den skattefinansierade välfärden attackeras med hänvisning till demografiska faktorer är det viktigt att lyfta fram de faktiska, politiska utgångspunkterna för debatten.

Det förs ofta fram argument som hävdar skatters skadliga inverkan på ekonomin. Dessa bygger på antagandet att skatter gör ekonomin mindre effektiv, att sänkta skatter väsentligt minskar arbetslösheten och att skattesänkningar ökar intresset för att arbeta. Det finns dock inget påvisbart samband mellan dessa faktorer. De sociala processer som avgör de verkliga utfallen är långt mer komplexa än vad de nationalekonomiska modellerna gör gällande.

Generella skattesänkningar minskar välfärdsstatens förmåga till en rättvis omfördelning av ekonomiska resurser. Vänsterpartiets skattepolitik har inriktningen att öka, inte minska, förmågan till en rättvis omfördelning. Därför avvisar Vänsterpartiet generella skattesänkningar som urholkar våra skattebasen. Vi avvisar skattesänkningar som leder till en omfördelning från dem med små eller måttliga ekonomiska resurser till dem som redan har en hygglig eller god ekonomi. Vi avvisar även skattesänkningar som gynnar män på bekostnad av kvinnor. Vi anser dessutom att stor restriktivitet skall iaktas vad gäller undantag från ordinarie regler, så kallade skatteavvikelser, eftersom de kan leda till svåra gränsdragningsproblem samtidigt som de gör att skattesystemet blir svårt att överblicka.

Vänsterpartiet anser att det generella välfärdssystemet skall finansieras via skattesystemet. Ur ett feministiskt perspektiv verkar en omfördelning från privat till offentlig konsumtion till kvinnors fördel. Ersättningarna från socialförsäkringar och a-kassa skall vara generella och inkomstrelaterade med en tydlig fördelnings- och jämställdhetsprofil. Vi avvisar därför skattesänkningar vars syfte är att kompensera medborgare för ett system där statens välfärdsåtaganden, till exempel vad gäller socialförsäkringar, dras ned till en miniminivå och medborgarna själva får betala mer via försäkringspremier för att nå upp till en rimlig ersättningsnivå.

I Vänsterpartiets budgetmotion för 2007 redovisade vi finansierade skatteförslag som innebär stabila skatteinkomster för staten. Förslagen motiverades med satsningar för en bättre välfärdspolitik, åtgärder för fler i arbete, en hållbar utveckling samt åtgärder för att komma till rätta med skillnader i inkomststruktur mellan kvinnor och män. Vi avvisade med samma principiella moti-

veringar en rad skattesänkningar som presenterades i regeringens budgetproposition. Vänsterpartiets bedömningar och ställningstaganden i budgetmotionen står fast. I Vänsterpartiets höstbudgetmotion kommer vi att ytterligare precisera de satsningar vi anser nödvändiga för att säkerställa och förbättra välfärden, få fler människor i arbete samt skapa förutsättningar för en hållbar utveckling.

Tabell 4. Förändringar i statens inkomster med Vänsterpartiets politik, miljarder kronor (avrundade)

	2008	2009	2010
Skatter och avgifter ²⁰	37,8	48,5	58,0
Inkomsteffekt Vänsterpartiets jobsatsning ²¹	-10,0	-23,3	-40,2
Påverkan statens inkomster på grund av skatter och avgifter	27,8	25,1	17,8
Avvisande av utförsäljning, statliga företag	-50,0	-50,0	-50,0
Summa statens inkomster	-22,2	-24,9	-32,2

14 Riktlinjer för budgetpolitiken

Vänsterpartiet har länge haft en grundläggande kritik mot det finanspolitiska ramverk som styr dagens förhållningssätt till statsfinanserna och budgetprocessen.

Det gäller till exempel systemet med i förväg fastställda utgiftstak för statens finanser, vilket motverkar offensiva välfärdssatsningar men tillåter ofinansierade skattesänkningar. Denna budgeteringsmodell är specifikt utformad för att försvåra en politik som överför resurser från privat sektor till gemensamt beslutade utgifter och investeringar. Vänsterpartiet menar tvärtom att det – av skäl som också anförts i tidigare avsnitt – är nödvändigt att långsiktigt öka denna överföring.

Långsiktigt måste den offentliga sektorns andel av en ekonomis totala omfång öka. De satsningar som Vänsterpartiet presenterar i detta budgetförslag, särskilt omfördelningen av resurser via statens budget till investeringar i anställningar i offentlig sektor pekar i denna riktning. En omfördelning genom skatter är av avgörande betydelse för en sådan utveckling på sikt och det är i det ljuset som systemet med utgiftstak måste betraktas. I det långsiktiga perspektivet bör man också diskutera ett större och bredare statligt och kommunalt ägande.

Regeringen genomdrev i höstbudgeten en sänkning av utgiftstaket för statens finanser med 11 miljarder kronor för 2007 jämfört med de beslut som

²⁰ Inklusive krediteringar med skatteanknytning, inklusive avvisande av regeringens besparing på egenavgifter i arbetslöshetsförsäkringen (10 miljarder per år), exklusive Vänsterpartiets jobsatsning.

²¹ Nettoeffekt av skattekrediteringskostnad och ökning i inkomst från arbetsgivaravgifter. Se närmare tabell 2 i motionens avsnitt 8.1.

Fel! Okänt namn på

riksdagen tidigare fattat. Detta i ett läge där skatteintäkterna var prognostiserade att bli väsentligt högre. Skatterna sänktes samtidigt kraftigt med cirka 40 miljarder kronor. Besparingarna på de mest utsatta i samhället och på välfärdssystemen genomfördes alltså av ideologiska skäl. Regeringen fortsätter och förstärker denna linje. Regeringen aviserar i den ekonomiska vårpropositionen att den i budgetpropositionen för 2008 kommer att föreslå utgiftstak för 2009 och 2010. Den bedömning som presenteras i vårpropositionen innebär att utgiftstaket jämfört med det som beslutats för 2008 på 971 miljarder kronor höjts med 32 respektive 30 miljarder kronor för 2009 respektive 2010 – detta i ett läge då tillväxten beräknas vara god och statens inkomster kommer att växa kraftigt, trots aviserade skattesänkningar.

Det innebär att utgiftstaken som andel av BNP beräknas fortsätta att sjunka kraftigt och statens finansiella sparande växa till mycket höga nivåer. Detta är inte rimligt. Statens reformsatsningar bör trendmässigt öka som andel av den samlade ekonomin. Regeringens finanspolitiska beslut innebär att statens resurser i stället för att användas i välfärdsreformer och produktiva investeringar överförs till sparande, hos staten själv och hos de rikaste hushållen. De prognostiserade överskotten antyder att regeringen förbereder sig för mycket stora skattesänkningar framåt valet 2010 på ett sätt som än mer än i dag äventyrar den långsiktiga hållbarheten i svensk ekonomi och möjligheterna att upprätthålla en generell välfärdsmodell.

De preliminära bedömningar som Vänsterpartiet presenterar för statens utgifter 2008, 2009 och 2010 är 15,7, 25,8 respektive 26,9 miljarder kronor högre än i regeringens förslag. En del av Vänsterpartiets förslag, främst en omfattande jobbsatsning, påverkar genom sin konstruktion främst statsbudgetens inkomstsida.

Sammantaget innebär de reformer som presenteras i Vänsterpartiets budgetförslag ett finansiellt sparande i staten som är lägre än det som regeringen siktar på. Som vi påpekat är ett högt offentligt sparande inget självändamål. Om behoven är stora kan det till och med vara negativt med ett högt finansiellt sparande, eftersom det indikerar ett ekonomiskt utrymme som inte nödvändigtvis används på ett produktivt sätt. I Vänsterpartiets förslag finns trots stora satsningar ett mycket högt statligt sparande, vilket medför ett offentligt sparande motsvarande nära 2 procent av BNP under de närmaste tre åren. De höga siffrorna för det finansiella sparandet antyder därför att det kommer att finnas ett utrymme för större sociala reformer längre fram. Med regeringens nuvarande politik kan dock den samlade offentliga ekonomin snabbt försämrars – en erfarenhet som i närtid finns från tidigare borgerliga regeringsår i början av 1990-talet.

Regeringen föreslår riksdagen, efter den justering i beräkningen av det offentliga sparandet som föranletts av Eurostats krav på bokföringen av premiepensionerna, att målet för det finansiella sparandet i den offentliga sektorn fastställs till i genomsnitt 1 procent av BNP över en konjunkturcykel. Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag. Överskotts målen har använts för att lättare motivera en åtstramning i den offentliga sektorn. När detta mål uppnåtts vill exempelvis arbetsgivarorganisationen gå vidare och genomföra stora skattesänkningar. Vänsterpartiets utgångspunkt är den motsatta. Det behövs

stora investeringar i den gemensamma sektorn. Det gäller exempelvis bostadsområdet där investeringarna varit alltför låga i flera decennier. Det gäller en nödvändig satsning på klimat- och energisektorn som bland annat kräver investeringar i ny, modern infrastruktur. Och det gäller givetvis nödvändigheten av betydligt fler anställda inom den gemensamma välfärdssektorn. Tanken att man skall spara i dag för att klara av morgondagens ”demografiska utmaningar” bortser från att den välfärd som i dag kan erbjudas medborgarna i avgörande delar bygger på medvetna och kraftfulla offentliga investeringar under tidigare decennier. Redan 1990-talets nedskärningar i den offentliga sektorn och den därefter stagnerade tillväxten i denna sektor ger i dag kostnader för samhällsekonomin. Att genom ett överskottsmål i de offentliga finanserna också begränsa investeringarna i tider av mycket god ekonomisk tillväxt är att försitta möjligheterna till en säkrare ekonomisk utveckling.

Nedanstående tabell visar en översiktlig bild av Vänsterpartiets budgetförslag med avseende på några statsfinansiella nyckeltal:

Tabell 5. Effekter för statens finanser av Vänsterpartiets förslag, miljarder kronor

	Beräknad på Vänsterpartiets förslag			Differens mot vårpropositionens bedömningar		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Inkomster	845,3	879,6	920,9	-22,2	-24,9	-32,2
Utgifter exkl. statsskuld-räntor	767,4	778,4	798,1	15,7	25,8	26,9
Statsskuld räntor m.m. ²²	39,2	40,4	39,6	0,0	1,3	1,7
Riksgäldens nettoutlåning ²³	37,2	35,9	35,5	24,7	25,9	27,1
Statsbudgetens saldo ²⁴	1,5	25,0	47,6	-61,8	-76,4	-87,4
Finansiellt sparande i staten	31,9	34,7	52,4	-1,6	-23,1	-40,9
Totalt offentlig sektor	67	61	71	-1,6	-23,1	-40,9
Procent av BNP	2,0	1,8	2,0	-0,1	-0,7	-1,2

²² Beräkning utöver de räntekostnader som uppstår genom våra förslag på spår- och bostadsinvesteringar.

²³ Upplåning och räntekostnader på grund av spår- och bostadsinvesteringar som redovisats på annan plats i denna motion samt därutöver större nettoutlåning från CSN. Det sistnämnda påverkar saldot men inte det finansiella sparandet.

²⁴ Skillnaden mellan statsbudgetens saldo är i Vänsterpartiets förslag påfallande jämfört med regeringens proposition. Det finns stora poster som har en påverkan på saldot men inte på det finansiella sparandet, främst utförsäljningen av aktieinnehav i statliga företag, för 50 miljarder kronor årligen. Här finns även en periodiseringseffekt av Vänsterpartiets förslag på höjd bolagsskatt.

Fel! Okänt namn på

15 Kommunal ekonomi

15.1 Kommunerna har en nyckelroll för välfärden

I ett modernt välfärdssamhälle som Sverige är den offentliga sektorn en avgörande förutsättning för många människors dagliga liv och ekonomi.

Den kommunala sektorn, det vill säga verksamheterna i primärkommunerna, landstingen och regionerna, står för huvuddelen av välfärdsproduktionen i Sverige. Eftersom arbetet med vård, omsorg, utbildning och kultur i huvudsak sker genom möten mellan människor är sektorn också arbetskraftsintensiv.

Den offentliga sektorn står för en effektiv och rationell lösning av samhällsliga behov. Här produceras välfärdstjänster som ger invånarna en god livskvalitet. Via de skattefinansierade gemensamma verksamheterna omfördelas makt och ekonomiska resurser mellan kvinnor och män, mellan högavlönade och lågavlönade och mellan generationerna. På grund av den maktordning som råder i samhället är den offentliga sektorn särskilt viktig för kvinnors vardag och liv.

Den offentliga sektorns innehåll, kvalitet och utveckling är en fundamental faktor för ett modernt välfärdssamhälle. Det är framför allt där den grundläggande infrastrukturen byggs och upprätthålls, en infrastruktur som är absolut nödvändig för såväl den enskilde medborgaren som företagets utvecklingsmöjligheter. Offentlig sektor är dessutom det privata näringslivets största enskilda kund och har med sina krav på miljö-, handikapp- och teknikutveckling i upphandlingarna starkt bidragit till de enskilda företagens utveckling. Vänsterpartiet ser stora långsiktiga behov inom välfärden.

Under den förra mandatperioden lyckades Vänsterpartiet stärka kommunernas ekonomi genom att statsbidragen kraftigt höjdes. En mycket nödvändig höjning som under denna mandatperiod måste fullföljas eftersom en offentligt finansierad och demokratiskt organiserad välfärd bygger på människors behov. Efterfrågan av välfärdstjänster bestäms av flera faktorer, bland annat den demografiska utvecklingen och på vilket sätt vi organiserar arbetet inom välfärdssektorn. Genom den demografiska utvecklingen i Sverige kommer efterfrågan på välfärdstjänster, som till exempel äldreomsorg, att öka. Olika utredningar visar dessutom att en allmänt större efterfrågan är att vänta eftersom människor förväntar sig en utbyggd välfärd för sin trygghet. Detta ställer krav på planering och god framförhållning från den kommunala organisationen, men framför allt på tillräckliga ekonomiska resurser. Vänsterpartiet anser att det därmed blir nödvändigt med en omfördelning från den privata till den offentliga konsumtionen för att kunna tillgodose efterfrågan och behov.

15.2 Regeringen urholkar den kommunala välfärden

Regeringen har genom höstens budgetmotion fullföljt de satsningar som s-v-mp-konstellationen aviserade för perioden 2007–2008. Men för år 2009–2010

förespar regeringen oförändrad nivå på anslaget Kommunalekonomisk utjämning, vilket i realiteten och jämfört med beräkningarna i vårpropositionen 2006 är en sänkning av tillskotten till kommunsektorn. Regeringens förslag till nedskärningar i sjuk- och föräldraförsäkringen, försämringen av arbetslöshetsförsäkringen, införandet av ungdomsgarantin och minskningen av arbetsmarknadsåtgärderna innebär såväl skattebortfall som ökade kostnader för försörjningsstöd för kommunsektorn, vilket inte kompenseras. Till det kommer de ändringar som regeringen genomför i fastighetsskatten. Vi är oroliga för att regeringens förslag kommer att innebära en regional omfördelning från landsbygd till större städer.

Regeringen skriver att dess ambition är att den offentliga sektorn i framtiden skall minska som andel av BNP. Vänsterpartiet har rakt motsatt uppfattning – vi vill att välfärdstjänsterna, som är så viktiga för medborgarna, genom den offentliga sektorn skall öka. Med regeringens förslag hotas kommunernas ekonomi, vilket kommer att leda till förnyade krav på besparingar inom välfärdssektorn, vilket i sin tur främst kommer att drabba lågavlönade. Särskilt hårt kommer kvinnor att drabbas av denna utveckling. Kommunsektorn behöver långsiktiga planeringsförutsättningar och Vänsterpartiet vill där se en förstärkning, inte hotande nedskärningar.

I Vänsterpartiets budgetmotion för 2007 utvecklades våra satsningar på den kommunala välfärden genom bland annat fler anställda, satsning på höjning av kvinnors löner, återfört stöd till vuxenutbildningen och frukost i grundskolan. Dessa förslag ligger självklart kvar men nu framskjutna i tid eftersom vår budgetmotion föll i riksdagens behandling av statsbudgeten. Avseende 2009–2010 kommer vi att noga följa utvecklingen och återkomma med förslag på ytterligare höjningar av statsbidragen till kommuner och landsting.

15.3 Solidarisk kostnadsutjämning

Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag till ändring i lagen om kommunalekonomisk utjämning.

Uppgiftsfördelningen i samhället med kommunalt självstyre och ansvar för verksamheter med nationella mål kräver en långtgående inkomstutjämning av minst den omfattning som gäller i dag. Kostnadsutjämningen å sin sida skall bidra till att skapa likvärdiga förutsättningar för kommuner och landsting. Skillnader i skattesats skall i princip enbart spegla skillnader i ambitionsnivå eller effektivitet. Alla sådana kostnadsskillnader som beror på lokala förhållanden som den enskilda kommunen eller landstinget inte kan påverka bör därför utjämnas.

De faktorer som i dag ingår i kostnadsutjämningen, som demografiska och socio-ekonomiska förhållanden, gleshet, vårdtyngd, eller sysselsättningsstatus är inte direkt påverkbara för kommuner eller landsting. Däremot är de egna lönekostnaderna på kort sikt direkt påverkbara.

Fel! Okänt namn på

Utredningen regeringen hänvisar till har inte på ett övertygande sätt lyckats visa vilka eller i vilken omfattning lokala förhållanden orsakar strukturella löneskillnader mellan enskilda kommuner respektive landsting.

För att kostnadsutjämningen skall uppfattas som legitim måste den uppfylla två krav:

- ? Utjämnings utfall för enskilda kommuner och landsting måste uppfattas som rimligt och begripligt. De faktorer som används för att beräkna bidrag respektive avgift skall vara sådana som naturligen orsakar kostnadsskillnaderna. Det räcker inte med att det föreligger ett statistiskt samband.
- ? Faktorena skall vara opåverkbara och inte heller vara en konsekvens av kommunens eller landstingets eget agerande.

Enligt vår bedömning och majoriteten av remissinstansernas uppfyller den föreslagna modellen med en lönekostnadsfaktor inte dessa krav.

Uppdateringen av delmodellen för hälso- och sjukvård innebär för vissa landsting rätt stora förändringar. Vänsterpartiet anser därför att regeringen bör införa så kallade införanderegler så att anpassningen underlättas.

Mot denna bakgrund bör regeringens förslag till ändring i lagen (2004:773) om kommunal ekonomisk utjämning avslås. Detta bör riksdagen besluta.

16 Fördelning av utgifter

Vänsterpartiet presenterade i samband med behandlingen av statsbudgeten för 2007 ett heltäckande förslag till ekonomisk politik för jobb, rättvisa och hållbar utveckling (motion 2006/07:Fi245). I tabell 6 i föreliggande motion presenteras den uppdaterade fördelning av statens utgifter som skisseras för åren 2008–2010 i relation till regeringens beräknade utgiftsramar (se propositionen tabell 6.6). De i tabellen presenterade ramarna inbegriper därmed både de förslag som aviseras i regeringens vårproposition och de förslag som aviseras i denna motion.

Tabell 6. Förändringar i ramar per utgiftsområde 1–25, differens mot vårpropositionen, miljoner kronor

Utgiftsområde	2008	2009	2010
1 Rikets styrelse	-43	-43	-43
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	-5	-5	-5
3 Skatt, tull och exekution	75	75	75
4 Rättsväsendet	-446	-967	-967
5 Internationell samverkan	0	0	0
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	-6 627	-7 901	-7 901
7 Internationellt bistånd	145	150	150
8 Migration	-444	-411	-411
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	3 803	9 473	9 473

Fel! Okänt namn på

Utgiftsområde	2008	2009	2010
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	3 199	3 889	4 609
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	1 095	2 225	3 225
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	2 222	2 283	2 360
13 Arbetsmarknad	11 082	9 039	3 662
14 Arbetsliv	-11	151	151
15 Studiestöd	3 472	4 370	5 647
16 Utbildning och universitetsforskning	710	1 473	2 316
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	744	837	866
18 Samhällsplan., bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpol.	1 354	2 084	2 794
19 Regional utveckling	25	0	0
20 Allmän miljö- och naturvård	764	1 302	1 582
21 Energi	-903	-903	-903
22 Kommunikationer	-9 010	-7 320	-6 317
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	160	162	163
24 Näringsliv	-100	-100	0
25 Allmänna bidrag till kommuner	4 396	5 896	6 396
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor	15 657	25 759	26 922

16.1 Statliga myndigheter och pris- och löneomräkningen

De i propositionen beräknade ramarna har utöver beslut också justerats med anledning av förändrade volymprognoser, makroekonomiska förutsättningar och pris- och löneomräkning (PLO) till myndigheternas förvaltningskostnader. Regeringens politik går mycket tydligt ut på att minska den offentliga sektorn. Ett led i detta är den kraftiga bantningen av antalet anställda i de statliga myndigheterna. I de allra flesta fall innebär inte de arbetstillfällen som går förlorade i staten att arbetsuppgifterna i sig försvinner. Behoven minskar inte. Tvärtom finns det många ytterligare statliga arbetsuppgifter som skulle behöva utföras för att upprätthålla höga krav på rättssäkerhet och service gentemot medborgarna. Jobben finns således kvar, men inte de anställda som skall utföra dem. Resultatet blir då att de som blir kvar får än högre arbetsbelastning. Rent samhällsekonomiskt finns det inte automatiskt några vinster med färre antal anställda i staten. Att kontinuerligt se över den statliga byråkratin är i sig en lovvärd ansats, men de nedskärningar som regeringen gör har en annan inriktning än omsorgen om effektivt använda statliga resurser. I många fall kan det bli fråga om en omfördelning av utgifter inom statsbudgeten. Kostnaderna flyttas från ett konto till ett annat – från anslagen till myndigheter till utbetalning av mer arbetslöshetsersättning, och kanske ökade kostnader för sjukskrivning till dem som blir kvar.

Regeringen föreslår i vårpropositionen den lägsta slutliga uppräknings av myndigheternas anslag under de 15 år som nuvarande anslagssystem använts, samtidigt som kraven på vad som skall åstadkommas inte minskas. Samman-

Fel! Okänt namn på

taget innebär den slutliga omräkningen på grund av PLO att anslagen minskas med 2,1 miljarder kronor 2008 och 0,6 miljarder 2009, jämfört med beräkningen i budgetpropositionen (se propositionens avsnitt 6.4.3 och tabell 6.10). Vi har i våra förslag accepterat denna beräkning. Men det finns anledning att noggrant följa utvecklingen och i kommande budgetförslag föra en kritisk diskussion om rimligheten i att låta bland annat de produktivitetmått som beräknas för den privata tjänstesektorn, och som är behäftade med problem, få ett sådant genomslag på beräkningen av de statliga anslagen. Det finns också anledning att återkomma med ett bredare grepp om personalpolitiken och omställningskostnaderna i den statliga verksamheten.

16.2 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Ur ett demokratiperspektiv kan den kommande treårsperioden komma att bli mycket turbulent. Utredning pågår om vår grundlag och Ansvarsutredningen har nyligen presenterat sina resultat. Kanske kommer propositioner som föreslår grundlagsförändringar och högst troligen kommer propositioner som föreslår en i stora delar ny organisation för Sverige. Som om dessa förändringsförslag inte vore nog har det gamla förslaget till EU-konstitution börjat dammas av. Uppgifter från EU:s nuvarande ordförandeland, Tyskland, meddelar att man planerar för att konstitutionen skall träda i kraft i tid till EU-parlamentsvalet i juni 2009.

Vänsterpartiets politik de närmaste åren när det gäller den demokratiska utvecklingen i vårt land kommer i mångt och mycket att handla om att försöka förhindra ytterligare nedrustning av människors rättigheter och möjligheter att utöva demokrati. Inom Vänsterpartiets stora offensiva kraftsamling när det gäller demokratiutvecklingen kommer arbetet för att få till stånd en folkomröstning om en ny EU-konstitution att rymmas.

Att demokrati måste få lov att kosta pengar innebär inte att folkvalda skall ha orimligt höga arvoden och ersättningar. Vänsterpartiet avser i kommande budget föreslå att dessa sänks för riksdagsledamöterna och att det utvecklas ett nytt arvodessystem.

16.3 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Regeringen har aviserat en uppstramning av den statliga byråkratin genom förslag om nedläggning av ett antal myndigheter och kraftigt minskade anslag till andra.

Regeringens val av myndigheter uppvisar en tydlig ideologisk riktning. Regeringen har inga planer på en översyn av de myndigheter som bedriver sin verksamhet utifrån en tydligt marknadsliberal agenda, till exempel en del av den verksamhet som bedrivs av Konjunkturinstitutet. Vänsterpartiet föreslår här en neddragning av ramanslaget med 5 miljoner kronor.

16.4 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

De mål och bedömningar för politikområdet Skatt, tull och exekution som Vänsterpartiet angav i sin budgetmotion för 2006/07 ligger fast. Medborgares och företags förtroende för skattesystemet och Skatteverket bygger bland annat på att regelverk och handlägningsprocedurer är rationella, tydliga och förståeliga. Regelförenklingar är därför av största vikt för såväl enskilda som företag och för det interna arbetet inom Skatteverket. Vänsterpartiet anser att Skatteverkets anslag bör tillföras medel som säkerställer att myndigheten även fortsättningsvis kan erbjuda en bra service till allmänhet och företag.

När det gäller frågan om den nya Kronofogdemyndighetens eventuella knytning till Skatteverket prövades denna fråga mycket ingående av den tidigare regeringen. Den slutliga bedömningen blev att Kronofogdemyndigheten i operativt avseende skulle arbeta helt självständigt från Skatteverket, men att myndigheten borde vara knuten till Skatteverket i strategiska frågor och för utnyttjande av gemensamt stöd när det gäller IT-verksamhet och administrativa stödfunktioner. Vänsterpartiet stod bakom denna bedömning och har inte funnit anledning att ändra sin syn, eftersom en sådan lösning frigör resurser från administrativt till operativt arbete.

16.5 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Vänsterpartiet lämnade i höstbudgeten förslag till förändringar i ramar för utgiftsområde 4. Vi vidhåller ståndpunkterna och bedömningarna i dessa förslag som innebär en fortsatt generell förstärkning av rättsväsendet, men något lägre än regeringens förslag.

Att regeringen inte för närvarande planerar några större förstärkningar av Kriminalvården är uppseendeväckande. Man har redan en svår beläggningssituation och kommer med nuvarande straff- och kriminalvårdspolitik att behöva bygga många nya platser. Med regeringens aviserade straffskärpningar har prognoserna skruvats upp ytterligare. Utan förstärkningar innebär detta en katastrof. Vänsterpartiet vill frigöra omkring 900 miljoner kronor till en förbättrad kriminalvård genom att återinföra villkorlig halvtidsfrigivning och säga nej till straffhöjningar. Detta innebär också att Vänsterpartiets politik kräver mindre nybyggnation.

Vänsterpartiet har tidigare varit med om att förstärka anslaget till polisen. Den nuvarande regeringens stora förstärkningar ligger dock inte i linje med behovet. Vi har föreslagit en långsammare anslagsökning. Det brottsförebyggande arbetet bedrivs effektivast genom att den generella välfärden och socialpolitiken förstärks.

Vänsterpartiet har också sagt nej till den förstärkning av Säpo som genomförts för att intensivifiera arbetet mot terrorism, eftersom vi inte anser det vara säkerställt att arbetet sker med rättssäkra och icke diskriminerande metoder.

Jämfört med regeringens förslag kan även nämnas att Vänsterpartiet vill se en betydande förstärkning av anslaget Rättsliga biträden m.m. Vi föreslår större satsningar på Ekobrottsmyndigheten samt på utbildningsinsatser kring

Fel! Okänt namn på

sexualiserat våld inom polisorganisationen, Åklagarmyndigheten och Sveriges domstolar.

16.6 Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet

Vänsterpartiets förslag är att minska resurserna för främjande av vapenexport inom anslag 6:1. Resurser omfördelas inom anslaget och tilldelas stöd för jämställdhetsarbetet inom Försvarsmakten. Vänsterpartiet anser att det är synnerligen viktigt att det påbörjade jämställdhetsarbetet får ökade resurser då det har visat sig att resultatet inte varit tillfredsställande, inte minst genom de senaste årens upprepade rapporter kring sexuella trakasserier.

När det gäller Hemvärnet och övriga frivilligorganisationer anser Vänsterpartiet att det är av stor vikt att dessa organisationer på sikt får kraftigt ökade resurser. Vi avser att återkomma till detta i höstbudgeten.

Vänsterpartiet motsätter sig regeringens övriga förslag på flera punkter. För det första är den rådande hotbilden alltför svag för att motivera omfattande satsningar på det militära försvaret. Om regeringen verkligen menar allvar med att långsiktigt upprätthålla ett kompetent flygvapen behövs snarare fler flygtimmar och förbandsövningar än högre materielnivå.

För det andra syftar satsningarna enligt regeringens egen beskrivning till att öka marknadsföring av svensk krigsmateriel. Detta är en helt oacceptabel utveckling. Sverige kan inte ge bistånd med den ena handen och sälja vapen med den andra. Ett sådant agerande bidrar till en fortsatt minskad trovärdighet för Sverige som en ledande nation i fråga om global utveckling och fattigdomsbekämpning.

16.7 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Vänsterpartiet har under en lång följd av år arbetat för att Sveriges internationella bistånd skall nå upp till 1 procent av bruttonationalinkomsten (BNI). Även borgerliga partier stödde enprocentsmålet. Under 2006 uppnåddes äntligen detta mål, som Vänsterpartiet naturligtvis håller fast vid.

Särskilda rekommendationer från OECD/DAC anger vad som kan räknas som bistånd. Dessa rekommendationer är mycket generösa och tillåtande. Man får till exempel räkna in flyktingmottagande trots att det är en verksamhet som äger rum i Sverige. Tidigare har visst flyktingmottagande finansierats inom biståndsramen, och Vänsterpartiet har flera gånger haft invändningar mot detta. Den borgerliga regeringen ökar nu anslaget till flyktingmottagande finansierat med biståndsmedel ytterligare med 700 miljoner kronor. Vänsterpartiet är självfallet motståndare till denna urholkning av biståndsbudgeten.

Ännu längre har den borgerliga regeringen gått när det gäller att krympa biståndsramens innehåll när man anslår medel till skuldavskrivningar. OECD/DAC ger visserligen utrymme för sådana manövrer. Men man kan rimligen inte göra annat än att resa starka invändningar när regeringen skriver

av skulder som Exportkreditnämnden redan gett ersättning för i form av utfallna exportkreditgarantier till företag som gjort förluster på affärer i länder med stor fattigdom. I praktiken innebär detta att regeringen 2007 gjort ett kraftigt avsteg från enprocentsmålet och sänker biståndet med 1,5 miljarder kronor.

I anslaget till Internationellt utvecklingssamarbete ingår i dag bistånd till Ryssland. Delar av detta utvecklingssamarbete kan enligt OECD/DAC:s definition inte räknas som bistånd och det är därför logiskt att dessa områden inte belastar biståndsramen. Men regeringen föreslår att samtidigt som Rysslandsbiståndet fhasas ut skall anslaget Internationellt utvecklingssamarbete minska i motsvarande grad och därmed tas utfasningen av Rysslandsbiståndet som en förevändning för att sänka det reella svenska biståndet. Vänsterpartiet är motståndare till en sådan sänkning.

Vänsterpartiet föreslår att när Rysslandsbiståndet utfasas skall det ersättas med motsvarande ökning av Internationellt utvecklingssamarbete.

I den ekonomiska vårpropositionen har regeringen själv inte föreslagit hur stora medel som man vill anslå till ett framtida samarbete med Ryssland eller hur de skall användas. Detta anges varken inom utgiftsområde 5 eller 20. Vänsterpartiet avser att återkomma i denna fråga i budgeten för 2008 för att där garantera framtida samarbete med Ryssland inom miljö- och kärnsäkerhetsområdet, nukleär icke-spridning samt området mänskliga rättigheter.

Mot denna bakgrund bör den föreslagna ändringen av ändamål och verksamheter som skall innefattas i utgiftsområde 7 Internationellt bistånd respektive utgiftsområdena 5 Internationell samverkan och 20 Allmän miljö och naturvård (avsnitt 6.6.4) avslås. Detta bör riksdagen besluta.

Klimatförändringarna är ett stort hot mot utvecklingsländer och ett enormt hinder för fortsatt fattigdomsbekämpning. Redan fattiga länder kommer att drabbas värst, exempelvis bedömer FN:s klimatpanel att vissa delar av Afrika kommer att drabbas av minskad matproduktion med upp till 50 procent redan till 2020. Rika länder har ett ansvar att hjälpa fattiga länder att anpassa sig till klimatförändringarnas effekter. Vänsterpartiet avser att återkomma med förslag på ökade satsningar på klimatrelaterat bistånd i höstbudgeten.

Vänsterpartiet anser att Sverige måste gå först i ledet i det internationella arbetet med frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Att ha makt över sin egen kropp, kunna få information om och tillgång till preventivmedel och abort och vara fri att uttrycka sin sexualitet oavsett sexualitet och kön är viktiga rättvisefrågor och avgörande för att bryta förtrycket av kvinnor i världen. Det är också en förutsättning för ekonomisk utveckling och demokratisering. Vänsterpartiet vill därför att Sverige skall upprätta ett mål om att minst 10 procent av budgeten för Internationellt utvecklingssamarbete skall avsättas till SRHR-frågor.

16.8 Utgiftsområde 8 Migration

Bland annat med anledning av kriget i Irak förväntas antalet asylsökande i Sverige öka de närmaste åren. Det medför ett behov av ökade medel för asyl-

Fel! Okänt namn på

processen samt det kommunala flyktingmottagandet. Rätten till fristad undan förföljelse är reglerad i en rad internationella konventioner som Sverige har undertecknat. För att svara upp mot detta måste Sverige ta ett tydligt ansvar för att de människor som söker fristad i Sverige skall tas emot på ett bra sätt. Vänsterpartiet avvisar kraftfullt regeringens inställning att endast anse sig ha råd att uppfylla dessa åtaganden genom att sänka biståndet.

Vänsterpartiet vidhåller vidare kravet på att en amnesti skall genomföras i asylprocessen för att ge upprättelse och uppehållstillstånd till dem som felbehandlats i den tidigare ordningen. Vi föreslår att detta skall genomföras den 1 juli 2007 och omfatta dem som fått avslag på sina ansökningar enligt den tillfälliga asyllag som gällde den 15 november 2005 till 31 mars 2006. Detta ger en kostnad på utgiftsområde 13 och samtidigt från 2008 en besparing med 700 miljoner kronor inom utgiftsområde 8. Vårt förslag kompenserar även till viss del för att regeringen gör en alltför låg bedömning av hur många asylsökande som kommer att finnas kvar i mottagningssystemet under de kommande åren, vilket alltså borde innebära kostnader för anslag 12:2 Ersättningar och bostadskostnader.

Vänsterpartiet vill vidare höja dagersättningen till asylsökande med 30 kronor per dag. Dagersättningen ligger redan på en nivå långt under skälig levnadsstandard och riskerar att urholkas ytterligare. Vi föreslår också att ersättningen värdesäkras genom att knytas till index.

Vidare driver vi att asylsökandes rätt till sjukvård skall stärkas och aviseras för detta ändamål ökade medel. Vi föreslår dessutom att bostadsersättningen till asylsökande återinförs samt att ersättningsnivån återställs till tidigare nivåer om 500 kronor per månad för ensamstående och 1 000 kronor för familjer. Detta är viktiga reformer för att rätta till det faktum att genomförd politik har gjort redan fattiga människor ännu fattigare.

Mot bakgrund av att förvarstagande endast skall ske i undantagsfall och med tydlig tidsbegränsning bör utgifterna för detta minskas jämfört med regeringens förslag. Vi vill också minska utgifterna för utresor för avvisade och utvisade.

16.9 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Vänsterpartiet delar inte regeringens ambitioner att kommersialisera viktiga välfärdstjänster. Vi menar att denna politik kommer att leda till en sämre användning av skattepengarna när dessa också går till dubbla administrationer, reklam och vinst. Denna utveckling utgör även ett hot mot viktiga värden inom välfärdssektorn, då vinstintresset riskerar att prioriteras före sådant som behov, jämlikhet, rättvisa och kvalitet.

Vänsterpartiet vill genomföra en rejäl tandvårdsreform från den 1 juli 2008 med kraftigt subventionerade tandhälsobesök som skall kosta högst 200 kronor för patienten. Ett ambitiöst högkostnadsskydd skall träda in redan vid behandlingarkostnader om 900 kronor. Totalkostnaden för vår tandvårdsreform är beräknad till 10 miljarder kronor per år.

Tyvärr går det alldeles för långsamt att uppnå målen i den nationella handlingsplanen för handikappolitiken. Därför föreslår Vänsterpartiet att 750 miljoner kronor årligen avsätts för att stimulera tillgänglighetsutvecklingen. Vi vill också ha viktiga förbättringar inom områdena färdtjänst, riksfärdtjänst och bilstödet för funktionshindrade. Handikapporganisationerna bör få ökat stöd.

Vänsterpartiet vill ge ytterligare stöd till kvinnor som utsätts för mäns våld genom ett bidrag till utveckling av resursjourer för kvinnor som utsatts för mäns våld men som också har andra problem, som missbruk eller psykiska funktionshinder.

Vi vill också inrätta ett nationellt resurscentrum mot prostitution och en jämställdhetsenhet på Socialstyrelsen. En stor satsning görs på utbildningsinsatser kring sexualiserat våld för anställda inom socialtjänsten och personal som arbetar med funktionshindrade.

Regeringens satsning på den psykiatriska hälso- och sjukvården är otillräcklig och därför avsätter vi ytterligare resurser på det området. Vår bedömning är att det krävs en nationell kraftsamling för att stärka psykiatrin under de närmaste åren. Vi avser därför att återkomma i samband med höstbudgeten med förslag om hur den nationella psykiatrisamordnarens utredningsförslag skall hanteras.

Vi vill också se ett starkare och mer regionalt grundat folkhälsoarbete och föreslår att det inrättas regionala folkhälsocenter i alla sjukvårdsregioner. Stödet för personer som är i behov av speciallivsmedel bör förbättras och barn bör få receptbelagda läkemedel gratis.

I dag saknar 40 procent av personalen i äldreomsorgen grundutbildning. Likaså är bristen på specialkunskaper om till exempel demenssjukdomar stor. Det behövs ett långsiktigt stöd till kompetenshöjning inom äldreomsorgen och vi avsätter för detta ändamål 100 miljoner kronor år 2008 och 200 miljoner kronor per år från 2009.

Många kvalitetshöjande och bra verksamheter har dragits i gång de senaste åren inom missbruksvården, bland annat genom den statliga satsningen "Ett kontrakt för livet". Nu behövs det långsiktighet för att inte allt skall rinna ut i sanden, och vi avsätter därför 150 miljoner kronor per år för fortsatt satsning på missbruksvården.

16.10 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Regeringen genomförde i och med budgetpropositionen för 2007 en rad omfattande försämringar och kraftiga nedskärningar på sjukförsäkringens område. Dessa minskningar innebär genomgripande konsekvenser för grunderna i socialförsäkringssystemet och därmed för individens rätt till ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp.

Vänsterpartiet avvisar ovillkorligen idén att försämringar i trygghetssystemen för sjuka och arbetslösa skulle leda till stärkt närvaro på arbetsmarknaden och vill därmed återställa samtliga försämringar som regeringen ge-

Fel! Okänt namn på

nomfört. Vi vill återställa taket i sjukförsäkringen till tio basbelopp och återställa den sänkning av sjukpenningen som genomförts genom ändrad beräkningsgrund för sjukpenninggrundande inkomst (SGI). Detsamma gäller sjukpenningen för arbetslösa. För att förhindra att personer som uppbär sjuk- och aktivitetsersättning får en ytterligare försämring av sin framtida pension vill vi även återställa den försämring som regeringen genomfört vad gäller den så kallade antagandeinkomsten.

Regeringen föreslår förändrad beräkning av inkomstunderlaget för bostadstillägg för personer som uppbär sjuk- och aktivitetsersättning. Förslaget syftar enligt regeringen till att ge ett ekonomiskt incitament för sjuk- och aktivitetsersatta att återgå i arbete på deltid. Vänsterpartiet anser att det visserligen kan vara angeläget att undanröja negativa marginaleffekter inom bostadstillägget, men att andra åtgärder bör prioriteras för att stärka de ekonomiska förutsättningarna för denna grupp. Därför avvisar vi regeringens satsning och föreslår i stället att bostadstillägget för personer med sjuk- och aktivitetsersättning skall höjas till samma nivå som det som föreslås för ålderspensionärer. Det innebär en höjning av ersättningsnivån till 93 procent i ett första steg samt en höjning av hyrestaket till 5 000 kronor. Dessutom föreslår vi en fortsatt stegvis höjning till 95 procent för bägge grupperna. För att förbättra villkoren för en grupp som är mycket eftersatt föreslår vi från 2008 också en stegvis höjning av ersättningsnivån i sjuk- och aktivitetsersättningen till 67 procent.

Mot denna bakgrund bör regeringens förslag om ändring i lagen (2001:716) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. avslås. Detta bör riksdagen besluta.

Vänsterpartiet avvisar också de besparingar som regeringen anger genom omfattande åtgärder för så kallad fuskbekämpning. Vidare föreslår vi att karensdagen i sjukförsäkringen skall slopas från 2008.

16.11 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Vänsterpartiet föreslår inom detta utgiftsområde en rad satsningar för att förbättra pensionärernas ekonomiska villkor. Vi vill höja garantipensionen från och med 2008 och anvisar 1 miljard kronor för detta 2008, 2 miljarder kronor 2009 och 3 miljarder kronor 2010.

Vi föreslår också en fortsatt höjning av ersättningsnivån till 95 procent av bostadstillägget till pensionärer. Detta är ett viktigt verktyg för att stärka ekonomin för de fattigaste pensionärerna, av vilka många är kvinnor. Dessa åtgärder bör prioriteras framför regeringens förslag om att öka de ekonomiska incitamenten för äldre att arbeta längre. Därför avvisar vi regeringens förslag om att ändra beräkningen av inkomstunderlaget för bostadstillägg och även för detta anvisade medel.

16.12 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Vänsterpartiet vill genomföra en individualisering av föräldraförsäkringen 2008. Det är en nödvändig reform för att bryta den ordning på arbetsmarknaden som diskriminerar kvinnor, liksom den föreställning om vilket ansvar kvinnor respektive män har i förhållande till sina barn. Att individualisera föräldraförsäkringen handlar också om att stärka barns rätt att ha tillgång till båda sina föräldrar och att tillgodose mäns behov av nära relationer till sina barn.

För att stärka de ekonomiska villkoren för ensamstående föräldrar föreslår vi en höjning av underhållsstödet med 200 kronor 2008 och att det samtidigt värdesäkras genom att knytas till prisbasbeloppet.

De försämringar av sjukförsäkringen om sänkt tak och förändrad beräkningsgrund för den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) som regeringen genomfört innebär neddragningar även inom utgiftsområde 12. Därmed innebär våra förslag att återställa dessa förändringar att vi anvisar medel även inom detta utgiftsområde. Detsamma gäller för de avvisade besparingar som regeringen har antagit för sina åtgärder om så kallad fuskbekämpning inom föräldraförsäkringen.

16.13 Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Vänsterpartiet anser att regeringens föreslagna inriktning av integrationspolitiken är mycket problematisk. Det saknas insatser för att stärka möjligheterna på arbetsmarknaden för nyanlända och personer med utländsk bakgrund och för att bekämpa diskriminering.

Flera av regeringens förslag leder i stället bort från rätten till lika villkor på den reguljära arbetsmarknaden. Vänsterpartiet avvisar mot denna bakgrund regeringens förslag om instegsjobb och föreslår i stället en särskild satsning på nyanlända flyktingar inom ramen för anställningsstöd från 2008.

Vi avvisar även regeringens förslag om att upprätta så kallade nystartscentrum. Vi välkomnar att den satsning som påbörjades under förra mandatperioden på yrkesbedömning ges fortsatta medel.

Den förstärkning av medlen till kommunernas flyktingmottagande som regeringen föreslår är inte tillräcklig. Vänsterpartiet menar att det krävs ett tydliggörande om att alla kommuner skall vara skyldiga att ta emot flyktingar. Dessutom skall ersättningen för flyktingmottagandet höjas för att ge kommunerna de ekonomiska förutsättningar som krävs. De medel som anvisas inom anslaget bör enligt vår mening användas till en generell höjning av schablonersättningen. Därmed avvisar vi den konstruktion om att kommunerna skall ges högre ersättning baserat på den mottagna flyktingens uppvisade resultat i introduktionsprocessen som föreslås. En sådan modell riskerar att bidra både till att det sker en utsortering inom flyktingmottagandet och till en försämring av kvaliteten på sfi-undervisning och övrig introduktionsverksamhet.

Fel! Okänt namn på

Vi avvisar också regeringens förslag om att införa en så kallad stimulansersättning till individen och avvisar därmed också de medel som aviseras för detta. Men vi välkomnar de medel som satsas för att förbättra mottagandet av ensamkommande barn.

Vänsterpartiet vidhåller förslaget om att ett amnestibeslut skall genomföras i asylprocessen. Vi föreslår att detta skall genomföras den 1 juli 2007 och omfatta dem som fått avslag på sina ansökningar i samband med den tillfälliga asyllag som gällde från den 15 november 2005 till den 31 mars 2006. Detta är nödvändigt för att ge upprättelse och uppehållstillstånd för dem som felbehandlats i den tidigare processen och till dem som tvingats leva som gömda. Förslaget innebär en tvåårig kostnad på anslaget för kommunersättningar vid flyktmottagande från och med 2008. Samtidigt sker en besparing på Migrationsverkets anslag inom utgiftsområde 8.

Vänsterpartiet är vidare mycket kritiskt till regeringens beslut att lägga ned Integrationsverket den 1 juli 2008 utan att ha löst viktiga frågor om vem som skall ta över de ansvarsområden som i dag åligger verket. Därför bör den föreslagna ändringen av ändamål och verksamheter som skall innefattas i utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad, 1 Rikets styrelse, 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, 8 Migration samt 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid (avsnitt 6.6.7) avslås. Detta bör riksdagen besluta.

Vi avvisar den neddragning av anslaget för integrationsåtgärder med 40 miljoner kronor för att finansiera förslag inom utgiftsområdet som regeringen föreslår. Vi föreslår i stället en förstärkning av området för att satsa på verksamheter som arbetar med antirasism och antidiskriminering. Det gäller bland annat medel till Centrum mot rasism, antidiskrimineringsbyråer och invandrades riksförbund.

Regeringen har genomfört enorma nedskärningar inom arbetsmarknadspolitiken, vilket inte kompenseras av minskad arbetslöshet eller de nya arbetsmarknadspolitiska program som aviseras i vårbudgeten. En mindre andel av de arbetssökande kommer att omfattas av den aktiva arbetsmarknadspolitiken och fler hänvisas till öppen arbetslöshet. Det är en destruktiv politik som kommer att försämra möjligheterna för de arbetssökande att återgå till jobb och försvåra nödvändig omställning på arbetsmarknaden.

Vi avvisar regeringens jobb- och utvecklingsgaranti för långtidsarbetslösa samt jobbgarantin för ungdomar. De båda programmen är otillräckligt beredda och beskrivna samt underfinansierade för att nå målet om kvalitativa och meningsfulla insatser. Vänsterpartiet vill i stället satsa mer på verkningsfulla insatser som riktade anställningsstöd och arbetsmarknadsutbildningar. Inom ramen för aktivitetsgarantin vill vi utveckla satsningen på Gröna jobb genom att utöka antalet platser till 6 000, av vilka en tredjedel skall reserveras för unga långtidsarbetslösa. Vi vill utöka arbetsförmedlingens samarbetspartner till att förutom Skogsstyrelsen också omfatta Fiskeriverket och Naturvårdsverket.

Vi avvisar regeringens förslag att det särskilda anställningsstödet och offentligt skyddat arbete (OSA) flyttas från skattekrediteringar på inkomstsidan till utgiftsområde 13. Vi behåller stöden i form av skattekrediteringar på inkomstsidan. Vi satsar dessutom ytterligare 2,8 miljarder kronor 2008 och

2,1 miljarder kronor 2009 och 2010 genom skattekrediteringar på inkomstsidan på plusjobb, utbildningsvikariat och övriga anställningsstöd inklusive en särskild satsning på nyanlända flyktingar.

Samtidigt som en omfattande omorganisation av Arbetsmarknadsverket aviseras har myndighetens anslag minskats kraftigt. Vänsterpartiet menar att den nya myndigheten Arbetsförmedlingen omöjligt kan antas utföra ett mer effektivt arbete med mindre resurser än tidigare. För en mer effektiv verksamhet där mer tid och resurser ägnas åt såväl individuella insatser för varje arbetssökande som förbättrade kontakter med arbetsgivare och utbildningsordnare krävs tvärtom mer resurser.

En solidariskt finansierad arbetslöshetsförsäkring som ger löntagarna inkomsttrygghet vid arbetslöshet är en central del i den gemensamma välfärden och för en väl fungerande arbetsmarknad. Vi avvisar de sedan budgetpropositionen för 2007 beslutade och aviserade försämringarna av a-kassan som omfattar samordning av dagar med a-kassa och aktivitetsstöd, kortare ersättningsperiod för personer under 25 år samt slopad möjlighet till en ny ersättningsperiod. Vi återställer ersättningsnivåerna i både a-kassan och aktivitetsstödet till 80 procent för hela ersättningsperioden. Från den 1 januari 2008 vill vi höja högsta dagpenningen från 680 till 880 kronor per dag de första 100 dagarna, därefter till 830 kronor per dag. Från den 1 januari 2009 höjs grundbeloppet från dagens 320 till 420 kronor per dag.

Vi avvisar regeringens förslag att förändra förutsättningarna för statens regressrätt i fråga om lönegaranti.

16.14 Utgiftsområde 14 Arbetsliv

Förebyggande arbetsmiljöarbete är centralt för att motverka ohälsa och olycksfall i arbetslivet. Arbetsmiljöfrågor är dessutom i hög grad jämställdhetsfrågor eftersom de arbetsplatser och yrken som är kvinnodominerade genererar mer arbetsrelaterad ohälsa. Vänsterpartiet vill stärka och utveckla arbetsmiljöarbetet och ge Arbetsmiljöverket och skyddsombuden mer resurser och bättre verktyg i sitt arbete. Vi anser också att en nollvision för dödsfall i arbetslivet bör uppställas.

Vänsterpartiet avvisade regeringens omotiverade nedläggning av Arbetslivsinstitutet (ALI) i budgetpropositionen för 2007. Nedläggningen innebär en förskingring av kunskaper och av en viktig informationskälla för såväl arbetsmarknadens parter som myndigheter och beslutsfattare. Vänsterpartiet anser att de resurser som ALI förfogat över även i framtiden bör avsättas till arbetslivsforskning och informationsinsatser om forskningsfältet.

Sedan den nya regeringen tillträdde har inga propositioner på jämställdhetsområdet lags, och det är oklart om regeringen alls har några ambitioner på området. Det ökade anslag till särskilda jämställdhetsåtgärder som avsattes i budgetpropositionen för 2007 har såvitt känt ännu inte omsatts i konkreta satsningar eller projekt.

Vänsterpartiet menar att anslaget till särskilda jämställdhetsåtgärder skall användas för tidsbegränsade jämställdhetsprojekt, vilka skall fördelas av

Fel! Okänt namn på

Delegationen för fördelning av statsbidrag för kvinnors organisering och jämställdhetsprojekt. Vi avvisar användandet av denna post som en uppsamlingsplats för eventuella kommande idéer på det jämställdhetspolitiska området och gör i stället stora jämställdhetsansatser på flera utgiftsområden, till exempel ett statsbidrag till kommuner som bekämpar löneskillnader, till individualiserad föräldraförsäkring, till ett skyddspaket för våldsutsatta kvinnor och barn, till fortbildning inom rättsväsendet och socialtjänsten och till ökade anslag till genusforskning.

Vänsterpartiet avser att återkomma med förslag på lagstiftning och organisation på diskrimineringsområdet med anledning av Diskrimineringskommitténs förslag. Oavsett framtida organisering av den verksamhet som JämO bedriver anser vi att insatserna mot könsdiskriminering i arbetslivet är en högt prioriterad fråga och att mer resurser bör avsättas för det arbetet.

Mot denna bakgrund bör den föreslagna ändringen av ändamål och verksamheter som skall innefattas i utgiftsområdena 14 Arbetsliv respektive 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg samt 13 Arbetsmarknad (avsnitt 6.6.9) avslås. Detta bör riksdagen besluta.

16.15 Utgiftsområde 15 Studiestöd

Sverige har under lång tid haft ett relativt generöst studiestöd, som dessutom har genomgått kontinuerliga förbättringar. Detta har haft positiva effekter och har inneburit att den sociala snedrekryteringen vid högskolan har minskat. Denna utveckling riskerar nu att brytas eftersom studiemedlen har förlorat i värde och inte längre täcker många studerandes levnadsomkostnader.

Social och ekonomisk trygghet är en förutsättning för att fler skall kunna studera och för att höja utbildningsnivån i samhället. Det är troligt att studiemedlens minskade värde är en av orsakerna till att antalet sökande till högskolan minskar. Det är viktigt att framhålla att studiemedlen också är en förutsättning för studier inom vuxenutbildningen och annan eftergymnasial utbildning än vid högskola. I den ekonomiska vårpropositionen för 2006 höjdes studiemedlen med 300 kronor/månad vilket inte är tillräckligt för att återställa studiemedlens värde. Vänsterpartiet föreslår att studiemedlen höjs med ytterligare 1 200 kronor/månad från och med 2008.

Risken för stora studieskulder är ett hinder för många att börja studera, inte minst sedan villkoren i arbetslöshetsförsäkringen har försämrats för många studerande. För att minska de studerandes skuldsättning är det angeläget att öka bidragsdelen. Vänsterpartiet föreslår att det sker en successiv höjning av bidragsdelen med totalt 1 200 kronor år 2010. Vi vill också ge fler möjlighet att studera med det högre bidraget (82 procent av totalbeloppet) för att kompensera för det avskaffade rekryteringsbidraget. Dessutom har vi för avsikt att se över vilka ytterligare åtgärder som behövs för att förbättra studerandes ekonomiska och sociala situation.

16.16 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Utbildning är en av de viktigaste faktorerna för att skapa välbefinnande och utveckla ett demokratiskt och rättvist samt socialt och ekologiskt hållbart samhälle. Vänsterpartiet genomför därför en stor satsning på hela utbildningssystemet, från förskola till forskning, för att höja kvaliteten och ge fler människor chansen att öka sin kunskap.

Regeringens utbildningspolitik går ut på att begränsa människors möjligheter att få en utbildning. Den vill införa fler och tidigare betyg i grundskolan vilket leder till sortering och ökad utslagning, särskilt av elever från studieovana hem. Kraven på lärarutbildningen sänks, och lärarna får sämre förutsättningar att ge eleverna den hjälp de behöver. Gymnasieskolan skall återigen delas upp med ökade skillnader mellan studieförberedande och yrkesförberedande program. Många elever i gymnasiet kommer inte att få de kunskaper de behöver i arbets- och samhällslivet samt för fortsatta studier. Höjda krav och extra meritpoäng för språkstudier vid antagning till högskolan leder till att färre kan komma in på en högskoleutbildning och att den sociala snedrekryteringen ökar.

Det är unikt i ett internationellt och historiskt perspektiv att en regering medvetet för en politik för att sänka den generella utbildningsnivån.

Många barn och ungdomar äter ingen frukost hemma. Att servera frukost i skolan är ett sätt att ge alla elever goda förutsättningar att orka hela skoldagen. Vi inrättar ett särskilt bidrag så att alla grundskolor kan erbjuda eleverna frukost. Bra matvanor har lika stor betydelse för alla elever oavsett ålder. Vi anser därför att även elever på gymnasieskolan skall ha rätt till kostnadsfria skolluncher. Detta finansieras under utgiftsområde 25.

I förskolan och skolan skall 30 000 fler anställas. Alla barn skall ha möjlighet att utvecklas i trygg miljö och nå målen i grundskolan, och därför vill Vänsterpartiet se fler förskollärare och lärare. Det behövs också fler barnskötare, specialpedagoger, genuspedagoger, elevhälsopersonal och inte minst mer personal i fritidshemmen.

De medel som avsattes 2002 för att stärka flickors självförtroende gick i mycket liten utsträckning till projekt som innefattade feministiskt självförsvar, trots att det var ett av huvudsyftena. Vi avsätter därför totalt 5 miljoner kronor för att stärka arbetet med feministiskt självförsvar ute på skolorna.

Alla lärare skall få en bra utbildning av hög kvalitet. Vi vill därför fortsätta utvecklingen av den sammanhållna lärarutbildningen genom att förlänga vissa lärarexamina, bland annat med inriktning på förskolan och grundskolans tidiga år, så att all lärarutbildning ger examen på avancerad nivå.

För att ge alla människor möjlighet till de grundläggande kunskaper som behövs för arbets- och samhällsliv samt för fortsatta studier är det viktigt att alla har tillgång till utbildning oavsett ålder. Därför vill vi öka volymen i den kommunala vuxenutbildningen med 15 000 platser. Vi föreslår också 500 nya platser på folkhögskolorna för att bedriva undervisning i svenska för invandrare (sfi).

Fel! Okänt namn på

För att göra utbildning tillgänglig för fler och för att förtydliga statens ansvar att tillhandahålla en fungerande infrastruktur för studier på distans föreslår vi att staten övertar ansvaret för finansieringen av kommunala lärcentrum.

Kvaliteten inom högskolan måste stärkas. Vi vill därför förbättra forskningsanknytningen vid högskolornas grundutbildning genom att höja anslagen till både grundutbildning och forskning för att lärare vid högskolan, främst lektorer, skall få ökade möjligheter att bedriva egen forskning. Samtidigt vill vi skapa förutsättningar för att höja andelen disputerade lärare vid högskolan. Dessa åtgärder, som innebär en satsning på 2,2 miljarder kronor, är särskilt viktiga för att höja kvaliteten inom lärarutbildningen.

16.17 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Regeringens politik inom utgiftsområdet innehåller insnävningar, främst i form av bristande uppräknningar av anslag som under ett antal år fått vidkännas ordentliga urholkningar. Den återbetalda momsens till scenkonstinstitutionerna får dessa visserligen behålla för åren till och med 2006, men för 2007 hålls pengarna inne. Regeringen beslutade den 12 april i år att dra in 51,2 miljoner kronor sammanlagt för 45 regionala scenkonstinstitutioner och Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter och Drottningholms slottsteater. Dessa institutioner har enligt beslut i Regeringsrätten fått rätt till fullt avdrag för mervärdesskatt, ett beslut i samklang med vad som redan gällde för vissa andra kulturinstitutioner, exempelvis Dramaten och Operan. Anslagen för de senare har däremot inte "neutraliserats" som de övrigas. Vi menar att principen likabehandling bör gälla och nedskärningar därmed inte göras för någondera gruppen.

De satsningar man gör handlar huvudsakligen om jobb, och Vänsterpartiet gläder sig åt att regeringen tagit upp ett gammalt krav från oss, den så kallade tredje anställningsformen, och avsätter pengar inte bara till frilansande skådespelare utan också till dansare och musiker. Som nästa steg behövs en bildkonstnärssallians.

Den etniska och kulturella mångfalden, som regeringen säger sig vilja stödja med 10 miljoner kronor årligen, behöver mycket mer pengar än så om vi skall leva upp till de möjligheter som en mångkulturell nation kan erbjuda. Hit hör också de åtaganden Sverige gjort i och med att de fem nationella minoriteterna erkändes.

Accessjobb för att ta hand om vårt kulturarv är bra, men de måste omvandlas till fasta jobb snarast möjligt. Riksutställningar och Riksantikvarieämbetet måste få en fullständig kompensation för de kostnader de åsamkats genom flytten av deras verksamhet.

I övrigt driver vi fortsättningsvis kravet på återinförande av de fria museientréerna, lösning på problemen med pensionerna inom scenkonsten och hyrorna i de så kallade ändamålsfastigheterna.

Filmstödet är underfinansierat, och den fria scenkonsten och hela kultursektorn bör ha sina anslag värdesäkrade. Spelvinster från Svenska Spel använder vi fortfarande till ungdomsidrotten, men vi vill stegvis göra idrotten oberoende av spelpengar.

De regionala kulturinstitutionerna behöver stärkas sedan anslagen under ett antal år urholkats. Vi lägger 40 miljoner kronor till scenkonsten, 20 till musiken, 10 till museerna och 10 till biblioteken för 2008, med lätt höjning 2009 och 2010.

Till barnkulturen vill vi ha ett treårigt anslag om 300 miljoner kronor från Svenska Spels vinst, i enlighet med barnkulturutredningens förslag, men vill sedan föra in även detta anslag under den ordinarie kostnadsramen.

16.18 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik

Regeringens bostadspolitik saknar alla sociala ambitioner. Politiken innehåller inga lösningar för hur samhället skall klara en nyproduktion av hyresrätter på en acceptabel nivå och inte heller hur en tillfredsställande omfattning av underhåll och ombyggnation i det redan byggda skall tryggas. Tvärtom har regeringen valt att avskaffa de produktionsstöd som fanns för nyproduktion av hyresrätter. Utan att föreslå något nytt bostadsfinansieringssystem har regeringen även valt att avtrappa räntebidraget som helt försvinner 2011. Till detta kommer regeringens aggressiva kamp för utförsäljningar av allmännyttiga bostadsföretag. Åtgärderna har redan hunnit påverka hyresmarknaden negativt, både vad gäller tillbakadragandet av tidigare planerade nybyggnationer och planerade renoveringar av hyresrätter. Det blir allt tydligare hur möjligheterna minskar för dem med lägst inkomster att finna en god bostad till rimlig hyra. Tvärtom riskerar boende i hyreslägenheter nu att få kraftigt höjda hyror. Situationen för ungdomar och andra som inte har kapital eller önskan att efterfråga bostäder utanför hyresmarknaden blir alltmer ohållbar.

Många kommuner har i dag bostadsbrist. Främst saknas hyresrätter. Av dagens låga investeringar i ny- och ombyggnad följer att förslitningarna till sist överstiger investeringarna, vilket ger ett sjunkande realkapital (bostadens värde). I klartext betyder det att vi får sämre boendekvalitet år efter år. Om inte bostadsstandarden skall sjunka ytterligare och trångboddheten på sikt skall öka måste det produceras fler nya bostäder, och tre gånger så många hyresrätter som i dag måste byggas om.

En satsning på byggandet är också en jobsatsning. Varje bostad som färdigställs genererar 4–6 årsarbetskrafter.

Vänsterpartiet föreslår en ökad satsning på nyproduktion av hyresrätter. År 2008 inför vi en ny långsiktig bostadsfinansiering med målet att främja såväl nyproduktion som ombyggnation av hyresrätter. Utrymme för att främja byggandet av mellan 15 000 och 20 000 nya hyresbostäder per år skall skapas inom ramen för finansieringssystemet.

Fel! Okänt namn på

Andra åtgärdsförslag inom utgiftsområde 18 omfattar inrättandet av en nationell samordnare för kooperativa hyresrättsföreningar. Syftet är att underlätta tillkomsten av fler spekulationsfria boendeformer.

Vi aviserar även ett nytt anslag för marksanering i tätorter till byggande av flerbostadshus med hyresrätt, i syfte att öka produktionen av hyresbostäder ytterligare i de områden där bristen är som störst.

För Vänsterpartiet är det viktigt att bostadsbidragen även fortsättningsvis är ett bostadspolitiskt instrument. Ekonomiskt svaga hushåll skall ha möjlighet att efterfråga goda och tillräckligt rymliga bostäder. Som konsumtionsstöd är det viktigare än någonsin nu när regeringen har tagit bort alla produktionsstöd. Fler grupper bör på längre sikt omfattas av bostadsbidraget. Systemet måste också ta större hänsyn till inkomst- och boendekostnadsutvecklingen. Som ett första steg vill Vänsterpartiet ta bort dagens 28-årsregel.

Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag på att de ändamål och verksamheter som finansieras med det under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik uppförda anslaget 21:1 Bostadsbidrag flyttas till utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn. Vi anser att verksamheter som tillhör ett visst politikområde också skall tillhöra ett och samma utgiftsområde. I dag har bostadsbidraget både en familjepolitisk och bostadspolitisk målsättning. Målet bör förtydligas så att bidragen endast förhåller sig till de bostadspolitiska målen. Trångboddheten i Sverige ökar, och bidragens uppgift skall vara att ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att efterfråga goda och tillräckligt rymliga bostäder. För att klargöra bidragens roll som bostadspolitiskt instrument skall anslag 21:1 kvarstå under utgiftsområde 18.

Mot denna bakgrund bör regeringens förslag om att godkänna den föreslagna ändringen av ändamål och verksamheter som skall innefattas i utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik respektive utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn (avsnitt 6.6.10) avslås. Detta bör riksdagen besluta.

När det gäller konsumentpolitiken finns det inga förslag på anslagsändringar i den ekonomiska vårpropositionen för år 2007. Vänsterpartiet ser att alla människor i dag inte har möjligheten att göra rationella och genomtänkta konsumtionsval. För att alla kommuner skall kunna erbjuda sina invånare konsumentvägledning av god kvalitet föreslår vi därför att kommunerna ges anslag för konsumentvägledare.

Vidare avsätter vi ett särskilt anslag till Konsumentverket i syfte att införliva Konsumentföreningen läkemedel och hälsa (Kilen).

16.19 Utgiftsområde 19 Regional utveckling

Det svenska klassamhället präglas av djupa klyftor mellan stad och land, centrum och förort, tillväxtregioner och avfolkningsbygder. De regionala klyftorna förstärks med dagens regeringspolitik. Regeringen för en ekonomisk utvecklingspolitik som i första hand gynnar storstäderna och de välbeställda, en politik som omfördelar ekonomiska resurser från svaga regioner

till rika kommuner och som ger upphov till en ständig centralisering av kapital och produktion, på bekostnad av helhetssyn och samhällsekonomisk effektivitet.

Vänsterpartiet var pådrivande för att de regioner som drabbas särskilt hårt av försvarsomställningsbeslutet skulle få ersättningsjobb genom omlokalisering av statliga myndigheter. I den pågående omlokaliseringsplanen riktas arbetstillfällena till Östersund, Arvidsjaur, Karlstad/Kristinehamn och Gotland. Vänsterpartiet föreslår en förlängning av omställningsprogrammet och att nya medel tillförs med 25 miljoner kronor 2008.

Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag att minska utgiftsområde 19 med 300 miljoner kronor för 2007 i syfte att avskaffa regionalt förhöjt grundavdrag. Vänsterpartiet menar att förhöjt grundavdrag skall finnas ytterligare ett år i avvaktan på att beslut om ytterligare sänkning av nedsatt skattesats från 20,1 öre till 17,1 öre för vissa län och kommuner träder i kraft från och med 2008.

16.20 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Naturskogar som aldrig kan ersättas och många hotade arter skog kommer att försvinna om inte kraftiga satsningar görs för skyddet av biologisk mångfald. Vi höjer anslaget från 2006 års nivå gällande 34:3 åtgärder för biologisk mångfald för att flera miljö kvalitetsmål, främst "Levande skogar", skall kunna uppnås. Vi avvisar regeringens förslag att minska anslaget med 111 miljoner kronor 2008, 199 miljoner kronor 2009 samt 234 miljoner kronor 2010. Jämfört med regeringens förslag förstärker vi i stället anslaget med 311 miljoner kronor 2008, 399 miljoner kronor 2009 och 434 miljoner kronor 2010.

Det är anmärkningsvärt att regeringen lägger ner det framgångsrika arbetsmarknadspolitiska projektet Gröna jobb, som sysselsatt upp till 3 000 personer över hela landet med viktigt naturvårdsarbete. Enligt Skogsstyrelsen innebär avvecklingen minskad möjlighet att arbeta med natur- och kulturmiljövård som röjning av hagar, slåtterängar och betesmarker i naturreservat och nationalparker. Konsekvenserna blir att naturreservat kommer att förfalla, både när det gäller biologiska värden och tillgänglighet. Vi vill i stället fördubbla den tidigare satsningen på Gröna jobb och förutom Skogsstyrelsen inkludera Naturvårdsverket samt Fiskeriverket i verksamheten. Vi höjer därmed anslagen till dessa myndigheter för denna hantering (anslagen till Skogsstyrelsen och Fiskeriverket under utgiftsområde 23).

Vänsterpartiet har ett helt åtgärdsprogram samt en kraftig budget för omställning till en miljöanpassad trafik. I detta sammanhang utgör inte regeringens förslag till miljöbilspremie en miljömässigt kostnadseffektiv satsning då bilen ändå kan drivas med fossila bränslen. Vi prioriterar i stället satsningar på bränslesidan. Den eventuella miljövinst som kan uppnås med premien slås med all säkerhet undan genom att den finansieras med minskat skydd av biologisk mångfald, vilket vi är mycket kritiska till.

Fel! Okänt namn på

Vi välkomnar att regeringen uppmärksammar och satsar på havsmiljön. Östersjön tillhör i dag ett av världens mest hotade ekosystem, och åtgärder för att livrädda havet är nödvändiga. Vi vill däremot inte finansiera satsningen på havsmiljön genom minskat anslag till skydd av skog, vilket regeringen föreslår, utan utökar i stället ramanslaget.

I vår budgetmotion (2006/07:Fi245) med anledning av budgetpropositionen för 2007 inrättade vi en ny anslagspost ”Åtgärder för sjöar, hav och kust” för att genomföra Naturvårdsverkets aktionsplan för havsmiljön, inrätta en fond för lokala samförvaltningsprojekt samt genomföra test av syresättningsprojekt Östersjön. Denna post vill vi utöka till förmån för ett havsinvesteringsprogram (HIP) med 1 miljard kronor för 2008–2010, vilket är mer än dubbelt så mycket som regeringens aviserade förslag till havsmiljön. Vår satsning sker dessutom till skillnad från regeringens parallellt med förstärkningen av anslaget till biologisk mångfald.

Syftet med det nya havsinvesteringsprogrammet är att i likhet med klimatinvesteringsprogrammet under Naturvårdsverket erbjuda medfinansiering för miljömässigt kostnadseffektiva åtgärder för minskade utsläpp till havsmiljön. Åtgärderna skall gynna miljömålen ”Hav i balans”, ”Levande kust och skärgård”, ”Ingen övergödning”, ”Myllrande våtmarker” och ”Giftfri miljö”. Anslaget uppgår till 200 miljoner kronor 2008, 300 miljoner kronor 2009 och 500 miljoner kronor 2010.

Vänsterpartiet var initiativtagare till klimatinvesteringsprogrammet (Klimp) som införts för att minska utsläppen av växthusgaser. Erfarenheterna har hittills varit mycket goda och vi motsätter oss därför kraftigt regeringens förslag att fasa ut detta stöd till 2009. Vi tillskjuter medel så att det årliga beloppet på 700 miljoner kronor ligger fast åren 2008–2010. Jämfört med regeringens satsning ökar vi anslaget med 300 miljoner kronor 2008 samt 700 miljoner kronor för såväl 2009 som 2010.

Ett nytt anslag 35:6 Energipolitiskt motiverade internationella klimatsatser överförs från utgiftsområde 21 till detta område. Till skillnad från regeringen, som avsätter 18,1 miljoner kronor per år till denna post, föreslår vi att anslaget skall uppgå till 100 miljoner kronor per år 2008–2010. Syftet är att bidra till utsläppsminskningar genom statliga investeringar utomlands i enlighet med Kyotoprotokollets projektbaserade mekanismer. Utsläppsminskningarna skall dock inte tillgodoräknas i det svenska nationella klimatmålet. Vi föreslår i stället att ett nytt klimatmål ”Begränsad klimatpåverkan i andra länder” införs.

Vi höjer även stödet till miljöorganisationer under anslag 34:2 Miljöövervakning m.m. och ger Naturvårdsverket ökade resurser under anslag 34:4 Sanering och återställning av förorenade områden samt ökade resurser till Kemikalieinspektionen under anslag 34:6. Vi höjer även miljöforskningsanslaget till Formas med 60 miljoner kronor per år 2008–2010.

16.21 Utgiftsområde 21 Energi

Vänsterpartiet vill öka tempot för en hållbar energiomställning som tillgodoser högt ställda klimatmål. Vi avser att presentera utförligare åtgärder till hösten.

Vänsterpartiet har motionerat om ökat stöd till energirådgivning för kommuner och för att effektivisera energianvändningen. Vi välkomnar att regeringen åter har ett sådant stöd om än på alltför låg ambitionsnivå. Vänsterpartiet föreslår att stödet under 2007–2010 ökas med 50 miljoner kronor utöver regeringens förslag till 190 miljoner kronor. I övrigt gäller tidigare förslag, bland annat ökade resurser till forskning och utveckling, samt att energiomställningsstödet bör ske genom skattereduktion och inte belasta utgiftsbudgeten.

16.22 Utgiftsområde 22 Kommunikationer

För att minska tåg förseningar, höja kvaliteten och få fler att ta tåget vill vi under en treårsperiod avsätta 3 miljarder kronor till ökat banunderhåll. Vi avsätter också under fyra år 1 miljard kronor för att rädda nedläggningshotade bansträckor.

Genom att lånefinansiera infrastruktursatsningar i stället för att direktavskrivna dem frigör vi resurser under utgiftsområdet. Det får till följd att vi kan låta staten ta hela kostnaden för Citybanan och att 12 miljarder kronor kan användas till ökade järnvägsinvesteringar under perioden 2008–2015.

Vi vill utöka sjöfartens kapacitet in och ut från Mälaren och avsätter resurser som möjliggör en utbyggnad av Södertälje sluss. Gotlandstrafiken tillförs 220 miljoner kronor från 2009 och framåt och genom ett så kallat vägpris på färjorna mellan Gotland och fastlandet ges regioninvånarna samma villkor att färdas som invånarna i övriga landet.

Inom kollektivtrafiken avsätter vi under en treårsperiod nästan 3 miljarder kronor för att ge den lokala och regionala kollektivtrafiken möjlighet att utvecklas under långsiktigt stabila villkor.

För att få en trafikpolitik där kvinnor och män har bra kommunikationer oavsett var de bor och som leder till ett hållbart transportsystem som minskar miljöpåverkan både lokalt och globalt, avsätter vi 1,6 miljarder kronor varje år till två storskaliga försök med klimattaxa i kollektivtrafiken. Försöken innebär att det inte tas ut några avgifter av resenärerna och genomförs i ett storstadslän och ett glesbygdslän.

Vi anser att staten skall stödja forskning och uppförande av pilot- och demoanläggningar som tillverkar förnyelsebara drivmedel och avsätter därför 100 miljoner kronor till ett forsknings-, utvecklings- och demonstrationsprogram.

Inom området ”Posten och kassaservice” anser vi att bankerna skall ta ett större finansiellt ansvar, samtidigt som staten måste säkerställa att förändringarna inom kassaservice även åtföljs av en ekonomisk kompensation.

Fel! Okänt namn på

Till sist vill vi minska den digitala klyftan i samhället genom att ge Folkbildningsförbundet i uppdrag att starta ett informations- och utbildningsprojekt som skall aktivera personer som inte har tillgång till eller av olika anledningar inte använder sig av Internet.

16.23 Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Det behövs utökade satsningar för att nå de skogspolitiska målen och miljömålet "Levande skog". Vänsterpartiet anser att insatser för skogsbruket under anslag 41:2 skall stärkas för att skydda den biologiska mångfalden i skogen genom naturvårdsavtal och biotopskydd och avsätter 50 miljoner kronor per år 2008–2010.

Skogen har stora sociala värden för rekreation och friluftsliv och därmed för folkhälsan. Det är viktigt att stimulera människor med olika bakgrund att uppleva skog och natur. Förutom att skydda biologisk mångfald måste den vårdas. För naturvärden har den arbetsmarknadspolitiska satsningen på Gröna jobb varit av stor vikt. Vi vill till skillnad från regeringen inte avveckla detta projekt utan utöka satsningen till att utöver Skogsstyrelsen även gälla viktiga naturvårdsinsatser under Naturvårdsverkets och Fiskeriverkets ansvarsområden. Vi vill även utöka satsningen till att inkludera långtidsarbetslösa ungdomar. För denna utökade satsning förstärker vi både Skogsstyrelsens och Fiskeriverkets budget.

Enligt EU:s habitatdirektiv och FN:s konvention om biologisk mångfald har Sverige som nation en förpliktelse att skydda utrotningshotade djur i landet. För att värna djurägares möjlighet att skydda tamboskap mot rovdjursangrepp anslår vi under anslag 42:5 10 miljoner kronor per år 2008–2010.

Vi vidhåller vår kritik vad gäller regeringens beslut i budgetmotionen för 2007 att lägga ner Djurskyddsmyndigheten och att från den 1 juli 2007 överlåta ansvaret för djurskyddsfrågorna till Jordbruksverket. Det är viktigt att särskilja djurskyddet från näringsintresset vilket lyftes fram i utredningen (Jo 2000:2) om hur djurskyddet skall vara organiserat år 2000. Utredningen pekade på flera brister i den dåvarande organisationen av djurskyddet när samma myndighet (Jordbruksverket) hade i uppdrag att både handlägga frågor om djurskyddet och jordbrukets produktivitet. Myndigheten kunde därmed misstänkas för bristande objektivitet. Att backa tillbaka till denna redan utdömda hantering av djurskyddet är inte försvarbart. Vänsterpartiet vill återinrätta Djurskyddsmyndigheten och avsätter 96 miljoner kronor 2008, 98 miljoner kronor 2009 samt 99 miljoner kronor 2010.

16.24 Utgiftsområde 24 Näringsliv

Små och medelstora företag står för en stor del av tillväxten i Sverige. De är viktiga för att förnya näringslivet och trygga vår framtida ekonomi och

sysselsättning. Små företag kan ge många nya jobb, och de kan lättare vara flexibla och möta nya krav än stora företag.

Att skaffa tillräcklig finansiering är ett stort problem för många småföretag, främst under starten och de första åren. Samhällets stöd måste inriktas på att skapa större uthållighet den första tiden. Vänsterpartiet vill införa statliga lånegarantier som ett mycket viktigt komplement till dagens finansieringsvägar på marknaden. Vänsterpartiet föreslog i sin budgetmotion att Verket för innovationssystem skulle få behålla sitt stöd till Forska & Väx, som avser stöd till nystartade företag med stor utvecklingspotential. Regeringen har lyssnat på våra argument och återfört programmet, dock först från 2008. Vänsterpartiet anser det bra att regeringen nu förstärker näringslivsutvecklingen inom miljöområdet i enlighet med vårt förslag.

Vänsterpartiet anser att staten skall äga företag utan kortsiktiga vinstintressen och för att förhindra privata monopol, företag som kan vara effektiva verktyg för en långsiktig hållbar utveckling och kan gå i spetsen för teknisk utveckling, konkurrens och ligga i framkant när det gäller miljö, socialt ansvar och jämställdhet.

De statliga företag som regeringen nu vill sälja är vinstmaskiner. Man kan säga att det regeringen gör är att privatisera vinsterna och socialisera förlusterna. Det är en usel affär för skattebetalarna. Vänsterpartiet kommer att säga nej till utförsäljningar och därmed också de kostnader som uppstår i samband med dessa.

16.25 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Vänsterpartiet föreslog i sin budgetmotion omfattande satsningar på riktiga jobb i kommuner och landsting. Under utgiftsområde 25 ingår även ett extra stöd för denna satsning, utöver de beräknade budgetmässiga lönekostnaderna som föreslås belasta statsbudgetens inkomstsida genom skattekrediteringar. Det generella stödet på utgiftsområde 25 föreslås uppgå till 1 miljard kronor 2008, för att sedan öka till 1,5 miljarder kronor år 2009 och 2 miljarder kronor år 2010.

Vidare har Vänsterpartiet föreslagit vissa förändringar på utbildningsområdet, framför allt en reform för att ge elever frukost i grundskolan, vilket i enlighet med finansieringsprincipen beräknas belasta detta utgiftsområde.

Inom utgiftsområdet föreslås också, i enlighet med ett förslag som Vänsterpartiet presenterade redan i höstas, ett viktat statsbidrag för höjning av löner för kvinnor i offentlig sektor. Systemet skall gynna de kommuner som uppnår resultat i arbetet med att utjämna löneskillnaderna mellan män och kvinnor. För detta avsätts 10 miljarder kronor under de närmaste fyra åren. Fördelningen av statsbidraget skall baseras på ett jämställdhetsindex som omfattar hela kommunsektorn. Det är upp till kommunerna själva att bestämma vilka verktyg som används för att höja kvinnors löner och på så sätt förbättra jämställdhetsindexet.

Fel! Okänt namn på

Regeringen aviserar i vårpropositionen oförändrade anslag till kommunerna. Samtidigt för regeringen en politik som riskerar att övervältra stora kostnader på kommunerna, då behovet av försörjningsstöd kan antas öka som en följd av större utförsäkring och slopandet av studerandevillkoret. Vänsterpartiets anslagsbedömning ingår i en helhet. Med ett genomslag för den politik regeringen bedriver kommer det att finnas särskild anledning att följa utvecklingen av anslagsbehoven under utgiftsområde 25.

17 Tilläggsbudget för 2007

Nedan följer Vänsterpartiets synpunkter på regeringens tilläggsbudget för 2007. Förslag till ändringar i anslagstilldelning redovisas i tabell 7. Därefter kommenteras synpunkterna ordnade efter berörda utgiftsområden. Sammantaget innebär förslagen förändringar av ramanslagen med 870 miljoner kronor mer än regeringens förslag.

Tabell 7. Förändringar i anslag, tilläggsbudget för 2007

Anslag, nr	Rubrik	Regeringens förslag, kronor	Vänsterpartiets förslag, diffe- rens, kronor
Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning			
1:15	Finanspolitiskt råd	1 500 000	-1 500 000
1:9	Ekonomiska rådet	-1 250 000	1 250 000
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet			
4:3	Åklagarorganisationen	47 000 000	-20 000 000
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd			
8:1	Internationellt bistånd	-700 000 000	700 000 000
Utgiftsområde 8 Migration			
12:2	Ersättningar och bostadskostnader	785 000 000	-27 000 000
Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad			
10:2	Integrationspolitiska åtgärder	-51 378 000	51 378 000
22:3	Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	-109 000 000	214 000 000
Utgiftsområde 14 Arbetsliv			
23:1	Arbetsmiljöverket	-12 600 000	12 600 000
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård			
34:3	Åtgärder för biologisk mångfald	-89 500 000	89 500 000
34:11	Miljöbilspremie	50 000 000	-50 000 000
Utgiftsområde 24 Näringsliv			
38:18	Kostnader för omstrukturering av statliga företag	100 000 000	-100 000 000
Differens, totalt			870 228 000

Fel! Okänt namn på

17.1 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag till ett så kallat finanspolitiskt råd och vill därför inte anslå medel till detta i tilläggsbudgeten i ett nytt ramanslag (1:15). Till följd av detta avvisas även finansieringen genom en neddragning av anslag 1:9, Ekonomiska rådet.

Tanken med det finanspolitiska rådet sägs vara att ”ärligen följa upp och granska måluppfyllelsen inom den ekonomiska politiken” och att ”utvärdera kvaliteten i regeringens analysram för den ekonomiska politiken”. Förslaget passar väl in i det förhållningssätt till den ekonomiska politiken som slog igenom i början 1990-talet och som nuvarande högerregering står särskilt fast förankrad i. En rad institutionella inslag minskar de folkvaldas möjligheter att föra en ekonomisk politik för full sysselsättning och bidrar samtidigt till en allmän ekonomisk utveckling där löntagarnas positioner på arbetsmarknaden försvagas till förmån för arbetsgivarna.

Det finns skäl att anta att det finanspolitiska rådet blir ytterligare ett organ som skall klä regeringens högerpolitik i ett falskt vetenskapligt skimmer. Den snäva ekonomiska teoribildning som ligger till grund för mycket av dagens etablerade ekonomisk-politiska debatt har uppenbara ideologiska utgångspunkter som borde vara föremål för en problematiserande samhällsdebatt, snarare än att ytterligare befästas i myndighetsform.

Vänsterpartiet har under våren utvecklat sin kritik mot det finanspolitiska (och penningpolitiska) ramverk som regeringen vill stärka, bland annat i motionerna 2006/07:Fi1 (med anledning av årsredovisning för Sveriges riksbank för räkenskapsåret 2006) och 2006/07:Fi3 (med anledning av riksrevisionens styrelses framställning angående regeringens uppföljning av överskottsmålet).

17.2 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Regeringen föreslår att Åklagarmyndigheten förstärks med 47 miljoner kronor. Vänsterpartiet har tidigare aviserat en förstärkning av Åklagarmyndighetens anslag med 27 miljoner kronor från 2008. Vi accepterar att man i stället gör en förstärkning med denna summa i år. Förstärkt åklagarkompetens behövs främst på området mäns våld mot kvinnor och barn. Detta inkluderar satsningar på familjevåldsenheter och bekämpning av människohandel. Det finns även ett behov av fler miljöåklagare.

Vänsterpartiet är motståndare till regeringens förslag om en ny bidragsbrottslag och ser därför inget behov av att rikta förstärkningen till åklagare på detta område.

17.3 Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet

Regeringens förslag innebär att regeringen under 2007 får besluta om uppgradering av 31 JAS-plan, ett demonstratorprogram för JAS samt beställning av luftvärnsrobotsystem till korvett av Visbyklass. För att kunna åstadkomma detta krävs att bemyndiganderamen ökas med 4,35 miljarder kronor för 2007.

Vänsterpartiet anser att de förslag som regeringen presenterar har stora brister. Att vid nuvarande låga hotbild mot Sverige genomföra satsningar av miljardbelopp på befintliga JAS-flygplan är inte rimligt, speciellt inte om motivet är att upprätthålla hög kompetens hos flygvapnet. Till detta borde i så fall resurser till fler flygtimmar och utökade förbandsövningar avdelas. Den långsiktiga kompetensen kommer inte i någon större utsträckning att påverkas av att fler JAS-flygplan får ökad materielstandard.

Därför bör förslaget att bemyndiga regeringen att under 2007 för anslag 6:2 Materiel och anläggningar besluta om beställningar av materiel och anläggningar som inklusive tidigare gjorda beställningar medför behov av framtida anslag på högst 45 250 000 000 kronor efter 2007 (avsnitt 7.2.5) avslås. Detta bör riksdagen besluta.

Mot samma bakgrund bör förslaget att bemyndiga regeringen att under 2007 besluta om beställning av ombyggnad av upp till 31 stycken JAS 39 A/B till JAS 39 C/D och ett demonstratorprogram för eventuell vidareutveckling av JAS 39 Gripen samt om luftvärnsrobotsystem till korvett av Visbyklass (avsnitt 7.2.5) avslås. Detta bör riksdagen besluta.

Regeringen beskriver dessutom materielsatsningarna som en del av att öka stödet för svensk vapenexport. Vänsterpartiet anser att detta är en mycket olycklig och omdömeslös politik. Sverige är ett föregångsland i fråga om fattigdomsbekämpning och global utveckling.

Denna position undergrävs genom att Sverige exporterar vapen samtidigt som vi ger bistånd till återuppbyggnad efter väpnade konflikter. Dessutom är detta i praktiken skattepengar som via Försvarsmakten skall finansiera vapenproducenters marknadsföring i främmande länder.

Mot bakgrund av det ovan angivna bör den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet uppförda anslaget 6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser, m.m. (avsnitt 7.2.5) avslås. Detta bör riksdagen besluta.

17.4 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

I 2007 års vårproposition föreslår regeringen att man med anledning av den ökade tillströmningen av flyktingar från Irak skall överföra 700 miljoner kronor från anslaget Internationellt utvecklingsamarbete till anslaget för Flyktingmottagande inom utgiftsområde 8. Vänsterpartiet anser att detta innebär en urholkning av det internationella utvecklingsarbetet, som utgör det egentliga biståndet, och avslår förändringen.

Fel! Okänt namn på

I budgetpropositionen för 2007 tillkom inom biståndsramen, som uppgick till 1 procent av BNI, en ny post benämnd skuldavskrivningar. Denna post uppgick till 1,5 miljarder kronor. Dessa skuldavskrivningar innebar en motsvarande sänkning av anslaget till internationellt utvecklingssamarbete. Till saken hör emellertid att de skulder det handlade om redan i praktiken avskrivits och de företag som haft fordringar fått ersättning för sina förluster av Exportkreditnämnden (EKN). Anslaget Skuldavskrivningar var endast en bokföringsteknisk fiktion som ytterligare urholkade det svenska internationella biståndet.

17.5 Utgiftsområde 8 Migration

Bland annat med anledning av kriget i Irak förväntas antalet asylsökande öka de närmaste åren. Detta medför ett behov av ökade medel för asylprocessen liksom för det kommunala flyktingmottagandet. Rätten till fristad undan förföljelse är reglerad i en rad internationella konventioner som Sverige undertecknat. För att svara upp mot detta måste Sverige ta ett tydligt ansvar för att de människor som söker fristad i Sverige skall tas emot på ett bra sätt.

Vänsterpartiet avvisar mot denna bakgrund kraftfullt regeringens förslag om att finansiera ökningen av anslag 12:2 Ersättningar och bostadskostnader för 2007 genom en neddragning av biståndet med 700 miljoner kronor. Vänsterpartiet avvisar också förslaget om att 27 miljoner kronor inom detta anslag skall användas till vad regeringen kallar återetableringsstöd.

Därför bör regeringens förslag om att godkänna den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 8 Migration uppförda anslaget 12:2 Ersättningar och bostadskostnader i den del som rör förslag till finansiering genom minskning av det under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd uppförda anslaget 8:1 Biståndsverksamhet samt förslag om återetableringsstöd avslås. Detta bör riksdagen besluta.

Vi godtar dock förslaget att 15 miljoner kronor inom samma anslag skall användas för att underlätta det kommunala mottagandet av ensamkommande barn.

17.6 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Statsbudgetens anslag till utrustning för elektronisk kommunikation (16:6) skall ge döva, gravt hörselskadade, talskadade eller språkstörda möjlighet att kommunicera via ett kommunikationsnät. Det är en ganska begränsad summa pengar som regeringen nu vill använda även till att finansiera försöksverksamhet angående så kallat fritt val av hjälpmedel till äldre och funktionshindrade. Regeringen vill på olika sätt kommersialisera viktiga välfärdstjänster. Denna politik döljs ofta i en retorik om mångfald och valfrihet.

Vänsterpartiet är starkt kritiskt till att det är döva, hörselskadade, talskadade och språkstörda som skall finansiera regeringens experimenterande med

marknadslösningar inom välfärdssektorn. Vi menar därför att riksdagen bör avslå den föreslagna ändringen i hur anslag 16:6 inom utgiftsområde 9 skall användas.

Därför bör den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg uppförda anslaget 16:6 Bidrag till utrustning för elektronisk kommunikation (avsnitt 7.2.8) avslås. Detta bör riksdagen besluta.

17.7 Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Vänsterpartiet anser att det är mycket angeläget att förstärka resurserna till kommunernas flyktingmottagande, både i syfte att anpassa det till ökade volymer och för att ersättningen bättre skall motsvara de kostnader som följer med mottagandet av flyktingar. Därför välkomnar vi de medel som enligt regeringens förslag skall tillskjutas anslaget. Däremot avvisar vi den konstruktion som föreslås och förordar i stället att anvisade medel skall användas till en generell höjning av schablonersättningen.

Mot denna bakgrund bör den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 13 Arbetsmarknad uppförda anslaget 10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande i den del som rör extra ersättning till kommuner som under 2007 träffar avtal om flyktingmottagande samt förslag till finansiering genom minskning av det under utgiftsområde 13 uppförda anslaget 10:2 Integrationsåtgärder (avsnitt 7.2.10) avslås. Detta bör riksdagen besluta.

Vi välkomnar dock den satsning som görs för att underlätta mottagandet av ensamkommande barn.

Regeringen anvisar med hänvisning till de satsningar man aviserar inom det så kallade integrationspaketet medel inom utgiftsområdet 2007. Vänsterpartiet avvisar inriktningen på det regeringen kallar instegsjobb. Vi påbörjar i stället från 2008 en särskild satsning med anställningsstöd för nyanlända flyktingar.

Vi avvisar också regeringens satsning på så kallade nystartscentrum. Däremot välkomnar vi att regeringen fortsätter satsningen på yrkesbedömning som påbörjades förra mandatperioden. Vi avvisar också den neddragning inom anslag 10:2 Integrationsåtgärder som regeringen föreslår skall finansiera satsningar inom utgiftsområdet.

Vänsterpartiet avvisar avskaffandet av merkostnadsersättningen för plusjobben. Regeringen sviker kommunerna och plusjobbarna. Ersättningen följde med plusjobbarna och var avsedd för utbildning och handledning för att öka chanserna till fortsatt anställning. Regeringens politik slår hårt mot de långtidsarbetslösa. Vänsterpartiet avvisar alla försämringar inom arbetsmarknadspolitikerna eftersom det leder till urholkad trygghet för såväl arbetslösa som löntagare.

Fel! Okänt namn

17.8 Utgiftsområde 14 Arbetsliv

Vänsterpartiet avvisar ytterligare nedskärningar på Arbetsmiljöverket. Förebyggande arbetsmiljöarbete är centralt för att motverka ohälsa och olycksfall i arbetslivet. Arbetsmiljöfrågor är dessutom i hög grad jämställdhetsfrågor, eftersom de arbetsplatser och yrken som är kvinnodominerade genererar mer arbetsrelaterad ohälsa. Vänsterpartiet vill stärka och utveckla arbetsmiljöarbetet och ge Arbetsmiljöverket och skyddsombuden mer resurser och bättre verktyg i deras arbete. Vi anser också att en nollvision för dödsfall i arbetslivet bör uppställas.

Mot denna bakgrund bör den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 14 Arbetsliv uppförda anslag 23:2 Arbetslivsinstitutet i den del som rör minskning av det under utgiftsområde 14 uppförda anslaget 23:1 Arbetsmiljöverket (avsnitt 7.2.11 i propositionen) avslås. Detta bör riksdagen besluta.

17.9 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

I samband med att besluten om att flytta Riksutställningar (RU) och delar av Riksantikvarieämbetet (RAÄ) till Gotland togs 2005, lovades dessa myndigheter full ersättning för de extra kostnader detta skulle komma att innebära. Enligt uppgift från riksdagens utredningstjänst räknar man med merkostnader 2007 på sammanlagt 19,4 miljoner kronor för RU och 12,9 miljoner kronor för RAÄ. För år 2007 har ännu inga medel utbetalats. Detta är enligt Vänsterpartiets mening ett klart löftesbrott. Medel för att kompensera kostnader för utlokaliseringen av Riksutställningar och Riksantikvarieämbetet bör ställas till förfogande redan under 2007. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

17.10 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Vi avvisar regeringens minskning av anslag till 34:3 för biologisk mångfald med 89,5 miljoner kronor. Vi avvisar också regeringens förslag till miljöbilspremie med anledning av att denna inte är en miljömässigt kostnadseffektiv åtgärd för omställningen till en miljöanpassad trafik. Det är bättre att subventionera bränslet än själva bilen.

Vi välkomnar regeringens satsning på havsmiljö i anslag 34:12 Havsmiljö med 40 miljoner kronor år 2007. Anslaget når dock inte upp i nivå med det vi anslagit. Vi ställer oss starkt kritiska till att finansieringen tas av det lika viktiga anslaget 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald. Åtgärder för en frisk havsmiljö skall inte ske på bekostnad av skyddsvärd skog.

Vi i Vänsterpartiet anslog i samband med vår budgetmotion 2006 för år 2007 44 miljoner kronor för att genomföra Naturvårdsverkets aktionsplan för

Fel! Okänt namn på

havsmiljön, inrätta en fond för lokala samförvaltningsprojekt samt genomföra test av syresättningsprojekt Östersjön.

17.11 Utgiftsområde 24 Näringsliv

De statliga företag som regeringen nu vill sälja är vinstmaskiner. Man kan säga att det regeringen gör är att privatisera vinsterna och socialisera förlusterna. Det är en usel affär för skattebetalarna. Vänsterpartiet kommer att säga nej till utförsäljningar och därmed också de kostnader som uppstår i samband med dessa.

Stockholm den 1 maj 2007

Lars Ohly (v)

Wiwi-Anne Johansson (v)

Peter Pedersen (v)

Alice Åström (v)

Elina Linna (v)

Kent Persson (v)

Ulla Andersson (v)